

Γνώμη του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων [άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχείο β)]

Γνώμη 28/2018
όσον αφορά το σχέδιο εκτελεστικής απόφασης της
Ευρωπαϊκής Επιτροπής
σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία
προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Εκδόθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2018

Πίνακας περιεχομένων

1	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	4
1.1	Τομείς σύγκλισης	5
1.2	Γενικές προκλήσεις.....	6
1.3	Ειδικές εμπορικές πτυχές.....	6
1.3.1	Προβληματισμοί του ΕΣΠΔ όσον αφορά τις βασικές αρχές προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	6
1.3.2	Ανάγκη για διευκρινίσεις	7
1.4	Σχετικά με την πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα που διαβιβάζονται στην Ιαπωνία	8
1.5	Συμπέρασμα.....	8
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2.1	Το πλαίσιο προστασίας δεδομένων της Ιαπωνίας	9
2.2	Πεδίο της αξιολόγησης του ΕΣΠΔ	10
2.3	Γενικές παρατηρήσεις και προβληματισμοί	11
2.3.1	Ιδιαιτερότητες αυτού του τύπου απόφασης επάρκειας	11
2.3.2	Πιστότητα μεταφράσεων	Error! Bookmark not defined.
2.3.3	Τομεακή επάρκεια	12
2.3.4	Δεσμευτικός χαρακτήρας των συμπληρωματικών κανόνων και των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΠΠΠ	12
2.3.5	Περιοδική επανεξέταση της διαπίστωσης επάρκειας	14
2.3.6	Διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ιαπωνία	14
2.3.7	Εξουσίες των ΑΠΔ να ασκούν προσφυγές ενώπιον δικαστηρίου σχετικά με την ισχύ μιας απόφασης επάρκειας.....	14
3	ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	15
3.1	Αρχές σχετικά με το περιεχόμενο	15
3.1.1	Έννοιες.....	15
3.1.2	Λόγοι σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας για νόμιμους σκοπούς.....	19
3.1.3	Η αρχή της διαφάνειας	20
3.1.4	Περιορισμοί στις περαιτέρω διαβιβάσεις	21
3.1.5	Απευθείας εμπορική προώθηση.....	24
3.1.6	Αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και κατάρτιση προφίλ	25
3.2	Διαδικαστικοί μηχανισμοί και μηχανισμοί επιβολής	26
3.2.1	Αρμόδια ανεξάρτητη εποπτική αρχή	26
3.2.2	Το σύστημα προστασίας των δεδομένων πρέπει να εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο συμμόρφωσης.....	27

3.2.3	Το σύστημα προστασίας των δεδομένων πρέπει να παρέχει υποστήριξη και βοήθεια στα μεμονωμένα υποκείμενα των δεδομένων κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και κατάλληλους μηχανισμούς επανόρθωσης	28
4	ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ.....	29
4.1	Πρόσβαση σε δεδομένα από τις αρχές επιβολής του νόμου	30
4.1.1	Διαδικασίες πρόσβασης σε δεδομένα στον τομέα του ποινικού δικαίου	30
4.1.2	Εποπτεία στον τομέα του ποινικού δικαίου	33
4.1.3	Επανόρθωση στον τομέα του ποινικού δικαίου	36
4.2	Πρόσβαση για σκοπούς εθνικής ασφάλειας	43
4.2.1	Πεδίο εφαρμογής της παρακολούθησης.....	43
4.2.2	Εκούσια γνωστοποίηση σε περιπτώσεις που άπτονται της εθνικής ασφάλειας	45
4.2.3	Εποπτεία.....	46
4.2.4	Μηχανισμός προσφυγής.....	48

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Έχοντας υπόψη το άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχείο ιθ) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (εφεξής «ΓΚΠΔ»),

Έχοντας υπόψη τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και ιδίως το Παράρτημα XI και το Πρωτόκολλο 37 αυτής, όπως τροποποιήθηκαν από την απόφαση της Μικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 154/2018 της 6ης Ιουλίου 2018,

Έχοντας υπόψη το άρθρο 12 και το άρθρο 22 του Εσωτερικού Κανονισμού του, της 25ης Μαΐου 2018,

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕ ΩΣ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ:

1 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο εκτελεστικής απόφασής της σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (εφεξής, «ΓΚΠΔ»)¹ στις 5 Σεπτεμβρίου 2018². Κατόπιν τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία για την επίσημη έγκρισή της.
2. Στις 25 Σεπτεμβρίου 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων («ΕΣΠΔ»)³. Ζητήθηκε από την Επιτροπή να παράσχει στο ΕΣΠΔ όλα τα απαραίτητα έγγραφα τεκμηρίωσης όσον αφορά τη συγκεκριμένη χώρα, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε σχετικής αλληλογραφίας με την κυβέρνηση της Ιαπωνίας.
3. Με βάση τις συζητήσεις που διενεργήθηκαν με το ΕΣΠΔ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τροποποίησε δύο φορές το σχέδιο της απόφασης περί επάρκειας και απέστειλε την τελευταία έκδοσή του στις 13 Νοεμβρίου 2018⁴. Το ΕΣΠΔ βασίζει την παρούσα Γνώμη του σε αυτή την τελευταία έκδοση σχεδίου εκτελεστικής απόφασης (εφεξής «σχέδιο απόφασης περί επάρκειας»).
4. Η αξιολόγηση του ΕΣΠΔ σχετικά με το επίπεδο προστασίας που διασφαλίζεται από την απόφαση επάρκειας της Επιτροπής έχει πραγματοποιηθεί με βάση την εξέταση της ίδιας της απόφασης, καθώς

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

² Βλ. Δελτίο Τύπου http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5433_el.htm.

³ Σύμφωνα με το άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχείο ιθ) του ΓΚΠΔ.

⁴ Βλ. παράρτημα Ι της Γνώμης του ΕΣΠΔ για την επικαιροποιημένη έκδοση του σχεδίου εκτελεστικής απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

και με βάση την ανάλυση των εγγράφων τεκμηρίωσης που τέθηκαν στη διάθεσή του⁵ από την Επιτροπή⁶.

5. Το ΕΣΠΔ επικεντρώθηκε στην ανάλυση τόσο των εμπορικών πτυχών του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας όσο και στην πρόσβαση της κυβέρνησης σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ για σκοπούς επιβολής του νόμου και εθνικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των ένδικων μέσων που τίθενται στη διάθεση των φυσικών προσώπων της ΕΕ. Το ΕΣΠΔ εξέτασε επίσης εάν οι εγγυήσεις που παρέχονται βάσει του ιαπωνικού νομικού πλαισίου εφαρμόζονται και είναι αποτελεσματικές.
6. Το ΕΣΠΔ χρησιμοποίησε ως βασικό υλικό αναφοράς για το έργο του τα σημεία αναφοράς του για την επάρκεια⁷ τα οποία εκδόθηκαν τον Φεβρουάριο του 2018.

1.1 Τομείς σύγκλισης

7. Βασικός στόχος του ΕΣΠΔ είναι να γνωμοδοτήσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με το επίπεδο προστασίας που παρέχεται στα άτομα στο ιαπωνικό νομικό πλαίσιο. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι το ΕΣΠΔ δεν αναμένει από το ιαπωνικό νομικό πλαίσιο να αντιγράψει την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων.
8. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, για να θεωρείται ότι παρέχεται επαρκές επίπεδο προστασίας, η νομολογία του ΔΕΕ και το άρθρο 45 του ΓΚΠΔ ορίζουν ότι η νομοθεσία της τρίτης χώρας πρέπει να ευθυγραμμίζεται με την ουσία των θεμελιωδών αρχών που κατοχυρώνονται στον ΓΚΠΔ. Στους τομείς της προστασίας δεδομένων, το ΕΣΠΔ επισημαίνει επίσης ότι υπάρχουν βασικοί τομείς ευθυγράμμισης μεταξύ του πλαισίου του ΓΚΠΔ και του ιαπωνικού πλαισίου σε ορισμένες βασικές διατάξεις, όπως η ακρίβεια και η ελαχιστοποίηση των δεδομένων, ο περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης, η ασφάλεια των δεδομένων, ο περιορισμός του σκοπού και μια ανεξάρτητη εποπτική αρχή, η Επιτροπή Προστασίας Προσωπικών Πληροφοριών (ΕΠΠΠ).
9. Πέραν των ανωτέρω, το ΕΣΠΔ χαιρετίζει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των ιαπωνικών αρχών να εξασφαλίσουν την παροχή από την Ιαπωνία επαρκούς επιπέδου προστασίας, αντιστοιχού του επιπέδου του ΓΚΠΔ, ιδίως με την κάλυψη των κενών μεταξύ του ΓΚΠΔ και του ιαπωνικού πλαισίου προστασίας δεδομένων, μέσω της θέσπισης επιπρόσθετων κανόνων από την ΕΠΠΠ οι οποίοι εφαρμόζονται μόνο σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία, οι οποίοι αποκαλούνται «συμπληρωματικοί κανόνες». Για παράδειγμα, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η ΕΠΠΠ συμφώνησε να αντιμετωπίζει και άλλες κατηγορίες δεδομένων ως ευαίσθητα δεδομένα (στα ευαίσθητα δεδομένα σύμφωνα με την ιαπωνική νομοθεσία δεν περιλαμβάνονται δεδομένα για τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ιδιότητα του μέλους συνδικαλιστικών οργανώσεων). Επιπλέον, οι συμπληρωματικοί κανόνες εξασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων θα εφαρμόζονται σε όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ, ανεξαρτήτως της περιόδου διατήρησής τους (ενώ το ιαπωνικό νομικό σύστημα ορίζει ότι τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων δεν εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπεται να διαγραφούν εντός περιόδου έξι μηνών).
10. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει επίσης τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενίσχυση της απόφασης επάρκειας ως απάντηση στους προβληματισμούς που εξέφρασε το ΕΣΠΔ.

⁵ Η ανάλυση του ΕΣΠΔ βασίστηκε σε μεταφράσεις που χορήγησαν οι ιαπωνικές αρχές και επαλήθευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁶ Βλ. παράρτημα II της Γνώμης του ΕΣΠΔ για τον κατάλογο των εγγράφων που δεν χορηγήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο ΕΣΠΔ.

⁷ WP 254, Σημεία αναφοράς για την επάρκεια, 6 Φεβρουαρίου 2018.

1.2 Γενικές προκλήσεις

11. Μολαταύτα, εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις και το ΕΣΠΔ προτείνει τους παρακάτω βασικούς τομείς που θα πρέπει να ενισχυθούν και να παρακολουθούνται στενά στο ιαπωνικό σύστημα.
12. Η πρώτη πρόκληση αφορά την παρακολούθηση αυτής της νέας αρχιτεκτονικής της επάρκειας, η οποία συνδυάζει ένα υφιστάμενο νομικό πλαίσιο με συγκεκριμένους συμπληρωματικούς κανόνες, ώστε να εξασφαλιστεί η ύπαρξη ενός βιώσιμου και αξιόπιστου συστήματος στο οποίο δεν θα προκύπτουν **πρακτικά ζητήματα σχετικά με τη συγκεκριμένη και αποτελεσματική συμμόρφωση** των ιαπωνικών οντοτήτων και την επιβολή της νομοθεσίας από την ΕΠΠΠ.
13. Δεύτερον, το ΕΣΠΔ επισημαίνει τις επανειλημμένες δεσμεύσεις και διαβεβαιώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των ιαπωνικών αρχών σχετικά με τον δεσμευτικό και εκτελεστό χαρακτήρα των συμπληρωματικών κανόνων, ενώ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να **παρακολουθεί συνεχώς τον δεσμευτικό χαρακτήρα και την ουσιαστική εφαρμογή τους στην Ιαπωνία**, καθώς η νομική αξία τους είναι ένα απολύτως αναγκαίο στοιχείο της συμφωνίας επάρκειας ΕΕ – Ιαπωνίας. Όσον αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΠΠΠ, το ΕΣΠΔ θεωρεί ευπρόσδεκτη την παροχή διευκρινίσεων στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας σχετικά με **τον δεσμευτικό χαρακτήρα τους και ζητεί από την Επιτροπή να παρακολουθεί προσεκτικά το ζήτημα αυτό**⁸.

1.3 Ειδικές εμπορικές πτυχές

14. Στον τομέα των εμπορικών πτυχών του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας ΕΕ – Ιαπωνίας, το ΕΣΠΔ εκφράζει συγκεκριμένους προβληματισμούς και επιθυμεί να ζητήσει διευκρινίσεις σε ορισμένα σημαντικά θέματα.

1.3.1 Προβληματισμοί του ΕΣΠΔ όσον αφορά τις βασικές αρχές προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

15. Το ΕΣΠΔ επικροτεί το γεγονός ότι οι συμπληρωματικοί κανόνες αποκλείουν την περαιτέρω διαβίβαση σε τρίτη χώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ, βάσει του συστήματος διασυννοριακών κανόνων για την ιδιωτικότητα στο πλαίσιο της οικονομικής συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC CBPRs). Επιπλέον, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι, στο νέο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας που εξέδωσε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να αναστείλει την απόφαση επάρκειας στην περίπτωση που οι περαιτέρω διαβιβάσεις δεν εξασφαλίζουν πλέον τη συνέχιση της προστασίας.
16. Σύμφωνα με την ιαπωνική νομοθεσία, ένα από τα στοιχεία της νομικής βάσης για περαιτέρω διαβιβάσεις είναι η αναγνώριση ότι μια τρίτη χώρα παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας, αντίστοιχο του επιπέδου που παρέχει η Ιαπωνία. Ωστόσο, η αξιολόγηση μιας τρίτης χώρας από την Ιαπωνία ως χώρας που παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας φαίνεται να μην περιλαμβάνει τους συγκεκριμένους συμπληρωματικούς κανόνες που έχουν αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΠΠΠ, οι οποίοι εφαρμόζονται μόνο στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα της ΕΕ για την παροχή επιπέδου προστασίας το οποίο είναι ουσιαστικά ισοδύναμο με τα πρότυπα του ΓΚΠΔ. Συνάγεται ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα της ΕΕ που διαβιβάζονται από την Ιαπωνία σε άλλη τρίτη χώρα η οποία δεν έχει αναγνωριστεί ότι διαθέτει ένα πλαίσιο προστασίας δεδομένων ουσιαστικά ισοδύναμο με το ΓΚΠΔ, με βάση απόφαση επάρκειας της Ιαπωνίας, δεν θα απολαμβάνουν πλέον απαραίτητα την ειδική προστασία που παρέχεται για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα της ΕΕ.

⁸ Βλ. σημείο 1.3.4 της παρούσας γνώμης για περισσότερες πληροφορίες.

17. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δύναται να πραγματοποιηθούν σε τρίτες χώρες οι οποίες υπόκεινται σε ενδεχόμενη μεταγενέστερη απόφαση επάρκειας που λαμβάνει η Ιαπωνία. Αυτές οι τρίτες χώρες μπορεί να μην έχουν αποτελέσει αντικείμενο προηγούμενης αξιολόγησης ή διαπίστωσης επάρκειας της ΕΕ. Επί του παρόντος, η Επιτροπή θα πρέπει να εκτελέσει τα καθήκοντα παρακολούθησής της και να εξασφαλίσει τη διατήρηση του επιπέδου προστασίας των δεδομένων της ΕΕ ή να εξετάζει το ενδεχόμενο αναστολής της παρούσας απόφασης επάρκειας.
18. Επίσης, το ΕΣΠΔ εκφράζει προβληματισμούς όσον αφορά τις **υποχρεώσεις συγκατάθεσης και διαφάνειας** των υπευθύνων επεξεργασίας των δεδομένων (των επιχειρήσεων που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα). Το ΕΣΠΔ έλεγξε προσεκτικά αυτά τα στοιχεία για τον λόγο ότι, σε αντίθεση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία προστασίας δεδομένων, η χρήση της συγκατάθεσης ως βάσης για την επεξεργασία και για διαβιβάσεις έχει κεντρικό ρόλο στο ιαπωνικό νομικό σύστημα. Για παράδειγμα, το ΕΣΠΔ εκφράζει προβληματισμούς όσον αφορά την έννοια της συγκατάθεσης, η οποία δεν ορίζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιλαμβάνεται το δικαίωμα ανάκλησης, ένα ουσιώδες στοιχείο σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, το οποίο εξασφαλίζει τον πραγματικό έλεγχο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το υποκείμενο των δεδομένων αυτών. Όσον αφορά τις υποχρεώσεις διαφάνειας μιας επιχείρησης που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εκφράζονται αμφιβολίες σχετικά με το εάν παρέχεται προληπτική ενημέρωση στα υποκείμενα των δεδομένων.
19. Το ΕΣΠΔ ανησυχεί ότι η πρόσβαση στο **ιαπωνικό σύστημα προσφύγων** μπορεί να μην είναι εύκολη για φυσικά πρόσωπα της ΕΕ τα οποία χρειάζονται υποστήριξη ή επιθυμούν να υποβάλουν καταγγελία, διότι υποστήριξη από την ΕΠΠΠ είναι διαθέσιμη μέσω τηλεφωνικής γραμμής παροχής βοήθειας και μόνο στην ιαπωνική γλώσσα. Το ίδιο ζήτημα υπάρχει και με την υπηρεσία διαμεσολάβησης που παρέχεται από την ΕΠΠΠ, καθώς το σύστημα δεν έχει δημοσιοποιηθεί στην αγγλική έκδοση του ιστότοπου της ΕΠΠΠ, ενώ σημαντικά ενημερωτικά έγγραφα, όπως οι συχνές ερωτήσεις σχετικά με τον νόμο για την προστασία των προσωπικών πληροφοριών (ΝΠΠΠ), είναι επίσης διαθέσιμα μόνο στην ιαπωνική γλώσσα. Από αυτή την άποψη, το ΕΣΠΔ θα θεωρούσε ευπρόσδεκτη μια συζήτηση μεταξύ της Επιτροπής και της ΕΠΠΠ σχετικά με τη δυνατότητα σύστασης μιας διαδικτυακής υπηρεσίας, τουλάχιστον στην αγγλική γλώσσα, με σκοπό την παροχή υποστήριξης σε φυσικά πρόσωπα της ΕΕ και τη διαχείριση των καταγγελιών τους, παρόμοια με την υπηρεσία που προβλέπεται στο παράρτημα II της παρούσας απόφασης επάρκειας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει επίσης να παρακολουθεί στενά την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων και των σχετικών μέσων αποκατάστασης.

1.3.2 Ανάγκη για διευκρινίσεις

20. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ευπρόσδεκτη την παροχή διαβεβαιώσεων σχετικά με ορισμένες πτυχές του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας για τις οποίες εξακολουθούν να χρειάζονται περαιτέρω διευκρινίσεις.
21. Αυτές αφορούν, για παράδειγμα, ορισμένες βασικές έννοιες της ιαπωνικής νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, υπάρχει έλλειψη σαφήνειας σχετικά με το **καθεστώς του αποκαλούμενου «διαχειριστή»** — ενός όρου που είναι παρόμοιος με τον όρο του εκτελούντος την επεξεργασία των δεδομένων δυνάμει του ΓΚΠΔ, αλλά του οποίου η ικανότητα να προσδιορίζει και να μεταβάλλει τους σκοπούς και τα μέσα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παραμένει ασαφής.
22. Το ΕΣΠΔ χρειάζεται επίσης διασφαλίσεις, λόγω έλλειψης των σχετικών εγγράφων, σχετικά με το κατά πόσον οι **περιορισμοί στα δικαιώματα των ατόμων** (ιδίως τα δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης και αντίταξης) είναι απαραίτητοι και αναλογικοί σε μια δημοκρατική κοινωνία και σέβονται το βασικό περιεχόμενο των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

23. Το ΕΣΠΔ αναμένει επίσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί στενά την ουσιαστική προστασία των **δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία, με βάση το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, καθ' όλη τη διάρκεια του «κύκλου ζωής» τους**, παρόλο που η ιαπωνική νομοθεσία επιβάλλει υποχρέωση τήρησης αρχείων της προέλευσης των δεδομένων για μέγιστο διάστημα τριών ετών.

1.4 Σχετικά με την πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα που διαβιβάζονται στην Ιαπωνία

24. Το ΕΣΠΔ ανέλυσε επίσης το νομικό πλαίσιο για την πρόσβαση ιαπωνικών κυβερνητικών οντοτήτων σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία για λόγους επιβολής του νόμου ή εθνικής ασφάλειας. Ενώ αναγνωρίζει τις διαβεβαιώσεις της ιαπωνικής κυβέρνησης, οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, το ΕΣΠΔ έχει εντοπίσει ορισμένα ζητήματα που χρήζουν διευκρινίσεων και εγείρουν προβληματισμό, από τα οποία θα πρέπει να επισημανθούν τα παρακάτω.
25. Στον τομέα της επιβολής του νόμου, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι οι νομικές αρχές που ισχύουν για την πρόσβαση στα δεδομένα συχνά φαίνεται ότι είναι παρόμοιες με τους κανόνες της ΕΕ, εφόσον είναι διαθέσιμοι. Η έλλειψη διαθέσιμων μεταφράσεων πολλών νομικών κειμένων και σχετικής νομολογίας καθιστούν, ωστόσο, δύσκολη την εξαγωγή του συμπεράσματος ότι όλες οι διαδικασίες για την πρόσβαση σε δεδομένα είναι απαραίτητες και αναλογικές και ότι αυτές οι αρχές εφαρμόζονται κατά τρόπο «ουσιαστικά ισοδύναμο» με τη νομοθεσία της ΕΕ.
26. Στον τομέα της εθνικής ασφάλειας, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι η ιαπωνική κυβέρνηση έχει επαναλάβει ότι πληροφορίες δύναται να λαμβάνονται μόνο από ελεύθερα προσβάσιμες πηγές ή μέσω εθελούσιας γνωστοποίησης από εταιρείες και ότι δεν συγκεντρώνει πληροφορίες για το ευρύ κοινό. Ωστόσο, γνωρίζει τους προβληματισμούς που εκφράζονται από εμπειρογνώμονες και στα ΜΜΕ και θεωρεί ευπρόσδεκτη την παροχή περαιτέρω διευκρινίσεων σχετικά με τα μέτρα επιτήρησης που εφαρμόζουν οι ιαπωνικές κυβερνητικές οντότητες.
27. Όσον αφορά τα ένδικα μέσα για τα φυσικά πρόσωπα της ΕΕ, στον τομέα της επιβολής του νόμου, καθώς και της εθνικής ασφάλειας, το ΕΣΠΔ επικροτεί το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ιαπωνική κυβέρνηση έχουν διαπραγματευθεί έναν επιπρόσθετο μηχανισμό για την παροχή σε φυσικά πρόσωπα της ΕΕ ενός επιπλέον τρόπου επανόρθωσης, επεκτείνοντας έτσι τις εξουσίες της ιαπωνικής αρχής προστασίας δεδομένων. Ωστόσο, προβληματισμό εξακολουθεί να προκαλεί το γεγονός ότι αυτός ο νέος μηχανισμός δεν αντισταθμίζει πλήρως τις ελλείψεις εποπτείας και επανόρθωσης στην ιαπωνική νομοθεσία. Το ΕΣΠΔ ζητεί, επομένως, περαιτέρω διευκρινίσεις, ώστε να εξασφαλιστεί ότι αυτός ο νέος μηχανισμός θα αντισταθμίζει πλήρως τις εν λόγω ελλείψεις.

1.5 Συμπέρασμα

28. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η παρούσα απόφαση επάρκειας είναι εξαιρετικά σημαντική. Ως η πρώτη απόφαση επάρκειας μετά την έναρξη ισχύος του ΓΚΠΔ, θα αποτελέσει **προηγούμενο για μελλοντικές αιτήσεις επάρκειας, καθώς και για την επανεξέταση των αποφάσεων επάρκειας που έχουν ληφθεί δυνάμει της Οδηγίας 95/46/ΕΚ⁹**. Είναι επίσης σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι τα φυσικά πρόσωπα συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης στην ιδιωτική τους ζωή και απευθύνονται στις εποπτικές αρχές για να εξασφαλίσουν την ύπαρξη επαρκών εγγυήσεων στην περίπτωση διαβίβασης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τους στο εξωτερικό. Δεδομένων

⁹ Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

αυτών των επιπτώσεων, το ΕΣΠΔ πιστεύει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι δεν υπάρχουν ελλείψεις στην προστασία που παρέχεται από τη συμφωνία περί επάρκειας ΕΕ-Ιαπωνίας και ότι αυτός ο συγκεκριμένος τύπος επάρκειας ευθυγραμμίζεται με τις απαιτήσεις του άρθρου 45 του ΓΚΠΔ.

29. Το ΕΣΠΔ χαιρετίζει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ιαπωνικής ΕΠΠΠ για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη ευθυγράμμιση του ιαπωνικού νομικού πλαισίου με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό. **Οι βελτιώσεις** που επέφεραν οι συμπληρωματικοί κανόνες για τη γεφύρωση ορισμένων από τις διαφορές μεταξύ των δύο πλαισίων είναι πολύ σημαντικές και ευπρόσδεκτες.
30. Ωστόσο, κατόπιν προσεκτικής ανάλυσης του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας της Επιτροπής, καθώς και του ιαπωνικού πλαισίου προστασίας δεδομένων, το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι **εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα ζητήματα που εγείρουν προβληματισμούς, καθώς και ανάγκη για περαιτέρω διευκρινίσεις**. Επιπλέον, αυτός ο συγκεκριμένος τύπος επάρκειας που συνδυάζει ένα υφιστάμενο εθνικό πλαίσιο με επιπρόσθετους ειδικούς κανόνες εγείρει επίσης ερωτήματα σχετικά με τη λειτουργική εφαρμογή του. Δεδομένων των ανωτέρω, το ΕΣΠΔ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να απαντήσει στους προβληματισμούς και τα αιτήματα για διευκρινίσεις που έχει διατυπώσει το ΕΣΠΔ και να παράσχει περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία και εξηγήσεις σχετικά με τα ζητήματα που τέθηκαν. Το ΕΣΠΔ καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να πραγματοποιεί επανεξέταση της παρούσας διαπίστωσης επάρκειας (τουλάχιστον) ανά διετία και όχι ανά τετραετία, όπως προτείνεται στο τρέχον σχέδιο απόφασης περί επάρκειας.

2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1 Το πλαίσιο προστασίας δεδομένων της Ιαπωνίας

31. Το πλαίσιο προστασίας δεδομένων της Ιαπωνίας εκσυγχρονίστηκε πολύ πρόσφατα, το 2017. Αυτό το πλαίσιο αποτελείται από διάφορους πυλώνες, με επίκεντρο έναν γενικό νόμο, τον νόμο για την προστασία των προσωπικών πληροφοριών (ΝΠΠΠ). Ένα άλλο σημαντικό νομοθέτημα είναι το υπουργικό διάταγμα για την εφαρμογή του ΝΠΠΠ («υπουργικό διάταγμα»), το οποίο προσδιορίζει ορισμένες βασικές αρχές του ΝΠΠΠ.
32. Με βάση υπουργική απόφαση η οποία εκδόθηκε στις 12 Ιουνίου 2018¹⁰ και το άρθρο 6 του ΝΠΠΠ, η ΕΠΠΠ εξουσιοδοτήθηκε να «λάβει τα αναγκαία μέτρα για να γεφυρωθούν οι διαφορές των συστημάτων και των λειτουργιών μεταξύ της Ιαπωνίας και της εκάστοτε ξένης χώρας με στόχο την εξασφάλιση της κατάλληλης διαχείρισης των προσωπικών πληροφοριών που λαμβάνονται από κάθε χώρα»¹¹. Η υπουργική απόφαση αναφέρει επίσης ότι οι κανόνες που εκδίδει η ΕΠΠΠ για τη συμπλήρωση ή την υπέρβαση των διατάξεων του ΝΠΠΠ θα είναι δεσμευτικοί και εκτελεστοί για τις ιαπωνικές επιχειρήσεις¹².
33. Συνεπώς, η ΕΠΠΠ συμμετείχε σε διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εξέδωσε, τον Ιούνιο του 2018, αυστηρότερους κανόνες από τους κανόνες του ΝΠΠΠ και του υπουργικού διατάγματος, οι οποίοι θα εφαρμόζονται στα δεδομένα που διαβιβάζονται από την ΕΕ. Αυτοί είναι οι συμπληρωματικοί κανόνες δυνάμει του νόμου για την προστασία προσωπικών πληροφοριών για τον χειρισμό δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ με βάση απόφαση

¹⁰ Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, αυτή η υπουργική απόφαση εγκρίθηκε στις 12 Ιουνίου 2018. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ έλαβε μόνο το σχέδιο της υπουργικής απόφασης του Απριλίου του 2018.

¹¹ Υπουργική απόφαση της 25ης Απριλίου 2018.

¹² Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε σημείο 1.3.4 κατωτέρω.

επάρκειας, εφεξής αποκαλούμενοι «συμπληρωματικοί κανόνες»¹³. Αυτοί οι συμπληρωματικοί κανόνες επισυνάπτονται επίσης στο παράρτημα του σχεδίου εκτελεστικής απόφασης της Επιτροπής που δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2018.

34. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι συμπληρωματικοί κανόνες εφαρμόζονται μόνο σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Ιαπωνία με βάση την απόφαση επάρκειας και έχουν στόχο την ενίσχυση της ισχύουσας προστασίας των εν λόγω δεδομένων. Επομένως, δεν ισχύουν για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα φυσικών προσώπων στην Ιαπωνία ή που έρχονται από άλλες χώρες εκτός των χωρών του ΕΟΧ.
35. Επίσης, το ΕΣΠΔ θα ήθελε να επιστήσει την προσοχή στο γεγονός ότι ο τροποποιημένος ΝΠΠΠ τέθηκε σε ισχύ στις 30 Μαΐου 2017 και ότι η ΕΠΠΠ συστάθηκε, με την τρέχουσα μορφή της, το 2016. Επιπλέον, οι συμπληρωματικοί κανόνες που αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ της ΕΠΠΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν έχουν τεθεί ακόμα σε ισχύ, καθώς αυτό θα εξαρτηθεί από την αναγνώριση της Ιαπωνίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως δικαιοδοσίας που παρέχει επαρκή προστασία, αντίστοιχη της προστασίας που παρέχεται στην ΕΕ.

2.2 Πεδίο της αξιολόγησης του ΕΣΠΔ

36. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι αποτέλεσμα αξιολόγησης των ιαπωνικών κανόνων περί προστασίας δεδομένων και των επακόλουθων διαπραγματεύσεων με τις ιαπωνικές αρχές. Το αποτέλεσμα αυτών των διαπραγματεύσεων αποτυπώνεται κυρίως στα δύο παραρτήματα που επισυνάπτονται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας: το πρώτο ορίζει επιπρόσθετα μέτρα προστασίας που θα πρέπει να εφαρμόζουν ιαπωνικές επιχειρήσεις κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ, ενώ το δεύτερο περιέχει διασφαλίσεις και δεσμεύσεις της ιαπωνικής κυβέρνησης σχετικά με την πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα.
37. Το ΕΣΠΔ εξέτασε το ιαπωνικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων, τους συμπληρωματικούς κανόνες που διαπραγματεύτηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις διασφαλίσεις και δεσμεύσεις της ιαπωνικής κυβέρνησης. Το ΕΣΠΔ αναμένεται να γνωμοδοτεί ανεξάρτητα επί των διαπιστώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να προσδιορίζει τις τυχόν υπάρχουσες ελλείψεις του πλαισίου επάρκειας και να προσπαθεί να προτείνει τροποποιήσεις ή άλλες προσαρμογές για την αντιμετώπισή τους.
38. Όπως αναφέρεται στα σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΕΣΠΔ, «*οι πληροφορίες που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει στο ΕΣΠΔ θα πρέπει να είναι εξαντλητικές και να δίνουν στο ΕΣΠΔ τη δυνατότητα να προβεί σε δική του εκτίμηση όσον αφορά το επίπεδο προστασίας των δεδομένων στην τρίτη χώρα*»¹⁴.
39. Μολαταύτα, το ΕΣΠΔ έλαβε σε αγγλική μετάφραση τα περισσότερα έγγραφα στα οποία γίνεται μνεία στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας και τα οποία αποτελούν ουσιώδες μέρος του ιαπωνικού νομικού συστήματος. Επομένως, το ΕΣΠΔ εκδίδει την παρούσα γνώμη με βάση την ανάλυση των διαθέσιμων εγγράφων στα αγγλικά. Το ΕΣΠΔ έλαβε υπόψη το εφαρμοστέο πλαίσιο προστασίας δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής: ΕΣΔΑ), το οποίο προστατεύει το δικαίωμα στην ιδιωτική και την οικογενειακή ζωή, καθώς και τα άρθρα 7, 8 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

¹³ Συμπληρωματικοί κανόνες, παράρτημα Ι της εκτελεστικής απόφασης XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι οποίοι εστάλησαν στο ΕΣΠΔ τον Σεπτέμβριο του 2018.-

¹⁴ WP 254, σ. 3.

της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής: Χάρτης) που προστατεύει, αντίστοιχα, το δικαίωμα στην ιδιωτική και την οικογενειακή ζωή, το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου. Πέραν των ανωτέρω, το ΕΣΠΔ έλαβε υπόψη τις απαιτήσεις του ΓΚΠΔ και μελέτησε τη σχετική νομολογία.

40. Στόχος της παρούσας άσκησης είναι να εξασφαλιστεί ότι το ιαπωνικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων είναι ουσιαστικά ισοδύναμο με το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έννοια του «ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας», η οποία υφίστατο ήδη στο πλαίσιο της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, έχει αναπτυχθεί περαιτέρω από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ο κανόνας που διατύπωσε το ΔΕΕ στην υπόθεση Schrems, σύμφωνα με τον οποίο, ενώ το «επίπεδο προστασίας» στην τρίτη χώρα πρέπει να είναι «ουσιαστικά ισοδύναμο» με αυτό που εξασφαλίζεται στην ΕΕ, «τα μέσα που χρησιμοποιεί η χώρα αυτή για να εξασφαλίσει αυτό το επίπεδο προστασίας μπορούν να διαφέρουν από αυτά που εφαρμόζονται εντός της [ΕΕ]»¹⁵. Επομένως, στόχος δεν είναι να αντανakλάται σημείο προς σημείο η ευρωπαϊκή νομοθεσία, αλλά να θεσπιστούν οι ουσιώδεις και βασικές απαιτήσεις της εν λόγω νομοθεσίας. Η επάρκεια μπορεί να επιτευχθεί μέσω ενός συνδυασμού δικαιωμάτων για τα υποκείμενα των δεδομένων, υποχρεώσεων για όσους επεξεργάζονται δεδομένα ή ασκούν έλεγχο της εν λόγω επεξεργασίας και εποπτείας από ανεξάρτητους φορείς. Ωστόσο, οι κανόνες για την προστασία δεδομένων είναι αποτελεσματικοί μόνο αν μπορούν να επιβληθούν και αν τηρούνται στην πράξη. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να εξετάζεται όχι μόνο το περιεχόμενο των κανόνων που ισχύουν για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται σε τρίτη χώρα ή σε διεθνή οργανισμό, αλλά και το σύστημα που ισχύει για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κανόνων αυτών. Οι αποτελεσματικοί μηχανισμοί επιβολής είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την αποτελεσματικότητα των κανόνων για την προστασία των δεδομένων¹⁶.

2.3 Γενικές παρατηρήσεις και προβληματισμοί

2.3.1 Ιδιαιτερότητες αυτού του τύπου απόφασης επάρκειας

41. Η απόφαση επάρκειας ΕΕ-Ιαπωνίας είναι η πρώτη που εξετάζεται με βάση το νέο νομικό υπόβαθρο του ΓΚΠΔ. Αυτό καθιστά το έργο του ΕΣΠΔ ακόμα πιο σημαντικό, δεδομένων των επιπτώσεων του παρόντος σχεδίου απόφασης περί επάρκειας για μελλοντικές αιτήσεις επάρκειας.
42. Η απόφαση επάρκειας ΕΕ-Ιαπωνίας θα είναι επίσης η πρώτη τέτοια αμοιβαία απόφαση. Όταν και εάν η ΕΕ αναγνωρίσει ότι η Ιαπωνία παρέχει ουσιαστικά ισοδύναμο επίπεδο προστασίας με το επίπεδο του ΓΚΠΔ, η Ιαπωνία θα εκδώσει επίσης τη δική της απόφαση επάρκειας δυνάμει του άρθρου 24 του ΝΠΠΠ, με την οποία θα αναγνωρίζει ότι η ΕΕ παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας δυνάμει του ιαπωνικού πλαισίου προστασίας δεδομένων. Επομένως, αυτή η σχεδιαζόμενη σχέση επάρκειας Ιαπωνίας-ΕΕ έχει ιδιαίτερο χαρακτήρα τον οποίο έχει λάβει υπόψη το ΕΣΠΔ στην αξιολόγησή του. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η ιαπωνική ΕΠΠΠ διαπραγματεύτηκε ειδικούς, αυστηρότερους κανόνες με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οποίοι εφαρμόζονται μόνο σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ. Αυτοί οι αυστηρότεροι κανόνες είναι δεσμευτικοί και εκτελεστοί σύμφωνα με την υπουργική απόφαση και πρέπει να τηρούνται από όλες τις επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στην Ιαπωνία, κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προερχόμενων από την ΕΕ δυνάμει του παρόντος σχεδίου απόφασης περί επάρκειας.
43. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάσισε τη διαπίστωσή της όσον αφορά την επάρκεια όχι μόνο στο υφιστάμενο γενικό ιαπωνικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων, αλλά και σε αυτούς τους ειδικούς

¹⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2015 στην υπόθεση C-362/14, Maximillian Schrems κατά Data Protection Commissioner, (σκ. 73, 74).

¹⁶ WP 254, σ. 2.

κανόνες. Το γεγονός ότι απαιτούνταν συμπληρωματικοί κανόνες για τη συμπλήρωση του ΝΠΠΠ είναι ενδεικτικό του γεγονότος ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η ιαπωνική νομοθεσία για την προστασία δεδομένων δεν είναι, αυτή καθαυτή, ουσιαστικά ισοδύναμη με τον ΓΚΠΔ.

44. **Λόγω των προαναφερθέντων ζητημάτων, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίσει ότι αυτή η νέα αρχιτεκτονική επάρκειας, η πρώτη που θα εγκριθεί δυνάμει του ΓΚΠΔ, η οποία βασίζεται στους συμπληρωματικούς κανόνες, θα είναι ένα βιώσιμο και αξιόπιστο σύστημα που δεν θα εγείρει πρακτικά ζητήματα όσον αφορά τη συγκεκριμένη και αποτελεσματική συμμόρφωση των ιαπωνικών αρχών και την επιβολή του από την ΕΠΠΠ.**

2.3.2 Πιστότητα μεταφράσεων

45. Όπως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ΕΣΠΔ εργάστηκε με βάση αγγλικές μεταφράσεις που παρείχαν οι ιαπωνικές αρχές¹⁷. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει ότι το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας που εξέδωσε βασίζεται στις αγγλικές μεταφράσεις που έχει λάβει και να επαληθεύει τακτικά την ποιότητα και την πιστότητα των εν λόγω μεταφράσεων.

2.3.3 Τομεακή επάρκεια

46. Η διαπίστωση επάρκειας του παρόντος σχεδίου απόφασης περί επάρκειας περιορίζεται στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από επιχειρήσεις που χειρίζονται προσωπικές πληροφορίες κατά την έννοια του ΝΠΠΠ. Αυτό σημαίνει ότι η επάρκεια είναι τομεακή, καθώς η απόφαση εφαρμόζεται μόνο στον ιδιωτικό τομέα και εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ δημόσιων αρχών και φορέων. Επί του παρόντος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει εν συντομία αυτή την ιδιαιτερότητα του πεδίου εφαρμογής της επάρκειας στην αιτιολογική σκέψη 10 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας.
47. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναφέρει ρητώς τον τομεακό χαρακτήρα της παρούσας διαπίστωσης επάρκειας στον τίτλο της εκτελεστικής απόφασης, καθώς και στο άρθρο 1 αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ.**

2.3.4 Δεσμευτικός χαρακτήρας των συμπληρωματικών κανόνων και των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΠΠΠ

48. Το άρθρο 6 του ΝΠΠΠ αναφέρει ότι «η κυβέρνηση ... λαμβάνει τα απαραίτητα νομοθετικά και άλλα μέτρα, ώστε να είναι σε θέση να αναλαμβάνει διακριτική δράση για την προστασία προσωπικών πληροφοριών, η οποία απαιτεί ιδίως την εξασφάλιση της αυστηρής εφαρμογής των μέτρων για τον κατάλληλο χειρισμό τους, ώστε να επιδιώκεται ενισχυμένη προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των φυσικών προσώπων, και λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις άλλων χωρών για τη δημιουργία ενός διεθνώς συμμορφούμενου συστήματος σχετικά με τις προσωπικές πληροφορίες μέσω της προαγωγής της συνεργασίας με έναν διεθνή οργανισμό και άλλο διεθνές πλαίσιο». Παρόλο που η κυβέρνηση προσδιορίζεται σαφώς σε αυτό το άρθρο του ΝΠΠΠ ως αρμόδια για τη λήψη των εν λόγω νομικών μέτρων, δεν υπάρχει άμεση αναφορά στην ΕΠΠΠ ως αρμόδιου φορέα για την έκδοση συγκεκριμένων κανόνων¹⁸. Λόγω χρονικών περιορισμών, το ΕΣΠΔ δεν ήταν σε θέση να συγκεντρώσει, να επανελέγξει και να εξετάσει τα υφιστάμενα στοιχεία όσον αφορά αυτό το σημείο.

¹⁷ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επαληθεύσει αυτές τις μεταφράσεις.

¹⁸ Σύμφωνα με άρθρο που δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2018, όταν οι συμπληρωματικοί κανόνες είχαν ακόμα τη μορφή σχεδίου, ο νομικά δεσμευτικός χαρακτήρας αυτών των κανόνων ήταν πιθανό να αποτελεί αντικείμενο εσωτερικών διαβουλεύσεων στη χώρα. Βλ. Fujiwara S., Comparison between the EU and Japan's Data Protection Legal Frameworks (Σύγκριση μεταξύ των νομικών πλαισίων προστασίας δεδομένων της ΕΕ και της Ιαπωνίας), Jurist, τόμος 1521 (Ιούλιος 2018): σ. 19.

49. **Δεδομένης της σημασίας αυτού του ζητήματος, το ΕΣΠΑ επισημαίνει τις επανειλημμένες δεσμεύσεις και διαβεβαιώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των ιαπωνικών αρχών σχετικά με τον δεσμευτικό και εκτελεστό χαρακτήρα των συμπληρωματικών κανόνων. Το ΕΣΠΑ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί συνεχώς τον δεσμευτικό χαρακτήρα και την ουσιαστική εφαρμογή τους στην Ιαπωνία, καθώς η νομική αξία τους αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της επάρκειας ΕΕ-Ιαπωνίας.**
50. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραπέμπει, σε αρκετά σημεία στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας που εξέδωσε, στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΠΠΠ («κατευθυντήριες γραμμές»).
51. Παρά το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διευκρινίζει στην αιτιολογική σκέψη 16 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας ότι οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν μια αξιόπιστη ερμηνεία του ΝΠΠΠ, στην ίδια αιτιολογική σκέψη αναφέρεται στον δεσμευτικό χαρακτήρα αυτών των κατευθυντήριων γραμμών: «Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουν ληφθεί από την ΕΠΠΠ, οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θεωρούνται δεσμευτικοί κανόνες που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του νομικού πλαισίου και πρέπει να ισχύουν σε συνδυασμό με το κείμενο του ΝΠΠΠ, το υπουργικό διάταγμα, τους κανόνες της ΕΠΠΠ και μια σειρά ερωτήσεων και απαντήσεων που έχει εκπονήσει η ΕΠΠΠ»¹⁹.
52. Ωστόσο, το ΕΣΠΑ θεωρεί ότι, με βάση τις ίδιες πληροφορίες που παρέχονται από την ΕΠΠΠ, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν είναι νομικά δεσμευτικές. Αντίθετα, παρέχουν μια «αξιόπιστη ερμηνεία» του νόμου. Η ΕΠΠΠ υποστηρίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται πρακτικά από τις επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και χρησιμοποιούνται από την ΕΠΠΠ για την επιβολή του νόμου έναντι των επιχειρήσεων που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και από τα δικαστήρια για την έκδοση των αποφάσεών τους. Ωστόσο, αυτά τα στοιχεία δεν συνιστούν επαρκείς αποδείξεις ότι οι κατευθυντήριες γραμμές είναι νομικά δεσμευτικοί κανόνες.
53. **Το ΕΣΠΑ θεωρεί ευπρόσδεκτη την παροχή διευκρινίσεων στην απόφαση επάρκειας σχετικά με τον δεσμευτικό χαρακτήρα των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΠΠΠ και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί προσεκτικά το ζήτημα αυτό.**
54. Σύμφωνα με την ΕΠΠΠ, οι κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται, ωστόσο, πρακτικά με βάση τις τοπικές συνήθειες. Η ΕΠΠΠ αναφέρει ότι τα ιαπωνικά δικαστήρια χρησιμοποιούν τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΠΠΠ για να εκδώσουν αποφάσεις, κατά την εφαρμογή των κανόνων του ΝΠΠΠ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραπέμπει σε μια δικαστική απόφαση²⁰ του 2006 για να αποδείξει ότι τα ιαπωνικά δικαστήρια βασίζονται σε κατευθυντήριες γραμμές για τα πορίσματά τους. Παρά το γεγονός ότι αυτή η δικαστική απόφαση δεν τέθηκε στη διάθεση του ΕΣΠΑ, το ΕΣΠΑ θα το εκτιμούσε εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορούσε να παράσχει, εφόσον είναι διαθέσιμη, μια πιο πρόσφατη απόφαση δικαστηρίου, είτε στον τομέα της προστασίας δεδομένων είτε σε άλλον τομέα, στην οποία τα ιαπωνικά δικαστήρια να έχουν χρησιμοποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΠΠΠ ή άλλες παρόμοιες κατευθυντήριες γραμμές ως βάση για την απόφασή τους.

¹⁹ Εκτελεστική απόφαση XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εστάλη στο ΕΣΠΑ στις 13 Νοεμβρίου 2018, αιτιολογική σκέψη 16.

²⁰ Εκτελεστική απόφαση XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εστάλη στο ΕΣΠΑ στις 13 Νοεμβρίου 2018, σελίδα 5, υποσημείωση 16, Απόφαση πρωτοδικείου της Οσάκα, της 19ης Μαΐου 2006, στην υπόθεση Hanrei Jiho, τόμος 1948, σ. 122.

2.3.5 Περιοδική επανεξέταση της διαπίστωσης επάρκειας

55. Το άρθρο 45 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ ορίζει ότι πρέπει να πραγματοποιείται περιοδική επανεξέταση τουλάχιστον ανά τετραετία. Σύμφωνα με τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια του ΕΣΠΔ²¹, αυτό είναι ένα γενικό χρονικό πλαίσιο το οποίο πρέπει να προσαρμόζεται στα δεδομένα κάθε τρίτης χώρας ή διεθνούς οργανισμού που καλύπτεται από απόφαση επάρκειας. Ανάλογα με τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες, μπορεί να απαιτείται συντομότερος κύκλος επανεξετάσεων. Επίσης, συγκεκριμένα συμβάντα ή άλλες πληροφορίες σχετικά με την οικεία τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό, ή μεταβολές στο νομικό πλαίσιο στην εν λόγω τρίτη χώρα ή τον διεθνή οργανισμό μπορεί να καταστήσουν αναγκαία τη διενέργεια επανεξέτασης νωρίτερα από ό,τι αρχικά προβλεπόταν. Εξάλλου, φαίνεται σκόπιμο οι εντελώς νέες αποφάσεις επάρκειας να υποβάλλονται σε μια πρώτη επανεξέταση σε σύντομο χρονικό διάστημα και κατόπιν ο κύκλος επανεξέτασής τους να προσαρμόζεται σταδιακά ανάλογα με τα αποτελέσματα.
56. Λαμβάνοντας υπόψη ορισμένους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι ο ΝΠΠΠ τέθηκε σε ισχύ το 2017, ότι η ΕΠΠΠ θεσπίστηκε το 2016 και ότι δεν υπάρχουν ακόμα πληροφορίες ή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των συμπληρωματικών κανόνων, **το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επανεξετάζει την παρούσα διαπίστωση επάρκειας (τουλάχιστον) ανά διετία και όχι ανά τετραετία, όπως προτείνεται στο τρέχον σχέδιο απόφασης περί επάρκειας.**

2.3.6 Διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ιαπωνία

57. Σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του ΓΚΠΔ και τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια²², κατά την αξιολόγηση της επάρκειας του επιπέδου προστασίας μιας τρίτης χώρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η τρίτη χώρα ή άλλες υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από τη συμμετοχή της τρίτης χώρας σε πολυμερή ή περιφερειακά συστήματα, ιδίως όσον αφορά την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η προσχώρηση της τρίτης χώρας στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 28ης Ιανουαρίου 1981, για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα («Σύμβαση 108+»)²³ και το Πρόσθετο Πρωτόκολλό της.
58. **Σχετικά με αυτό, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η Ιαπωνία έχει την ιδιότητα του παρατηρητή στη Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης 108+.**

2.3.7 Εξουσίες των ΑΠΔ²⁴ να ασκούν προσφυγές ενώπιον δικαστηρίου σχετικά με την ισχύ μιας απόφασης επάρκειας

59. Το ΕΣΠΔ τονίζει ότι, παρά το γεγονός ότι η αιτιολογική σκέψη 179 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας αναφέρει μόνο περιπτώσεις στις οποίες μια ΑΠΔ έχει λάβει καταγγελία στην οποία αμφισβητείται η συμβατότητα μιας απόφασης επάρκειας με τα θεμελιώδη δεδομένα του ατόμου για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, αυτή η δήλωση πρέπει να θεωρείται ως ένα παράδειγμα περιπτώσεων στις οποίες μια ΑΠΔ μπορεί να καταθέσει προσφυγή για το ζήτημα αυτό ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, η οποία θα πρέπει να είναι επίσης δυνατή και χωρίς να έχει υποβληθεί καταγγελία, και όχι ως ένας περιορισμός στις εξουσίες που παρέχονται σε ΑΠΔ δυνάμει του ΓΚΠΔ και της σχετικής εθνικής νομοθεσίας των κρατών μελών. Πράγματι, οι διατάξεις του ΓΚΠΔ περιλαμβάνουν

²¹ WP 254, σ. 3.

²² WP 254, σ. 2.

²³ Σύμβαση για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, Σύμβαση 108+, 18 Μαΐου 2018.

²⁴ ΔΕΕ, C-362/14, Maximilian Schrems κατά Data Protection Commissioner, 6 Οκτωβρίου 2015.

τόσο την εξουσία αναστολής των διαβιβάσεων δεδομένων, ακόμα και όταν αυτές βασίζονται σε απόφαση επάρκειας, όσο και την εξουσία άσκησης προσφυγής κατά της ισχύος μιας απόφασης επάρκειας, και δεν περιορίζονται σε περιπτώσεις στις οποίες έχει ληφθεί καταγγελία, εφόσον το εθνικό δίκαιο τους παρέχει την εξουσία να το πράττουν ευρύτερα και ανεξάρτητα από μία καταγγελία, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ΓΚΠΔ.

60. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασαφηνίσει στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας ότι η εξουσία των εποπτικών αρχών να ασκούν προσφυγή σχετικά με την ισχύ μιας απόφασης επάρκειας κατόπιν καταγγελίας αποτελεί απλώς ένα ενδεικτικό παράδειγμα των ευρύτερων εξουσιών των ΑΠΔ σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, οι οποίες περιλαμβάνουν την εξουσία αναστολής των διαβιβάσεων και άσκησης προσφυγής σχετικά με την ισχύ μιας απόφασης επάρκειας απουσία καταγγελίας, εφόσον αυτό προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία τους.

3 ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ

3.1 Αρχές σχετικά με το περιεχόμενο

61. Το κεφάλαιο 3 των σημείων αναφοράς για την επάρκεια αφορά ειδικά τις «αρχές σχετικά με το περιεχόμενο». Το σύστημα μιας τρίτης χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού πρέπει να περιέχει τέτοιες αρχές, ώστε το παρεχόμενο επίπεδο προστασίας να θεωρείται ουσιαστικά ισοδύναμο με το επίπεδο που διασφαλίζεται από τη νομοθεσία της ΕΕ. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει το γεγονός ότι το ιαπωνικό νομικό σύστημα ακολουθεί διαφορετική προσέγγιση από αυτή του ΓΚΠΔ για σκοπούς εφαρμογής του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή. Παρά το γεγονός ότι το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή δεν κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα της Ιαπωνίας αυτό καθαυτό, έχει αναγνωριστεί ως συνταγματικό δικαίωμα μέσω της νομολογίας, όπως αναφέρεται επίσης στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁵.
62. Ιδίως λόγω του ότι η ιαπωνική προσέγγιση διαφέρει αισθητά από την ευρωπαϊκή, πρέπει να παρατηρηθεί προσεκτικά αν το σύστημα συνολικά, και όχι μόνο μεμονωμένες πτυχές του, παρέχει «ουσιαστικά ισοδύναμο» επίπεδο προστασίας. Αυτό σημαίνει ότι ενδεχόμενες «ελλείψεις» σχετικά με μία αρχή που αφορά το περιεχόμενο μπορεί να αντισταθμίζονται από ορισμένες άλλες πτυχές που παρέχουν επαρκές σύστημα ελέγχων και ισορροπιών.

3.1.1 Έννοιες

63. Με βάση τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, θα πρέπει να υφίστανται στο νομικό πλαίσιο της τρίτης χώρας βασικές έννοιες και/ή αρχές προστασίας δεδομένων. Αυτές δεν είναι αναγκαίο να ακολουθούν την ορολογία του ΓΚΠΔ, αλλά θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν και να συνάδουν με τις έννοιες που κατοχυρώνονται στην ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων. Για παράδειγμα, ο ΓΚΠΔ περιλαμβάνει τις ακόλουθες σημαντικές έννοιες: «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», «υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων», «εκτελών την επεξεργασία δεδομένων», «αποδέκτης» και «ευαίσθητα δεδομένα»²⁶.
64. Ο ΝΠΠΠ περιέχει επίσης ορισμένους ορισμούς, όπως, μεταξύ άλλων, των «προσωπικών πληροφοριών», των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», της «επιχείρησης που χειρίζεται προσωπικές πληροφορίες». **Ωστόσο, φαίνεται ότι ο ΝΠΠΠ δεν περιλαμβάνει ορισμό του όρου**

²⁵ Το ΕΣΠΔ δεν έχει λάβει την αγγλική μετάφραση αυτής της δικαστικής απόφασης. Βλ. εκτελεστική απόφαση XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εστάλη στο ΕΣΠΔ στις 13 Νοεμβρίου 2018, υποσημείωση 9.

²⁶ WP 254, σ. 4.

«χειρισμός δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ο οποίος είναι παρόμοιος με τον όρο «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

65. Όσον αφορά τον ορισμό του όρου «χειρισμός δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», η ΕΠΠΠ έχει απαντήσει γραπτώς στο ερώτημα του ΕΣΠΔ σχετικά με αυτόν τον ορισμό. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέθεσε αυτή την απάντηση στο σχέδιο απόφασης της Επιτροπής: *«Παρόλο που στον ΝΠΠΠ δεν χρησιμοποιείται ο όρος «επεξεργασία», ο νόμος βασίζεται στην ισοδύναμη έννοια του «χειρισμού», ο οποίος, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουν ληφθεί από την ΕΠΠΠ, καλύπτει «οποιαδήποτε πράξη επί των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης, της εισαγωγής, της συγκέντρωσης, της οργάνωσης, της αποθήκευσης, της επιμέλειας/επεξεργασίας, της ανανέωσης, της εξαγωγής, της επιβεβαίωσης, της χρησιμοποίησης ή της παροχής προσωπικών πληροφοριών»²⁷.*
66. Ωστόσο, δεδομένου ότι το κείμενο αναφοράς για τον ορισμό αυτόν δεν έχει παρασχεθεί, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί στενά την ουσιαστική εφαρμογή στην πράξη του ορισμού της ανωτέρω αναφερόμενης έννοιας, όπως αυτός έχει δοθεί από την ΕΠΠΠ.
- 3.1.1.1 Έννοια του εκτελούντος την επεξεργασία δεδομένων και υποχρεώσεις του «διαχειριστή»*
67. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, σύμφωνα με τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, θα πρέπει να υπάρχουν βασικές έννοιες και/ή αρχές για την προστασία δεδομένων στο νομικό πλαίσιο της τρίτης χώρας.
68. Ο ΝΠΠΠ περιλαμβάνει έναν ορισμό της «επιχείρησης που χειρίζεται προσωπικές πληροφορίες», ο οποίος, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καλύπτει αμφότερους τους όρους του υπευθύνου επεξεργασίας δεδομένων και του εκτελούντος την επεξεργασία δεδομένων, όπως προβλέπεται στον ΓΚΠΔ, και δεν πραγματοποιεί διάκριση μεταξύ τους²⁸. Ωστόσο, ο ΝΠΠΠ περιλαμβάνει επίσης, στο άρθρο 22, τον όρο «διαχειριστής», ο οποίος είναι κατά κάποιον τρόπο παρόμοιος με τον όρο του εκτελούντος την επεξεργασία δεδομένων δυνάμει του ΓΚΠΔ.
69. Όπως εξήγησε η ΕΠΠΠ στις απαντήσεις της προς το ΕΣΠΔ και όπως περιλαμβάνεται επίσης στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο διαχειριστής θεωρείται όρος ισοδύναμος του εκτελούντος την επεξεργασία δεδομένων δυνάμει του ΓΚΠΔ – είναι το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί ο χειρισμός δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από μια επιχείρηση που χειρίζεται προσωπικές πληροφορίες. Αυτός ο διαχειριστής έχει τις ίδιες υποχρεώσεις και τα ίδια δικαιώματα με οποιαδήποτε επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων όσων προβλέπονται στους συμπληρωματικούς κανόνες για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ. Μια επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η οποία αναθέτει τον χειρισμό δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε έναν διαχειριστή υποχρεούται να «ασκεί απαραίτητη και κατάλληλη εποπτεία»²⁹ επί του διαχειριστή.
70. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξηγήσει το καθεστώς και τις υποχρεώσεις του διαχειριστή, όταν ο διαχειριστής μεταβάλλει τους σκοπούς και τα μέσα επεξεργασίας, και να διασαφηνίσει εάν η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων εξακολουθεί να αποτελεί

²⁷ Εκτελεστική απόφαση XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εστάλη στο ΕΣΠΔ στις 13 Νοεμβρίου 2018, αιτιολογική σκέψη 17.

²⁸ Εκτελεστική απόφαση XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εστάλη στο ΕΣΠΔ στις 13 Νοεμβρίου 2018, αιτιολογική σκέψη 35.

²⁹ Άρθρο 22 του τροποποιημένου νόμου για την προστασία προσωπικών πληροφοριών (ΝΠΠΠ), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 30 Μαΐου 2017.

απαραίτητη προϋπόθεση για την εν λόγω μεταβολή του σκοπού ή για τον εν λόγω προσδιορισμό των μέσων³⁰.

3.1.1.2 Έννοια των διατηρούμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

71. Ο ΝΠΠΠ περιέχει την έννοια των «διατηρούμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», τα οποία θεωρούνται υποκατηγορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με τον ΝΠΠΠ, οι διατάξεις σχετικά με τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων³¹ εφαρμόζονται μόνο στα διατηρούμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Ο ορισμός των διατηρούμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα περιλαμβάνεται στο άρθρο 2 παράγραφος 7 του ΝΠΠΠ.
72. Τα διατηρούμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εκτός αυτών που (i) έχει αποφασιστεί να διαγραφούν εντός περιόδου 6 μηνών κατ' ανώτατο όριο³² ή που (ii) εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του άρθρου 4 του υπουργικού διατάγματος και είναι πιθανόν να βλάψουν το δημόσιο συμφέρον ή άλλα συμφέροντα, εάν γίνει γνωστή η παρουσία ή η απουσία τους.
73. Ο συμπληρωματικός κανόνας (2) ορίζει ότι «τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που λαμβάνονται από την ΕΕ με βάση απόφαση επάρκειας πρέπει να αντιμετωπίζονται ως διατηρούμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ανεξάρτητα από την περίοδο εντός της οποίας έχει αποφασιστεί να διαγραφούν.»
74. Ωστόσο, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του άρθρου 4 του υπουργικού διατάγματος δεν απαιτείται να αντιμετωπίζονται ως διατηρούμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τα δικαιώματα των υποκειμένων των εν λόγω δεδομένων δεν εφαρμόζονται.
75. Το άρθρο 23 του ΓΚΠΔ ορίζει όπως και το άρθρο 4 του υπουργικού διατάγματος, ότι το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας/εκτελών την επεξεργασία των δεδομένων, δύναται να περιορίζει το πεδίο εφαρμογής των υποχρεώσεων που ισχύουν για αυτόν και τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με νομοθετικά μέτρα. Αυτοί οι περιορισμοί πρέπει να σέβονται την ουσία του θεμελιώδους δικαιώματος και των θεμελιωδών ελευθεριών και αποτελούν απαραίτητο και αναλογικό μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία.
76. Όσον αφορά την ουσία των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 4 του υπουργικού διατάγματος, το ΕΣΠΔ δεν έχει λάβει επαρκή έγγραφα τεκμηρίωσης σχετικά με αυτούς τους περιορισμούς ή επιπρόσθετα στοιχεία που διευκρινίζουν το πεδίο εφαρμογής αυτών των διατάξεων³³. Το ΕΣΠΔ δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει εάν αυτοί οι περιορισμοί στα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων περιορίζονται σε όσα θα θεωρούνταν αυστηρώς απαραίτητα και αναλογικά δυνάμει του δικαίου της ΕΕ και, επομένως, εάν αυτά θα ήταν ουσιαστικά ισοδύναμα με τα δικαιώματα που παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων της ΕΕ.
77. **Λόγω της έλλειψης ορισμένων σχετικών εγγράφων, το ΕΣΠΔ θεωρεί επίσης ευπρόσδεκτη τη λήψη διαβεβαιώσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με το εάν οι περιορισμοί στα δικαιώματα**

³⁰ Άρθρο 23 παράγραφος 5 σημείο i) του ΝΠΠΠ. Βλ. επίσης το σημείο σχετικά με την αρχή της διαφάνειας παρακάτω.

³¹ Άρθρα 27-30 του ΝΠΠΠ.

³² Τροποποίηση του υπουργικού διατάγματος για την εφαρμογή του νόμου για την προστασία προσωπικών πληροφοριών (υπουργικό διάταγμα), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 30 Μαΐου 2017, άρθρο 5.

³³ Το ΕΣΠΔ δεν έχει λάβει τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 53 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας.

των ατόμων (ιδίως τα δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης και αντίταξης) είναι απαραίτητοι και αναλογικοί σε μια δημοκρατική κοινωνία και σέβονται την ουσία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

78. Ουσιώδης προϋπόθεση δυνάμει του ΓΚΠΔ είναι η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους.
79. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι συμπληρωματικοί κανόνες εφαρμόζονται μόνο σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ, το ΕΣΠΔ θα εκτιμούσε τη λήψη περαιτέρω πληροφοριών σχετικά με την πρακτική εφαρμογή αυτών των κανόνων από τις επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως στην περίπτωση περαιτέρω κοινοποίησης αυτών των δεδομένων σε άλλη επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μετά την πρώτη διαβίβασή τους στην Ιαπωνία.
80. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διευκρίνισε στην αιτιολογική σκέψη 15 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας ότι οι επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, οι οποίες λαμβάνουν και/ή επεξεργάζονται περαιτέρω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από την ΕΕ έχουν νομική υποχρέωση να τηρούν τους συμπληρωματικούς κανόνες και ότι, για να το πράξουν αυτό, πρέπει να εξασφαλίζουν ότι μπορούν να εντοπίζουν τα εν λόγω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους.
81. Στις απαντήσεις της, η ΕΠΠΠ³⁴ εξήγησε ότι ο εν λόγω εντοπισμός θα πραγματοποιείται με τη χρήση τεχνικών μεθόδων (επισήμανση) ή οργανωτικών μεθόδων (αποθήκευση των δεδομένων που προέρχονται από την ΕΕ σε ειδική βάση δεδομένων).
82. Στην υποσημείωση 14 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξηγεί ότι οι επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να καταγράφουν τις πληροφορίες σχετικά με την προέλευση των δεδομένων της ΕΕ για όσο χρονικό διάστημα είναι απαραίτητο, ώστε να είναι σε θέση να τηρούν τους συμπληρωματικούς κανόνες. Αυτό κατοχυρώνεται επίσης στο άρθρο 26 παράγραφοι 1, 3 και 4 του ΝΠΠΠ, το οποίο ορίζει ότι μια επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχει την υποχρέωση να επιβεβαιώνει και να καταγράφει την πηγή αυτών των δεδομένων και όλες τις περιστάσεις σχετικά με την απόκτηση αυτών των δεδομένων.
83. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι το άρθρο 18 των κανόνων της ΕΠΠΠ³⁵ προσδιορίζει ότι οι υποχρεώσεις τήρησης αρχείων των επιχειρήσεων που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα περιορίζονται σε μέγιστο διάστημα τριών ετών στις περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στις συγκεκριμένες μεθόδους τήρησης αρχείων που περιγράφονται στο άρθρο 16 των κανόνων της ΕΠΠΠ (χρήση γραπτού εγγράφου, αρχείου εγγραφής σε ηλεκτρομαγνητικό μέσο ή σε μικροφίλμ). Αυτό αναφέρει επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 71 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας που εξέδωσε: «Όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 18 των κανόνων της ΕΠΠΠ, αυτά τα αρχεία πρέπει να φυλάσσονται για διάστημα ενός έως τριών ετών, ανάλογα με τις περιστάσεις».
84. Ακόμα και εάν, όπως αναφέρεται στην υποσημείωση 14 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν απαγορεύεται να τηρούν αρχεία σχετικά με την προέλευση των δεδομένων για διάστημα άνω των τριών ετών, για λόγους εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους δυνάμει του συμπληρωματικού κανόνα (2), αυτό δεν αποτυπώνεται με σαφήνεια ούτε στην ιαπωνική νομοθεσία ούτε στους συμπληρωματικούς κανόνες. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι υπάρχει κίνδυνος οι επιχειρήσεις που χειρίζονται

³⁴ Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας γνώμης.

³⁵ Κανόνες εφαρμογής του νόμου για την προστασία προσωπικών πληροφοριών (κανόνες της ΕΠΠΠ), οι οποίοι τέθηκαν σε ισχύ στις 30 Μαΐου 2017, άρθρο 16.

δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να συμμορφώνονται στην πραγματικότητα με το άρθρο 18 των κανόνων της ΕΠΠΠ, ακόμα και όταν επεξεργάζονται δεδομένα προερχόμενα από την ΕΕ. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι, επί του παρόντος, όπως έχει κατανοήσει το ΕΣΠΔ και με βάση τα διαθέσιμα έγγραφα, δεν υπάρχει διάταξη η οποία να επιβάλλει στις επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα την υποχρέωση να συμμορφώνονται, αντιθέτως, με τους συμπληρωματικούς κανόνες. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα τα δεδομένα που διαβιβάζονται από την ΕΕ να μην απολαμβάνουν πλέον την προστασία που παρέχεται από τα επιπρόσθετα μέτρα προστασίας που περιλαμβάνονται στους συμπληρωματικούς κανόνες.

85. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί στενά την ουσιαστική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία, με βάση το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, παρόλο που η ιαπωνική νομοθεσία επιβάλλει υποχρέωση τήρησης αρχείων της προέλευσης των δεδομένων για μέγιστο διάστημα τριών ετών.**

3.1.2 Λόγοι σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας για νόμιμους σκοπούς

86. Με βάση τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, τα δεδομένα πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο σύννομο και θεμιτό και για νόμιμους σκοπούς³⁶. Η νομική βάση, βάσει της οποίας μπορεί να πραγματοποιηθεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σύννομο, θεμιτό και νόμιμο τρόπο, θα πρέπει να καθορίζεται κατά τρόπο επαρκώς ακριβή. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο προβλέπει αρκετούς τέτοιους νόμιμους λόγους, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας, της συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων, της εκτέλεσης σύμβασης ή έννομου συμφέροντος του υπεύθυνου επεξεργασίας των δεδομένων ή τρίτου που δεν υπερισχύει των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.
87. Σύμφωνα με τον ΝΠΠΠ, η συγκατάθεση διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στο ιαπωνικό νομικό σύστημα προστασίας δεδομένων. Η συγκατάθεση αποτελεί την κεντρική νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ιαπωνία και, επίσης, μία από τις κύριες νομικές βάσεις για διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Ιαπωνία σε τρίτες χώρες. Επιπλέον, απαιτείται συγκατάθεση για τη μεταβολή του σκοπού της επεξεργασίας.
88. Σύμφωνα με τον συμπληρωματικό κανόνα (3), η νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία θα είναι η νομική βάση για την οποία τα δεδομένα διαβιβάζονται στην Ιαπωνία. Εάν η επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιθυμεί να επεξεργαστεί περαιτέρω τα δεδομένα αυτά για διαφορετικό σκοπό, πρέπει να λάβει εκ των προτέρων τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων.
89. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η ποιότητα της συγκατάθεσης, ιδίως λόγω του κεντρικού ρόλου της στο ιαπωνικό νομικό πλαίσιο, πρέπει να πληροί τις θεμελιώδεις προϋποθέσεις της έννοιας της συγκατάθεσης, δηλαδή, σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, μια «ένδειξη βουλήσεως [του υποκειμένου των δεδομένων], ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και με πλήρη επίγνωση...». Το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί να αποσύρει την εν λόγω συγκατάθεση ως ουσιώδη εγγύηση με την οποία εξασφαλίζεται η ελεύθερη θέληση του υποκειμένου των δεδομένων συνεχώς³⁷. Το δικαίωμα ανάκλησης, ως υποχρεωτικό στοιχείο της συγκατάθεσης, φαίνεται να λείπει από το ιαπωνικό νομικό πλαίσιο. Πράγματι, σύμφωνα

³⁶ WP 254, σ. 4.

³⁷ ΓΚΠΔ, άρθρο 4 παράγραφος 11. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε επίσης στις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ σχετικά με τη συγκατάθεση WP 259, 10 Απριλίου 2018.

με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΠΠΠ³⁸, η ανάκληση είναι απλώς «επιθυμητή» και εξαρτάται από «τα χαρακτηριστικά, το μέγεθος και το καθεστώς των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων».

3.1.3 Η αρχή της διαφάνειας

90. Με βάση το άρθρο 5 του ΓΚΠΔ, η διαφάνεια αποτελεί θεμελιώδη αρχή του συστήματος προστασίας δεδομένων της ΕΕ³⁹. Στα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, η «διαφάνεια» κατονομάζεται ρητώς ως μια από τις αρχές σχετικά με το περιεχόμενο που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση του ουσιαστικά ισοδύναμου επιπέδου προστασίας που παρέχεται από μια τρίτη χώρα. Σκοπός της αρχής της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας είναι να εξασφαλιστεί ότι το υποκείμενο των δεδομένων έχει τον έλεγχο των δεδομένων του και, για αυτόν τον σκοπό, κατά κανόνα οι πληροφορίες παρέχονται στο υποκείμενο των δεδομένων προληπτικά. Στην περίπτωση της Ασπίδας Προστασίας για την ιδιωτικότητα, η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29⁴⁰, στη γνωμοδότησή της αριθ. 1/2016 παρέπεμψε στο παράρτημα II μέρος II σημείο 1 στοιχείο β) της Ασπίδας Προστασίας για την ιδιωτικότητα (ενημέρωση του φυσικού προσώπου) και ανέφερε ότι, στην περίπτωση μη άμεσης συλλογής δεδομένων, ο οργανισμός θα πρέπει να ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων «στο σημείο καταγραφής των δεδομένων από τον οργανισμό της Ασπίδας Προστασίας» (σημείο 2.2.1.α). Η δημοσίευση της δήλωσης περί προστασίας δεδομένων αποτελεί επιπρόσθετο κριτήριο (βλ. σημείο 2.2.1.β). Συνεπώς, η άμεση ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων θεωρείτο απαραίτητη ήδη δυνάμει της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.
91. Ένας πρώτος προβληματισμός εγείρεται όσον αφορά τον τρόπο ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων σύμφωνα με τον ΝΠΠΠ. Σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 1 του ΝΠΠΠ, οι επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποχρεούνται να παρέχουν τις πληροφορίες που περιγράφονται στο άρθρο 27 παράγραφος 1 του ΝΠΠΠ θέτοντάς τις «σε μια κατάσταση στην οποία ο εντολέας μπορεί να γνωρίζει». Ωστόσο, αυτή η διατύπωση δεν καθιστά σαφές σε ποιον βαθμό η επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να λάβει θετικά μέτρα για να ενημερώνει πραγματικά το υποκείμενο των δεδομένων.
92. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Επιτροπή να διασαφηνίσει την έννοια του όρου «μπορεί να γνωρίζει» και εάν ο ΝΠΠΠ προβλέπει γενικά την υποχρέωση πραγματικής ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων.**
93. Επίσης, σύμφωνα με τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, δύναται να υφίστανται περιορισμοί στις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στο υποκείμενο των δεδομένων, παρόμοιοι με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ. Στο ίδιο πνεύμα, το άρθρο 14 παράγραφος 5 του ΓΚΠΔ προβλέπει εξαίρεση στο δικαίωμα ενημέρωσης, όταν η ενημέρωση είναι πιθανόν να καταστήσει αδύνατη ή να βλάψει σε μεγάλο βαθμό την επίτευξη των σκοπών της επεξεργασίας. Ωστόσο, και σε αυτή την περίπτωση, ο

³⁸ Data Protection Legal and Technical Research and Analysis Consortium (DPC), An assessment of the level of protection of personal data provided under Japanese law (Αξιολόγηση του επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχεται σύμφωνα με το ιαπωνικό δίκαιο), σ. 46: «Επιπροσθέτως, από την άποψη της προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων ενός εντολέα, όπως καταναλωτών, είναι επιθυμητό, στην περίπτωση λήψης αιτήματος εντολέα σχετικά με τα διατηρούμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, να υπάρχει περαιτέρω ανταπόκριση στο αίτημα του εντολέα με τέτοιο τρόπο ώστε να διακόπτεται κ.λπ. η αποστολή άμεσων μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή να πραγματοποιείται εθελουσίως παύση μιας χρήσης κ.λπ., λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών, του μεγέθους και του καθεστώτος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων».

³⁹ WP 254, κεφάλαιο 3, σημείο 7, σ. 5· βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 39 του ΓΚΠΔ.

⁴⁰ Αυτή η Ομάδα Εργασίας συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Ήταν ένα ανεξάρτητο ευρωπαϊκό συμβουλευτικό όργανο για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής. Τα καθήκοντά της περιγράφονται στο άρθρο 30 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και στο άρθρο 15 της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ. Η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 (WP29) έχει μετατραπεί πλέον στο ΕΣΠΔ.

υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να παρέχει κάποιου είδους πληροφορίες όπως, για παράδειγμα, με τη δημοσιοποίηση «γενικευμένων» πληροφοριών. Επίσης, το υποκείμενο δεδομένων ενημερώνεται όταν ο κίνδυνος παύσει να υπάρχει⁴¹. Αυτές οι πτυχές είναι σημαντικές για την εξασφάλιση της θεμελιώδους αρχής της αντικειμενικότητας.

94. Σύμφωνα με το άρθρο 23 του ΝΠΠΠ, οι επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα γενικά πρέπει να ενημερώνουν εκ των προτέρων το υποκείμενο των δεδομένων σχετικά με την παροχή των δεδομένων του σε τρίτον είτε σιωπηρά, λαμβάνοντας τη συγκατάθεσή του, είτε ρητώς μέσω γνωστοποίησης ρήτρας εξαίρεσης. Το ΕΣΠΔ συμπεραίνει ότι δεν υπάρχει γνωστοποίηση προς το υποκείμενο των δεδομένων με την οποία να ενημερώνεται ότι τα δεδομένα του δεν αποτελούν διατηρούμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει του ΝΠΠΠ, διότι εμπίπτουν στις εξαιρέσεις του άρθρου 4 του υπουργικού διατάγματος. Ως εκ τούτου, το υποκείμενο των δεδομένων δεν θα μπορεί να επωφεληθεί πλήρως των δικαιωμάτων του. Τα υποκείμενα των δεδομένων δεν ενημερώνονται επίσης στις περιπτώσεις του άρθρου 18 παράγραφος 4 του ΝΠΠΠ.
95. **Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι τα δικαιώματα δύναται να περιορίζονται για νόμιμους σκοπούς, επιδιωκόμενους από τις επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τις κρατικές αρχές. Ταυτόχρονα, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι θα πρέπει να παρέχεται τουλάχιστον γενική ενημέρωση προκαταβολικά σχετικά με την πιθανότητα περιορισμού των δικαιωμάτων για τους σκοπούς που αναφέρονται στη νομοθεσία και ότι το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να ενημερώνεται όταν παύουν να υφίστανται οι κίνδυνοι λόγω των οποίων περιορίζεται η ενημέρωση.**
96. Τέλος, άλλα ζητήματα διαφάνειας αναπτύσσονται περαιτέρω παρακάτω. Αυτά αφορούν τους κινδύνους που συνεπάγεται η διαβίβαση σε μια τρίτη χώρα⁴² και την ενημέρωση σχετικά με τη λογική της επεξεργασίας στο πλαίσιο αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ⁴³.

3.1.4 Περιορισμοί στις περαιτέρω διαβιβάσεις

97. Το ΕΣΠΔ επικροτεί τις προσπάθειες των ιαπωνικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να βελτιώσουν το επίπεδο προστασίας στην περίπτωση περαιτέρω μεταβιβάσεων στον συμπληρωματικό κανόνα (4), ο οποίος αποκλείει την περαιτέρω μεταβίβαση σε τρίτη χώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ με βάση το APEC-CBPRs. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι, στις αιτιολογικές σκέψεις 177 και 184 του νέου σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύθηκε να αναστείλει την απόφαση επάρκειας στην περίπτωση που οι περαιτέρω διαβιβάσεις δεν εξασφαλίζουν πλέον τη συνέχιση της προστασίας. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ θα επιθυμούσε να επισημάνει δύο σημεία σχετικά με αυτές τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της ΕΕ από την Ιαπωνία σε τρίτες χώρες.
98. **Η χρήση της συγκατάθεσης ως βάσης για διαβιβάσεις δεδομένων από την Ιαπωνία σε τρίτη χώρα στο ιαπωνικό νομικό σύστημα εγείρει προβληματισμούς, καθώς το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η ενημέρωση που παρέχεται στο υποκείμενο των δεδομένων της ΕΕ πριν από τη συγκατάθεση δεν φαίνεται να είναι ολοκληρωμένη.**

⁴¹ Απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C 203/15 (Tele2) και C 698/15, 21 Δεκεμβρίου 2016, σκ. 121 και απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-293/12 (Digital Rights Ireland) και C-594/12, 8 Απριλίου 2014, σκ. 54-62.

⁴² Βλ. σημείο 2.1.4.

⁴³ Βλ. σημείο 2.1.6.

99. Το άρθρο 24 του ΝΠΠΠ απαγορεύει τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτους εκτός της επικράτειας της Ιαπωνίας χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου. Ο συμπληρωματικός κανόνας (4) ορίζει ότι τα υποκείμενα δεδομένων της ΕΕ πρέπει να λαμβάνουν απαραίτητη ενημέρωση σχετικά με τις περιστάσεις της διαβίβασης, ώστε να αποφασίζουν εάν θα παράσχουν τη συγκατάθεσή τους για αυτήν.
100. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμπεραίνει στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας που εξέδωσε ότι ο συμπληρωματικός κανόνας (4) εξασφαλίζει ότι το υποκείμενο των δεδομένων της ΕΕ θα παρέχει συγκατάθεση με πλήρη επίγνωση⁴⁴, καθώς θα ενημερώνεται σχετικά με την επικείμενη διαβίβαση των δεδομένων στο εξωτερικό και τη συγκεκριμένη χώρα προορισμού. Παρέχεται έτσι η δυνατότητα στο υποκείμενο των δεδομένων να αξιολογήσει τον κίνδυνο που εγκυμονεί η διαβίβαση για την ιδιωτικότητά του.
101. Σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας που αναφέρεται στα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, όταν ενημερώνονται τα φυσικά πρόσωπα εξασφαλίζεται σε κάποιον βαθμό η δίκαιη μεταχείρισή τους. Όσον αφορά περαιτέρω διαβιβάσεις με βάση τη συγκατάθεση, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι, για να εξασφαλιστεί ένας επαρκής βαθμός δίκαιης μεταχείρισης, τα υποκείμενα των δεδομένων θα πρέπει να ενημερώνονται ρητώς για τους πιθανούς κινδύνους που συνεπάγονται οι εν λόγω διαβιβάσεις λόγω της απουσίας επαρκούς προστασίας στην τρίτη χώρα και της απουσίας κατάλληλων εγγυήσεων πριν από τη συγκατάθεση. Η εν λόγω ενημέρωση θα πρέπει να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, ενημέρωση σχετικά με το ότι στην τρίτη χώρα ενδέχεται να μην υπάρχει εποπτική αρχή και/ή να μην προβλέπονται αρχές που να διέπουν την επεξεργασία των δεδομένων και/ή δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων⁴⁵. Για το ΕΣΠΔ, η παροχή αυτών των πληροφοριών είναι ουσιώδους σημασίας προκειμένου να δοθεί στο υποκείμενο των δεδομένων η δυνατότητα να συγκατατεθεί έχοντας ολοκληρωμένη γνώση αυτών των ειδικών περιστάσεων της διαβίβασης⁴⁶.
102. Η συγκατάθεση μετά από ενημέρωση είναι επίσης σημαντική όσον αφορά τις τομεακές εξαιρέσεις. Η απόφαση επάρκειας δεν καλύπτει ορισμένους τύπους επεξεργασίας από ορισμένους φορείς, όπως πανεπιστήμια που επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για ακαδημαϊκούς σκοπούς. Ο προβληματισμός του ΕΣΠΔ στο σημείο αυτό αφορά το συγκεκριμένο σενάριο της διαβίβασης δεδομένων από την ΕΕ σύμφωνα με την απόφαση επάρκειας —για παράδειγμα, των δεδομένων ανθρώπινου δυναμικού των φοιτητών Erasmus στην Ιαπωνία— τα οποία χρησιμοποιούνται στη συνέχεια για διαφορετικό σκοπό που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της απόφασης επάρκειας (π.χ. για ερευνητικούς σκοπούς), με τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, και τα οποία πλέον δεν καλύπτονται, επομένως, από την επιπρόσθετη προστασία που παρέχουν οι συμπληρωματικοί κανόνες.
103. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει στην αιτιολογική σκέψη 38 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας που εξέδωσε ότι ένα τέτοιο σενάριο εμπίπτει στο πλαίσιο των περαιτέρω διαβιβάσεων και ότι, σε περίπτωση που αυτό συμβεί, η επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να παράσχει στο υποκείμενο των δεδομένων όλες τις απαραίτητες πληροφορίες προτού λάβει τη

⁴⁴ Εκτελεστική απόφαση XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εστάλη στο ΕΣΠΔ στις 13 Νοεμβρίου 2018, αιτιολογική σκέψη 76.

⁴⁵ Κατευθυντήριες γραμμές 2/2018 του ΕΣΠΔ αναφορικά με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 49 του Κανονισμού 2016/679, 25 Μαΐου 2018, σ. 8.

⁴⁶ Κατευθυντήριες γραμμές 2/2018 του ΕΣΠΔ αναφορικά με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 49 του Κανονισμού 2016/679, 25 Μαΐου 2018, σ. 7.

συγκατάθεσή του, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης ότι οι προσωπικές πληροφορίες δεν θα καλύπτονται από την προστασία των κανόνων του ΝΠΠΠ.

104. Ο συμπληρωματικός κανόνας (4) ορίζει μόνο ότι η επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να λάβει τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, αφού παράσχει πληροφορίες σχετικά με τις περιστάσεις της διαβίβασης οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου ο εντολέας να λάβει απόφαση για το αν θα παράσχει τη συγκατάθεσή του.
105. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξασφαλίσει ότι η ενημέρωση που παρέχεται στο υποκείμενο των δεδομένων «σχετικά με τις περιστάσεις της διαβίβασης» περιλαμβάνει τις πληροφορίες σχετικά με τους πιθανούς κινδύνους των διαβιβάσεων που προκύπτουν από την απουσία επαρκούς προστασίας στην τρίτη χώρα και την απουσία κατάλληλων εγγυήσεων ή, στην περίπτωση τομεακών εξαιρέσεων, την απουσία των μέτρων προστασίας των συμπληρωματικών κανόνων και του ΝΠΠΠ.
106. Περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δύναται να πραγματοποιηθούν σε τρίτες χώρες οι οποίες υπόκεινται σε ενδεχόμενη μεταγενέστερη απόφαση επάρκειας που λαμβάνει η Ιαπωνία.
107. Με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που ορίζονται στο άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΝΠΠΠ, δεδομένα που έχουν αρχικά διαβιβαστεί από την ΕΕ στην Ιαπωνία μπορούν στη συνέχεια να διαβιβαστούν από την Ιαπωνία σε τρίτη χώρα χωρίς συγκατάθεση σε δύο περιπτώσεις:
- Εάν η επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και ο τρίτος αποδέκτης εφαρμόζουν από κοινού μέτρα που παρέχουν επίπεδο προστασίας ισοδύναμο του ΝΠΠΠ, εξεταζόμενο από κοινού με τους συμπληρωματικούς κανόνες, μέσω σύμβασης, άλλων μορφών δεσμευτικών συμφωνιών ή δεσμευτικών συμφωνιών στο πλαίσιο ομίλου εταιρειών⁴⁷.
 - Εάν η τρίτη χώρα έχει αναγνωριστεί από την ΕΠΠΠ, σύμφωνα με το άρθρο 24 του ΝΠΠΠ και το άρθρο 11 των κανόνων της ΕΠΠΠ⁴⁸, ότι παρέχει ισοδύναμο επίπεδο προστασίας με το επίπεδο που διασφαλίζεται στην Ιαπωνία.
108. Το ΕΣΠΔ εξετάζει το άρθρο 24 του ΝΠΠΠ ως ειδικότερο κανόνα, ο οποίος περιέχει παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα που προβλέπεται στο άρθρο 23 του ΝΠΠΠ. Επομένως, το ΕΣΠΔ δεν συμμερίζεται την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη νέα τελευταία πρόταση της αιτιολογικής σκέψης 78 του σχεδίου απόφασης επάρκειας, όπου αναφέρεται ότι, ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις, η διαβίβαση στην τρίτη χώρα εξακολουθεί να τελεί υπό την προϋπόθεση της λήψης συγκατάθεσης σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 1 του ΝΠΠΠ.
109. Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 των κανόνων της ΕΠΠΠ, για την έκδοση απόφασης επάρκειας από την ΕΠΠΠ απαιτούνται ουσιαστικά πρότυπα ισοδύναμα του ΝΠΠΠ, τα οποία εφαρμόζονται πραγματικά στην τρίτη χώρα και τελούν υπό την ουσιαστική εποπτεία ανεξάρτητης αρχής εφαρμογής της νομοθεσίας. Επιπλέον, η ΕΠΠΠ μπορεί να επιβάλλει απαραίτητες προϋποθέσεις για την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων φυσικών προσώπων στην Ιαπωνία, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 των κανόνων της ΕΠΠΠ.

⁴⁷ Συμπληρωματικός κανόνας (4) σημείο ii).

⁴⁸ Κανόνες εφαρμογής του νόμου για την προστασία προσωπικών πληροφοριών, 30 Μαΐου 2017. Μετάφραση του νέου άρθρου 11 στην αγγλική γλώσσα κοινοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο ΕΣΠΔ, αλλά το άρθρο δεν έχει δημοσιευτεί ακόμα.

110. Ο συμπληρωματικός κανόνας (4) αναφέρει ότι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα της ΕΕ μπορούν να διαβιβάζονται σε τρίτη χώρα που υπόκειται σε ιαπωνική απόφαση επάρκειας χωρίς περαιτέρω περιορισμούς. Ωστόσο, το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ ορίζει ότι οποιαδήποτε διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ, συμπεριλαμβανομένων των περαιτέρω διαβιβάσεων από την τρίτη χώρα σε άλλη τρίτη χώρα. Το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων των οποίων τα δεδομένα διαβιβάζονται δεν πρέπει να υπονομεύεται από την περαιτέρω διαβίβαση⁴⁹. Παρόλο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφωνεί κατ' αρχήν με αυτή την ερμηνεία στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας που εξέδωσε⁵⁰, η ερμηνεία αυτή φαίνεται ότι δεν εφαρμόζεται πλήρως. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπραγματεύτηκε την απαγόρευση της διαβίβασης δεδομένων που προέρχονται από την ΕΕ σε τρίτη χώρα με βάση το σύστημα διασυννοριακών κανόνων για την ιδιωτικότητα (CBPRs) στο πλαίσιο της οικονομικής συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC). Υπό το πρίσμα του συγκριτικού εργαλείου που αναπτύχθηκε το 2014 στο πλαίσιο της οδηγίας της ΕΕ για τους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες και τους διασυννοριακούς κανόνες για την ιδιωτικότητα, το οποίο παρουσιάζει τις απαιτήσεις των δύο συστημάτων, τα σημεία σύγκλισης και τις διαφορές τους (Γνώμη 02/2014 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29), το ΕΣΠΔ εκφράζει προβληματισμούς σχετικά με τη χρήση των CBPRs ως εργαλείου περαιτέρω διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχουν διαβιβαστεί από την ΕΕ σε χώρες εκτός της Ιαπωνίας.
111. Αντιθέτως, οι περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία με βάση ιαπωνική απόφαση επάρκειας φαίνεται να γίνονται αποδεκτές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς η ΕΠΠΠ να έχει τη δυνατότητα να επιβάλει τους συμπληρωματικούς κανόνες ως προϋποθέσεις για την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων φυσικών προσώπων της ΕΕ, εάν είναι απαραίτητο. Το ΕΣΠΔ συνάγει από το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ ότι η ενισχυμένη προστασία των δεδομένων που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία, η οποία προβλέπεται στους συμπληρωματικούς κανόνες, πρέπει πάντα να επεκτείνεται στην περίπτωση που δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν διαβιβαστεί από την ΕΕ στην Ιαπωνία διαβιβάζονται περαιτέρω σε τρίτη χώρα, εάν το πλαίσιο προστασίας δεδομένων στην εν λόγω χώρα δεν είναι αναγνωρισμένο ως ουσιαστικά ισοδύναμο με τον ΓΚΠΔ.
112. **Επομένως, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκτελεί τα καθήκοντα παρακολούθησης με τα οποία είναι επιφορτισμένη και να εξασφαλίζει τη διατήρηση του επιπέδου προστασίας των δεδομένων της ΕΕ ή να εξετάσει το ενδεχόμενο αναστολής αυτής της απόφασης επάρκειας, στην περίπτωση που δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ στην Ιαπωνία διαβιβαστούν περαιτέρω σε τρίτες χώρες με βάση πιθανή μεταγενέστερη απόφαση της Ιαπωνίας περί επάρκειας, όταν αυτές οι τρίτες χώρες δεν έχουν υποβληθεί σε προηγούμενη αξιολόγηση ή διαπίστωση επάρκειας από την ΕΕ.**

3.1.5 Απευθείας εμπορική προώθηση

113. Σύμφωνα με τον συμπληρωματικό κανόνα (3), μια επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα απαγορεύεται να επεξεργάζεται τα δεδομένα για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης, εάν αυτά έχουν διαβιβαστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για άλλο σκοπό και εάν το υποκείμενο των δεδομένων της ΕΕ δεν έχει παράσχει τη συγκατάθεσή του για την αλλαγή του σκοπού χρησιμοποίησής τους.

⁴⁹ WP 254, σ. 5.

⁵⁰ Εκτελεστική απόφαση XXXX της Επιτροπής, δυνάμει του Κανονισμού 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εστάλη στο ΕΣΠΔ στις 13 Νοεμβρίου 2018, αιτιολογική σκέψη 75.

114. Σύμφωνα με τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, όταν δεδομένα υποβάλλονται σε επεξεργασία για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης, το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να δικαιούται να αντιταχθεί, ανά πάσα στιγμή και χωρίς επιβάρυνση, στην επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν για τέτοιους σκοπούς. Σύμφωνα με το άρθρο 16 του ΝΠΠΠ, μια επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επεξεργάζεται προσωπικές πληροφορίες μόνο εάν το υποκείμενο των δεδομένων παράσχει τη συγκατάθεσή του. Η ανάκληση της συγκατάθεσης θα μπορούσε να επιφέρει το ίδιο αποτέλεσμα με το προνομιακό δικαίωμα αντίταξης στην απευθείας εμπορική προώθηση.
115. Το ιαπωνικό πλαίσιο για την προστασία δεδομένων δεν προβλέπει προνομιακό δικαίωμα αντίταξης και, όπως εξηγείται παραπάνω στο σημείο σχετικά με τη συγκατάθεση, η ανάκληση της συγκατάθεσης δυνάμει των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΠΠΠ είναι απλώς επιθυμητή και υπό όρους και, επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί με δικαίωμα αντίταξης ανά πάσα στιγμή, όπως απαιτείται σύμφωνα με τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει διαβεβαιώσεις σχετικά με το δικαίωμα ανάκλησης της συγκατάθεσης και να παρακολουθεί τις περιπτώσεις που αφορούν απευθείας εμπορική προώθηση.**

3.1.6 Αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και κατάρτιση προφίλ

116. Σύμφωνα με τα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, αποφάσεις που βασίζονται αποκλειστικά σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία (αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων), συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, οι οποίες παράγουν έννομα αποτελέσματα ή επηρεάζουν σημαντικά το υποκείμενο των δεδομένων, μπορούν να λαμβάνονται μόνο υπό ειδικές προϋποθέσεις που καθορίζονται στο νομικό πλαίσιο της τρίτης χώρας. Επομένως, κάθε φορά που διενεργείται αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και κατάρτιση προφίλ υπό τις προαναφερθείσες περιστάσεις, θα πρέπει να υπάρχει νόμιμος λόγος.
117. Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, τέτοιες προϋποθέσεις για την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων αποτελούν, για παράδειγμα, η ανάγκη να υφίσταται ρητή συγκατάθεση⁵¹ του υποκειμένου των δεδομένων ή η ανάγκη λήψης μιας τέτοιας απόφασης για τη σύναψη σύμβασης. Αν η απόφαση δεν πληροί τις εν λόγω καθοριζόμενες στο νομικό πλαίσιο της τρίτης χώρας προϋποθέσεις, το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να μην υπόκειται στην απόφαση. Επιπλέον, το δίκαιο της τρίτης χώρας θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να προβλέπει τις αναγκαίες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων το δικαίωμα να ενημερώνεται για τους συγκεκριμένους λόγους στους οποίους βασίζεται η απόφαση και τη λογική που διέπει τη διόρθωση ανακρίβων ή ελλειπών πληροφοριών και να αμφισβητεί την απόφαση σε περίπτωση που έχει εκδοθεί σε εσφαλμένη πραγματική βάση.
118. Η απόφαση της Επιτροπής αναφέρεται μόνο στον τραπεζικό τομέα, στον οποίο εφαρμόζονται τομεακοί κανόνες⁵² σχετικά με τις αυτοματοποιημένες αποφάσεις. Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την εποπτεία των μεγάλων τραπεζών που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 93 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας αναφέρουν ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πρέπει να λαμβάνει ειδικές εξηγήσεις σχετικά με τους λόγους απόρριψης μιας αίτησης σύναψης δανειακής σύμβασης.
119. Η επιχειρηματολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αναφέρεται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας (αιτιολογική σκέψη 94), ότι η απουσία ειδικών κανόνων για την αυτοματοποιημένη λήψη

⁵¹ Για κριτικά σχόλια όσον αφορά την έννοια της συγκατάθεσης στο ιαπωνικό νομικό πλαίσιο για την προστασία δεδομένων, βλ. σημεία 2.1. Γενικά και 2.2.8 Απευθείας εμπορική προώθηση

⁵² Οι εν λόγω τομεακοί κανόνες δεν παρασχέθηκαν στο ΕΣΠΔ.

αποφάσεων στον ΝΠΠΠ δεν είναι πιθανό να επηρεάσει το επίπεδο προστασίας φαίνεται (για παράδειγμα) ότι δεν λαμβάνει υπόψη την περίπτωση στην οποία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την ΕΕ υποβάλλονται μεταγενέστερα σε επεξεργασία από άλλον υπεύθυνο επεξεργασίας δεδομένων στην Ιαπωνία (διαφορετικό του αρχικού εισαγωγέα των δεδομένων στην Ιαπωνία).

120. Φαίνεται, επομένως, ότι δεν υπάρχουν στην Ιαπωνία γενικοί κανόνες, εφαρμοστέοι σε όλους τους τομείς, οι οποίοι να διέπουν την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και την κατάρτιση προφίλ.
121. **Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί περιπτώσεις που αφορούν την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και την κατάρτιση προφίλ.**

3.2 Διαδικαστικοί μηχανισμοί και μηχανισμοί επιβολής

122. Με βάση τα κριτήρια που τίθενται στα σημεία αναφοράς για την επάρκεια, το ΕΣΠΔ ανέλυσε τις παρακάτω πτυχές του ιαπωνικού πλαισίου για την προστασία δεδομένων και του ιαπωνικού νομικού πλαισίου, όπως αυτές καλύπτονται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας: την ύπαρξη και ουσιαστική λειτουργία μιας ανεξάρτητης εποπτικής αρχής⁵³ την ύπαρξη ενός συστήματος που εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο συμμόρφωσης και ενός συστήματος πρόσβασης σε κατάλληλους μηχανισμούς επανόρθωσης οι οποίοι παρέχουν στα φυσικά πρόσωπα της ΕΕ τα μέσα να ασκήσουν τα δικαιώματά τους και να ζητούν επανόρθωση χωρίς να αντιμετωπίζουν επαχθή εμπόδια στην άσκηση των διοικητικών και δικαστικών προσφυγών.
123. Με βάση τις παραμέτρους που καθορίστηκαν από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση Schrems⁵³ και αυτές που περιγράφονται συνοπτικά στην αιτιολογική σκέψη 104 και το άρθρο 45 του ΓΚΠΔ, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι, παρόλο που στην Ιαπωνία υφίσταται σύστημα που συνάδει με το ευρωπαϊκό, η πρόσβαση σε αυτό το σύστημα μπορεί να είναι πρακτικά δύσκολη για φυσικά πρόσωπα της ΕΕ, τα δεδομένα των οποίων θα διαβιβαστούν δυνάμει της παρούσας απόφασης επάρκειας, λόγω της ύπαρξης γλωσσικών και θεσμικών εμποδίων.
124. Στα παρακάτω σημεία εξετάζονται οι ανωτέρω αναφερόμενες πτυχές του ιαπωνικού πλαισίου και, στη συνέχεια, επισημαίνονται ορισμένες συστάσεις για την Επιτροπή.

3.2.1 Αρμόδια ανεξάρτητη εποπτική αρχή

125. Η ΕΠΠΠ συστάθηκε την 1η Ιανουαρίου 2016 κατόπιν των τροποποιήσεων του ΝΠΠΠ το 2015, αντικαθιστώντας την προκάτοχό της, Ειδική Επιτροπή για την Προστασία Προσωπικών Πληροφοριών [η οποία είχε συσταθεί το 2013 δυνάμει του νόμου για τον προσωπικό αναγνωριστικό αριθμό (My Number Act)]. Παρότι ήταν ένας νέος οργανισμός, από τη σύστασή της, η ΕΠΠΠ κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για την ανάπτυξη της απαιτούμενης υποδομής με σκοπό την εφαρμογή του τροποποιημένου ΝΠΠΠ. Αξιοσημείωτο τμήμα αυτών των προσπαθειών αποτελεί η θέσπιση των κανόνων της ΕΠΠΠ, η έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΠΠΠ για την καθοδήγηση των επιχειρήσεων που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα όσον αφορά την ερμηνεία του ΝΠΠΠ, η δημοσίευση ενός εγγράφου ερωτήσεων και απαντήσεων της ΕΠΠΠ⁵⁴ και η δημιουργία μιας γραμμής υποστήριξης για την παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις και πολίτες σχετικά με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία δεδομένων, καθώς και μιας υπηρεσίας διαμεσολάβησης για τον χειρισμό καταγγελιών.

⁵³ Απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση C 362/14 (2015), Maximilian Schrems κατά Data Protection Commissioner (σκ. 73 και 74).

⁵⁴ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν υπέβαλε στο ΕΣΠΔ αυτό το έγγραφο στην αγγλική γλώσσα.

126. Η σύσταση και η λειτουργία της ΕΠΠΠ καθορίζονται στο κεφάλαιο V του ΝΠΠΠ. Παρόλο που η ΕΠΠΠ εμπίπτει στη δικαιοδοσία του πρωθυπουργού, το άρθρο 62 ορίζει ότι η ΕΠΠΠ ασκεί τα καθήκοντά της ανεξάρτητα. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ευπρόσδεκτη τη διευκρίνιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο τροποποιημένο σχέδιο της απόφασης περί επάρκειας που κυκλοφόρησε στις 13 Νοεμβρίου 2018, η οποία περιγράφει περαιτέρω τον βαθμό ανεξαρτησίας της ΕΠΠΠ από εσωτερικές και εξωτερικές επιρροές.

3.2.2 Το σύστημα προστασίας των δεδομένων πρέπει να εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο συμμόρφωσης

127. Στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας εξετάζονται ολοκληρωμένα οι εξουσίες τις οποίες διαθέτει η ΕΠΠΠ σύμφωνα με τα άρθρα 40, 41 και 42 του ΝΠΠΠ για την εξασφάλιση της παρακολούθησης και της εφαρμογής της νομοθεσίας. Το άρθρο 40 εξουσιοδοτεί την ΕΠΠΠ να ζητά από τις επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να υποβάλλουν εκθέσεις και έγγραφα τεκμηρίωσης σχετικά με τις δραστηριότητες επεξεργασίας, καθώς και να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους. Σύμφωνα με το άρθρο 42, η ΕΠΠΠ έχει την εξουσία —όταν αναγνωρίζει ότι είναι απαραίτητο για την προστασία ατομικών δικαιωμάτων ή όταν διαπιστώνει παραβίαση των διατάξεων του νόμου— να εκδίδει συστάσεις ή, όταν δεν εφαρμόζονται οι συστάσεις της, εντολές προς επιχειρήσεις που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να διακόπτουν την πράξη παραβίασης ή να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για την αποκατάσταση της παραβίασης.
128. Τον Οκτώβριο του 2018, η ΕΠΠΠ έλαβε ένα από τα πρώτα μέτρα της δυνάμει του άρθρου 41 του τροποποιημένου ΝΠΠΠ και εξέδωσε «καθοδήγηση» προς μια επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, συμβουλεύοντάς την να ενισχύσει τα μέτρα ασφάλειας που εφαρμόζει και να εποπτεύει ουσιαστικά τους παρόχους υπηρεσιών εφαρμογών, παρέχοντας παράλληλα σαφείς και εύκολα κατανοητές εξηγήσεις στους χρήστες σχετικά με τον τρόπο χρήσης των προσωπικών δεδομένων τους, και να λαμβάνει συγκατάθεση πριν από την κοινοποίηση των πληροφοριών σε κάποιον τρίτο, καθώς και να ανταποκρίνεται δεόντως στα αιτήματα των χρηστών για διαγραφή των πληροφοριών που τα αφορούν. Στις απαντήσεις τους προς το ΕΣΠΔ⁵⁵, μέλη της ΕΠΠΠ ενημέρωσαν ότι η εταιρεία ανακοίνωσε στην ΕΠΠΠ ότι θα συνεργαστεί και ότι, σε περίπτωση που η εταιρεία δεν το πράξει, η ΕΠΠΠ θα απευθύνει «σύσταση» προς την εταιρεία δυνάμει του άρθρου 42 παράγραφος 1 του ΝΠΠΠ.
129. Η έρευνα που διενήργησε η ΕΠΠΠ στην ανωτέρω αναφερόμενη επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί εξαιρετικά θετικό δείκτη των προσπαθειών της ιαπωνικής εποπτικής αρχής να εξασφαλίσει ικανοποιητικό επίπεδο συμμόρφωσης στη χώρα.
130. Παρόλο που έχουν υπάρξει βελτιώσεις σε σχέση με το πλαίσιο που ίσχυε πριν από τις τροποποιήσεις του 2015, το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι η ΕΠΠΠ έχει λιγότερες εξουσίες από την ευρωπαϊκή αρχή προστασίας δεδομένων (ΑΠΔ) δυνάμει του ΓΚΠΔ, ιδίως όσον αφορά την **επιβολή της νομοθεσίας**. Τα διοικητικά πρόστιμα⁵⁶, για παράδειγμα, είναι αρκετά ήπια. Στην αιτιολογική σκέψη 108 της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισημαίνεται ότι, σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης ή ορισμένων παραβιάσεων του ΝΠΠΠ, επιβάλλονται ποινικές κυρώσεις και ο πρόεδρος της ΕΠΠΠ

⁵⁵ Παράρτημα ΙΙΙ.

⁵⁶ Αυτά προβλέπονται στο κεφάλαιο VII του ΝΠΠΠ. Η μέγιστη κύρωση προβλέπεται στο άρθρο 83 (παροχή ή χρήση βάσης δεδομένων με προσωπικές πληροφορίες, με συγκεκριμένο τρόπο, με σκοπό το προσωπικό παράνομο κέρδος ή παράνομο κέρδος τρίτου) και ισοδυναμεί είτε με φυλάκιση ενός έτους με εργασία είτε με πρόστιμο ύψους 500.000 γιεν κατ' ανώτατο όριο (περίπου 3.900 ευρώ). Σύμφωνα με τις εξηγήσεις που παρείχε η Επιτροπή, τα πρόστιμα είναι σωρευτικά ανά παράβαση. Παρόλο που μπορεί να συμβαίνει αυτό, το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι, ακόμα και εάν επιβάλλονται σωρευτικά πρόστιμα, το συνολικό ποσό είναι πιθανόν να παραμένει σημαντικά χαμηλό σε σύγκριση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

μπορεί να διαβιβάζει υποθέσεις στον εισαγγελέα. Ωστόσο, η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι ποινική δίωξη στην Ιαπωνία ασκείται κατά βούληση και μπορεί, ορισμένες φορές, να υπόκειται σε χρονοβόρες διαδικασίες επανεξέτασης⁵⁷. Επιπλέον, η εκτέλεση της ποινής της φυλάκισης (με ή χωρίς εργασία) που σχετίζεται με παραβιάσεις του ΝΠΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου VII μπορεί να είναι δύσκολη, καθώς επιβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα και, σε κάθε περίπτωση, δεν τιμωρεί την επιχείρηση που χειρίζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ως νομική οντότητα που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις λογοδοσίας της.

131. **Με βάση τα ανωτέρω, το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί στενά την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων και των σχετικών μέτρων επανόρθωσης που προβλέπονται στο ιαπωνικό σύστημα προστασίας δεδομένων.**

3.2.3 Το σύστημα προστασίας των δεδομένων πρέπει να παρέχει υποστήριξη και βοήθεια στα μεμονωμένα υποκείμενα των δεδομένων κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους, καθώς και κατάλληλους μηχανισμούς επανόρθωσης

132. Η ΕΠΠΠ παρέχει εκτεταμένες πληροφορίες και κατευθυντήριες γραμμές στον δικτυακό τόπο της με στόχο την ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων που χειρίζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες τους δυνάμει του πλαισίου προστασίας δεδομένων, καθώς και μια τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης για την παροχή πληροφοριών και υποστήριξης σε Ιάπωνες πολίτες σχετικά με τα ατομικά δικαιώματά τους δυνάμει του ΝΠΠΠ. Ο δικτυακός τόπος περιλαμβάνει επίσης ενότητα με τίτλο «Η αίθουσα των παιδιών», η οποία απευθύνεται ειδικά σε παιδιά και νεανικό κοινό. Το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι αυτές οι πληροφορίες, καθώς και η υποστήριξη μέσω της ειδικής τηλεφωνικής γραμμής και τα έγγραφα τεκμηρίωσης που αφορούν την καθοδήγηση και τις ερωτήσεις και απαντήσεις, είναι διαθέσιμα στην ιαπωνική γλώσσα⁵⁸. Επομένως, το ΕΣΠΔ πιστεύει ακράδαντα ότι θα ήταν ωφέλιμη η παροχή από την ΕΠΠΠ μιας ειδικής σελίδας στην αγγλική έκδοση του διαδικτυακού τόπου της για την παροχή πληροφοριών σε φυσικά πρόσωπα της ΕΕ, των οποίων τα δεδομένα θα διαβιβαστούν στην Ιαπωνία δυνάμει της απόφασης επάρκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετικά με τα ατομικά δικαιώματά τους με βάση το ιαπωνικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων και τους συμπληρωματικούς κανόνες.
133. Το ΕΣΠΔ επικροτεί τη διευκρίνιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην αιτιολογική σκέψη 104 του τροποποιημένου σχεδίου απόφασης περί επάρκειας που κυκλοφόρησε στις 13 Νοεμβρίου 2018 σχετικά με την υπηρεσία διαμεσολάβησης που τελεί υπό τη διαχείριση της ΕΠΠΠ σύμφωνα με το άρθρο 61 σημείο ii) του ΝΠΠΠ. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να επισημάνει τρία σημεία σχετικά με αυτήν. Πρώτον, η υπηρεσία διαμεσολάβησης δεν είναι δημοσιευμένη στην αγγλική έκδοση του δικτυακού τόπου της ΕΠΠΠ. Δεύτερον, η υπηρεσία είναι προσβάσιμη μόνο μέσω τηλεφώνου και είναι διαθέσιμη στην ιαπωνική γλώσσα. Τέλος, η διαμεσολάβηση είναι απλώς μια διαδικασία διευκόλυνσης που δεν οδηγεί σε δεσμευτική συμφωνία μεταξύ των μερών, γεγονός που έχει επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα των επιλογών επανόρθωσης που έχουν στη διάθεσή τους τα υποκείμενα των δεδομένων⁵⁹.
134. Τέλος, το ΕΣΠΔ παρατηρεί ότι το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας δίνει έμφαση στα ένδικα μέσα που είναι διαθέσιμα μέσω των αστικών και των ποινικών διαδικασιών, αλλά δεν λαμβάνει υπόψη την

⁵⁷ Oda H., *Japanese Law (Ιαπωνικό δίκαιο)*, Oxford University Press (τρίτη έκδοση), 2009: 439 – 440.

⁵⁸<https://www.ppc.go.jp/en/contactus/piinquiry/>.

⁵⁹ Kojima T., *Civil Procedure and ADR in Japan (Πολιτική δικονομία και εξώδικη διευθέτηση των διαφορών στην Ιαπωνία)*, Chuo University Press, 2004· και Menkel-Meadow C., *Dispute Processing and Conflict Resolution: Theory, Practice and Policy (Διαδικασία διαφορών και επίλυση συγκρούσεων: Θεωρία, πράξη και πολιτική)*, Ashgate (2003) (εκδ.).

ύπαρξη **θεσμικών εμποδίων στη διαδικασία επίλυσης διαφορών** στην Ιαπωνία, όπως είναι τα νομικά έξοδα (οι αμοιβές των δικηγόρων καταμερίζονται εξίσου μεταξύ του ενάγοντος και του εναγομένου, ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης⁶⁰), η έλλειψη δικηγόρων στη χώρα⁶¹, το γεγονός ότι δεν επιτρέπεται η παράσταση αλλοδαπών δικηγόρων κατά την εκδίκαση υποθέσεων ημεδαπού δικαίου, καθώς και το ζήτημα της ρύθμισης του βάρους της απόδειξης σύμφωνα με το δίκαιο περί αδικοπραξιών. Το ΕΣΠΔ εκφράζει φόβους ότι αυτοί οι παράγοντες μπορεί, πρακτικά, να παρεμποδίσουν την πρόσβαση των φυσικών προσώπων στη δικαιοσύνη και να θέσουν σε κίνδυνο το δικαίωμα άσκησης ένδικων μέσων γρήγορα και χωρίς απαγορευτικό κόστος.

135. Με βάση τα ανωτέρω, **το ΕΣΠΔ ανησυχεί ότι υπάρχει κίνδυνος τα φυσικά πρόσωπα της ΕΕ να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση σε διοικητικά και δικαστικά μέσα επανόρθωσης** και, επομένως, θεωρεί ευπρόσδεκτη μια συζήτηση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΠΠΠ σχετικά με τη δυνατότητα δημιουργίας μιας διαδικτυακής υπηρεσίας, τουλάχιστον στην αγγλική γλώσσα, **με σκοπό την παροχή υποστήριξης σε φυσικά πρόσωπα της ΕΕ και τον χειρισμό των καταγγελιών τους**⁶². Επιπλέον, το ΕΣΠΔ θα επικροτούσε τη δυνατότητα να επιτραπεί σε ΑΠΔ της ΕΕ να ενεργούν ως διαμεσολαβητές στην περίπτωση καταγγελιών από υποκείμενα δεδομένων της ΕΕ σε οργανισμούς που λειτουργούν στην Ιαπωνία και την ΕΠΠΠ.

4 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

136. Πρόθεση της Επιτροπής είναι να αναγνωρίσει, μέσω της απόφασης επάρκειας, ότι «η Ιαπωνία εξασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε επιχειρήσεις που χειρίζονται προσωπικές πληροφορίες στην Ιαπωνία», όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας. Σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ, η Επιτροπή ανέλυσε επίσης τους περιορισμούς και τις εγγυήσεις όσον αφορά την πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Το παρόν κεφάλαιο επικεντρώνεται στην εξέταση της πρόσβασης των αρχών επιβολής του νόμου και άλλων κυβερνητικών οντοτήτων σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς εθνικής ασφάλειας. Η ανάλυση του ΕΣΠΔ βασίζεται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, στο παράρτημα II αυτού, στο οποίο η ιαπωνική κυβέρνηση παρουσιάζει μια επισκόπηση του σχετικού νομικού πλαισίου, και σε ιαπωνικά νομικά κείμενα, στον βαθμό που τέτοια κείμενα υποβλήθηκαν από την Επιτροπή. Επομένως, στο ειδικό πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης, το ΕΣΠΔ έλαβε υπόψη στοιχεία σχετικά με την ιαπωνική νομοθεσία που δεν περιλαμβάνονται στις διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά που είναι σημαντικά για την αξιολόγηση των προϋποθέσεων και των εγγυήσεων υπό τις οποίες επιτρέπεται η πρόσβαση των ιαπωνικών δημόσιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁶⁰ Wagatsuma (2012), «Recent Issues of Cost and Fee Allocation in Japanese Civil Procedure» (Πρόσφατα ζητήματα κατανομής εξόδων και αμοιβών στην ιαπωνική πολιτική δικονομία) στο Reimann (εκδ.), Cost and Fee Allocation in Civil Procedure – Ius Gentium; comparative Perspectives on Law and Justice (Κατανομή εξόδων και αμοιβών σε αστικές υποθέσεις – Ius Gentium· συγκριτική ανάλυση προοπτικών όσον αφορά τη νομοθεσία και τη δικαιοσύνη), τόμος 11, σσ. 195 – 200.

⁶¹ Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, οι δικηγόροι στην Ιαπωνία είναι 38.980 (περίπου 290 δικηγόροι ανά ένα εκατομμύριο άτομα) [Ομοσπονδία Δικηγορικών Συλλόγων της Ιαπωνίας] (2017), Λευκή Βίβλος για τους δικηγόρους: σ. 8-9.

⁶² Παρόμοια με τη δυνατότητα που προβλέπεται στο παράρτημα II της παρούσας απόφασης περί επάρκειας για καταγγελίες από κατοίκους της ΕΕ σχετικά με την πρόσβαση ιαπωνικών δημόσιων αρχών στα δεδομένα τους.

4.1 Πρόσβαση σε δεδομένα από τις αρχές επιβολής του νόμου

4.1.1 Διαδικασίες πρόσβασης σε δεδομένα στον τομέα του ποινικού δικαίου

137. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας παρουσιάζει τρεις τρόπους που προβλέπονται στο ιαπωνικό δίκαιο για την πρόσβαση των αρχών επιβολής του νόμου σε δεδομένα στην Ιαπωνία:

4.1.1.1 Αιτήματα πρόσβασης με δικαστικό ένταλμα

138. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας αναφέρει ότι, για την πρόσβαση κυβερνητικών αρχών στην Ιαπωνία και, ιδίως για την υποβολή, από αρχές διερεύνησης εγκλημάτων, αιτήματος πρόσβασης σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο ποινικών ερευνών, πρέπει πάντα να έχουν στη διάθεσή τους ένταλμα, εκτός εάν χρησιμοποιούν τη διαδικασία εκούσιας γνωστοποίησης (βλέπε παρακάτω).

4.1.1.1.1 Προϋπόθεση «επαρκούς αιτίας», αναγκαιότητας και αναλογικότητας των ενταλμάτων

139. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι, σύμφωνα με το ιαπωνικό σύνταγμα, οποιαδήποτε συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με υποχρεωτικά μέσα πρέπει να βασίζεται σε δικαστικό ένταλμα. Πιο συγκεκριμένα, το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας αναφέρει ότι, σε όλες τις περιπτώσεις «έρευνας και κατάσχεσης», πρέπει να εκδίδονται δικαστικά εντάλματα για «επαρκή αιτία», η οποία, σύμφωνα με το Ανώτατο Δικαστήριο, υφίσταται μόνο όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο (ύποπτος ή κατηγορούμενος) θεωρείται ότι έχει διαπράξει αδίκημα και η έρευνα και κατάσχεση είναι απαραίτητη για την ποινική έρευνα. Σχετικά με αυτό, η Επιτροπή παραπέμπει στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1969 στην υπόθεση αριθ. 100 (1968(Shi)). Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ⁶³, μόνο τα δικαστήρια και όχι, παραδείγματος χάριν, οι εισαγγελείς μπορούν να επιτρέψουν τη συλλογή δεδομένων κίνησης και θέσης ειδικότερα.
140. Επίσης, με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία μπορεί να απαιτείται ένταλμα για την πρόσβαση σε δεδομένα, όπως στην υπόθεση Tele2, το ΕΣΠΔ εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι δεν παρασχέθηκαν επιπρόσθετες πληροφορίες, ώστε να εξετάσει πώς εφαρμόζονται πρακτικά τα κριτήρια για την αξιολόγηση της αναγκαιότητας ενός εντάλματος —η σοβαρότητα του αδικήματος και ο τρόπος διάπραξής του· η αξία και η σημασία του κατασχεθέντος υλικού ως αποδεικτικού στοιχείου· η πιθανότητα απόκρυψης ή καταστροφής του κατασχεθέντος υλικού· το κατά πόσον η κατάσχεση δημιουργεί μειονεκτήματα· άλλες σχετικές προϋποθέσεις— και η έννοια της «επαρκούς αιτίας» που πηγάζει από το Σύνταγμα. Επομένως, το ΕΣΠΔ καλεί την Επιτροπή να παρακολουθεί εάν η έκδοση ενταλμάτων πληροί πρακτικά τα κριτήρια που έχει καθορίσει το ΔΕΕ.

4.1.1.1.2 Τύποι αδικημάτων για τα οποία μπορούν να εκδοθούν εντάλματα

141. Η διαδικασία εντάλματος εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις διενέργειας «υποχρεωτικής έρευνας». Κατ' αρχήν, αυτά τα εντάλματα μπορούν να εκδοθούν μόνο σε περιπτώσεις παραβίασης της νομοθεσίας. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει σχετικά τον πρόσφατα εκδοθέντα «Νόμο για την τιμωρία των οργανωμένων εγκλημάτων και των έλεγχο των προϊόντων εγκλήματος» της 15ης Ιουνίου 2017 στο πλαίσιο της προσχώρησης της Ιαπωνίας στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος (UNTOC)⁶⁴. Καθώς δεν υπάρχει διαθέσιμη έκδοση αυτής της νομοθεσίας στην αγγλική γλώσσα και δεδομένης της απαίτησης, σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, συλλογής ορισμένων δεδομένων μόνο στο πλαίσιο έρευνας, εντοπισμού ή δίωξης σοβαρών εγκλημάτων⁶⁵, καθώς και δεδομένων των προβληματισμών που έχουν εκφράσει αρκετοί σχολιαστές,

⁶³ Βλ. αποφάσεις του ΔΕΕ στις υποθέσεις C 203/15, C 293/12 και C 594/12.

⁶⁴ Βλ.: <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>.

⁶⁵ Βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-293/12 και C-594/12, και υπόθεση C-203/15.

συμπεριλαμβανομένου του ειδικού εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών Joseph Cannataci⁶⁶, όσον αφορά το ευρύ πεδίο εφαρμογής, το οποίο βασίζεται σε έναν ορισμό της «οργανωμένης εγκληματικής ομάδας» ο οποίος φέρεται να είναι ασαφής και υπερβολικά ευρύς, το ΕΣΠΔ δεν είναι σε θέση να συμπεράνει ότι η πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία δυνάμει της σχετικής ιαπωνικής νομοθεσίας περιορίζεται στα κατώτατα όρια που προβλέπονται στη νομοθεσία της ΕΕ.

142. Πρέπει να επισημανθεί επίσης ότι οι αστυνομικές διευθύνσεις είναι αρμόδιες για ορισμένους τύπους αδικημάτων και εκδίδει ειδικά αστυνομικά διατάγματα. Οι εσωτερικοί κανόνες που ισχύουν για τις αστυνομικές διευθύνσεις δεν τέθηκαν στη διάθεση του ΕΣΠΔ.
143. Σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, η συλλογή ηλεκτρονικών πληροφοριών σχετικά με τη διάπραξη ποινικών αδικημάτων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των αστυνομικών διευθύνσεων.

4.1.1.2 Εντάλματα υποκλοπής γραμμής

144. Το παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας αναφέρει ότι ο νόμος περί υποκλοπών για σκοπούς ποινικής έρευνας προβλέπει ειδικούς όρους για την υποκλοπή επικοινωνιών. Η νομοθεσία αυτή υποβλήθηκε με μεγάλη καθυστέρηση και δεν κατέστη δυνατή η ενδελεχής ανάλυσή της. Επομένως, παρόλο που αυτό το νομικό πλαίσιο φαίνεται να παρέχει πολλές εγγυήσεις, το ΕΣΠΔ δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει εάν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στη συγκεκριμένη νομοθεσία συνοδεύονται από εγγυήσεις ουσιαστικά ισοδύναμες των εγγυήσεων που απαιτούνται στην ΕΕ τόσο σύμφωνα με τον Χάρτη, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο του Στρασβούργου.

4.1.1.3 Η διαδικασία «εκούσιας γνωστοποίησης» με βάση δελτίο έρευνας

145. Αυτή η μη υποχρεωτική μορφή συνεργασίας επιτρέπει σε δημόσιες αρχές να ζητούν από υπευθύνους επεξεργασίας (εκτός από φορείς τηλεπικοινωνιών) να τους παράσχουν δεδομένα τα οποία διαθέτουν. Δεν μπορεί να επιβληθεί η υποχρέωση συμμόρφωσης με το αίτημα. Παραμένει ασαφές ποιες αρχές μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτού του είδους τη διαδικασία, αλλά φαίνεται ότι τέτοια δυνατότητα έχουν μόνο οι αρχές που ερευνούν εγκλήματα.

4.1.1.3.1 Προϋποθέσεις έκδοσης «δελτίων έρευνας»

146. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι το ιαπωνικό Ανώτατο Δικαστήριο, παραπέμποντας στο Σύνταγμα, έχει καθορίσει περιορισμούς στη χρήση «εκούσιων γνωστοποιήσεων»⁶⁷. Από το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας προκύπτει ότι «εκούσια γνωστοποίηση» συγκεκριμένα μπορεί να ζητηθεί μόνο από τις αρμόδιες αρχές, μέσω της έκδοσης «δελτίου έρευνας». Η αποστολή τέτοιου «δελτίου έρευνας» φέρεται να επιτρέπεται μόνο στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και, επομένως, προϋποθέτει πάντα συγκεκριμένη υπόνοια διάπραξης εγκλήματος. Τέτοιες έρευνες διενεργούνται γενικά από τις αστυνομικές διευθύνσεις, υπό τους περιορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 του νόμου περί αστυνομίας, γεγονός που σημαίνει ότι θα πρέπει να αφορούν τις δραστηριότητες της αστυνομίας. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ ζητά περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με τις συγκεκριμένες παραμέτρους των κριτηρίων που επιτρέπουν την έκδοση δελτίου έρευνας (όπως τη νομολογία που αποτυπώνει την εφαρμογή αυτών των κριτηρίων) και τη σχέση μεταξύ της διαδικασίας εκούσιας γνωστοποίησης και της κατάσχεσης δεδομένων βάσει εντάλματος. Πράγματι, φαίνεται ότι, ακόμα και στην περίπτωση που δεν ήταν δυνατή η λήψη δεδομένων μέσω της εκούσιας διαδικασίας, η λήψη τους εξακολουθούσε να είναι δυνατή με ένταλμα, εφόσον ήταν απαραίτητη για τις διωκτικές αρχές⁶⁸.

⁶⁶ Ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, καθώς και Graham Greenleaf, ερευνητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου UNSW.

⁶⁷ Βλ. παράρτημα II, σελίδα 8.

⁶⁸ Βλ. παράρτημα II, σελίδα 7.

4.1.1.3.2 Διαθέσιμη νομολογία σχετικά με τους περιορισμούς στη χρήση της εκούσιας γνωστοποίησης

147. Οι υποθέσεις που αναφέρονται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας⁶⁹ για την επεξήγηση των περιορισμών στη χρήση διαδικασιών εκούσιας γνωστοποίησης αφορούν υποθέσεις στις οποίες ο κατηγορούμενος είτε φωτογραφήθηκε είτε βιντεοσκοπήθηκε σε δημόσιο χώρο απευθείας από την αστυνομία και, επομένως, παρέχουν περιορισμένες ενδείξεις σχετικά με τις περιπτώσεις στις οποίες οι αρμόδιες αρχές μπορούν να ζητήσουν από έναν υπεύθυνο επεξεργασίας να γνωστοποιήσει δεδομένα, ιδίως όσον αφορά τα κριτήρια που απαριθμούνται στο παράρτημα II σχετικά με την «καταλληλότητα των μεθόδων», η οποία φαίνεται να αφορά την εκτίμηση του εάν η εκούσια γνωστοποίηση είναι «κατάλληλη» ή εύλογη για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί όσον αφορά τα γενικά κριτήρια που καθορίζουν «εάν μπορεί να θεωρηθεί εύλογη σύμφωνα με κοινωνικά αποδεκτές συμβάσεις» η εξέταση της νομιμότητας εκούσιων γνωστοποιήσεων. Επιπλέον, η Εθνική Αστυνομική Αρχή, η οποία είναι η ομοσπονδιακή αρχή που είναι υπεύθυνη για όλα τα θέματα που αφορούν την υπηρεσία εγκληματολογικών ερευνών, εξέδωσε οδηγίες προς τις αστυνομικές διευθύνσεις σχετικά με την «ορθή χρήση γραπτών αιτημάτων σε θέματα ερευνών». Μεταξύ άλλων, ο επικεφαλής της έρευνας πρέπει να λαμβάνει εσωτερική έγκριση από υψηλόβαθμο αξιωματούχο. Το ΕΣΠΔ δεν έχει πληροφορίες σχετικά με το εάν οι οδηγίες αυτές είναι δεσμευτικές. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ αναφέρει ότι η χρήση αυτής της διαδικασίας πρέπει να είναι αναλογική ή απαραίτητη.

4.1.1.3.3 Δικαιώματα και υποχρεώσεις των υπευθύνων επεξεργασίας στο πλαίσιο της εκούσιας γνωστοποίησης

148. Επιπλέον, εναπόκειται στους υπευθύνους επεξεργασίας να παρέχουν τη συγκατάθεσή τους για την παροχή δεδομένων (αλλά δεν φαίνεται να έχουν από την πλευρά τους την υποχρέωση να ζητήσουν τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων ή να τα ενημερώσουν), στις περιπτώσεις που τα αιτήματα αυτά δεν αντιβαίνουν σε άλλες νομικές υποχρεώσεις (όπως υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας). Η έκθεση που παρείχε η Επιτροπή φαίνεται να καταδεικνύει ότι, μετά από ένα υψηλό ποσοστό συμμόρφωσης, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας άρχισαν να λαμβάνουν υπόψη την προστασία των δεδομένων των πελατών τους και, επομένως, άρχισαν να ανταποκρίνονται λιγότερο συχνά στα αιτήματα αυτά.
149. Παραμένει επίσης ασαφές εάν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας έχουν οποιοδήποτε κίνητρο να συμμορφώνονται με τα αιτήματα (για παράδειγμα, εάν έχουν πλεονέκτημα όταν συμμορφώνονται ή εάν απαλλάσσονται από δίωξη κ.λπ.). Ειδικότερα, δεν γίνεται αναφορά σε καμία αρχή όπως η «αρχή της μη αυτοενοχοποίησης».
150. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ευπρόσδεκτες τυχόν διαθέσιμες επιπρόσθετες πληροφορίες, αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τον αριθμό και τους τύπους των αιτημάτων, καθώς και σχετικά με τις απαντήσεις των υπευθύνων επεξεργασίας στους οποίους απευθύνθηκαν τα σχετικά αιτήματα. Λόγω της απουσίας νομολογίας και αριθμητικών στοιχείων, το ΕΣΠΔ καλεί την Επιτροπή να παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα και τη συγκεκριμένη εφαρμογή αυτής της διαδικασίας στην πράξη.
151. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ δεν έχει στη διάθεσή του νομολογία και αριθμητικά στοιχεία σχετικά με αυτή τη διαδικασία για να καθορίσει αυτά τα στοιχεία. Συνεπώς, το ΕΣΠΔ δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα και τη συγκεκριμένη εφαρμογή αυτής της διαδικασίας χωρίς περαιτέρω στοιχεία σχετικά με την πρακτική.

⁶⁹ Βλ. παράρτημα II, σελίδα 8 – δύο αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου, της 24ης Δεκεμβρίου 1969 (1965 (Α) αριθ. 1187) και της 15ης Απριλίου 2008 (2007 (Α) αριθ. 839).

4.1.1.4 Συμπέρασμα σχετικά με τις διαδικασίες πρόσβασης σε δεδομένα για σκοπούς επιβολής του νόμου

152. Συμπερασματικά, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι η αρχή, σύμφωνα με την οποία η υποχρεωτική πρόσβαση των αρμόδιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι δυνατή μόνο όταν είναι απαραίτητη και αναλογική του σκοπού, και με βάση ένταλμα, αντιστοιχεί στις βασικές ουσιώδεις εγγυήσεις που προβλέπονται στη νομοθεσία της ΕΕ και στην ΕΣΔΑ. Κατόπιν των ανωτέρω διαπιστώσεων, το ΕΣΠΔ ζητεί από την Επιτροπή να παρακολουθεί το πεδίο εφαρμογής αυτών των μέτρων, το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας εκούσιας γνωστοποίησης και την εφαρμογή αυτών των αρχών από τις αστυνομικές διευθύνσεις και από τα δικαστήρια στη σχετική νομολογία, και να παρακολουθεί επίσης εάν το ιαπωνικό νομικό πλαίσιο παρέχει τις ουσιώδεις εγγυήσεις που έχει καθορίσει το ΔΕΕ με βάση τον Χάρτη και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με βάση τη Σύμβαση.

4.1.2 Εποπτεία στον τομέα του ποινικού δικαίου

153. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, καθώς και το παράρτημα II, παρουσιάζουν τέσσερις τύπους εποπτείας που ασκείται από την αστυνομία, τα υπουργεία και δημόσιους φορείς.

4.1.2.1 Εποπτεία από το δικαστικό σώμα

4.1.2.1.1 Στις περιπτώσεις συλλογής ηλεκτρονικών πληροφοριών με υποχρεωτικά μέσα (έρευνα και κατάσχεση)

154. Σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, σε κάθε περίπτωση συλλογής ηλεκτρονικών πληροφοριών με υποχρεωτικά μέσα (έρευνα και κατάσχεση), η αστυνομία πρέπει να λαμβάνει προηγουμένως δικαστικό ένταλμα. Ωστόσο, προβλέπεται μια εξαίρεση σε αυτόν τον κανόνα⁷⁰. Στην πραγματικότητα, το άρθρο 220 παράγραφος 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας επιτρέπει σε εισαγγελείς, τους βοηθούς τους ή αξιωματούχους της δικαστικής αστυνομίας, όταν συλλαμβάνουν ύποπτο, να ερευνήσουν ή να κατάσχουν ηλεκτρονικές πληροφορίες στο σημείο της σύλληψης. Σε αυτή την περίπτωση, οι δικαστές έχουν τη δυνατότητα να εξαιρέσουν τις εν λόγω πληροφορίες από τα αποδεικτικά στοιχεία.
155. Το ΕΣΠΔ λαμβάνει υπόψη ότι παρόμοιες εξαιρέσεις υφίστανται επίσης σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ. Επισημαίνει ότι δεν υπάρχει πάντα δικαστικός έλεγχος στις περιπτώσεις συλλογής ηλεκτρονικών πληροφοριών με υποχρεωτικά μέσα, όπως ορίζεται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας. Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) σχετικά με τους δικαστικούς ελέγχους εκ των υστέρων⁷¹.

4.1.2.1.2 Στην περίπτωση αιτημάτων εκούσιας γνωστοποίησης

156. Σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, στην περίπτωση αιτημάτων εκούσιας γνωστοποίησης, δεν υφίσταται εκ των προτέρων έλεγχος από δικαστή. Στην περίπτωση αυτή, οι αστυνομικές διευθύνσεις ενεργούν υπό την εποπτεία του εισαγγελέα. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας αναφέρεται στο άρθρο 192 παράγραφος 1 και στο άρθρο 246 σχετικά με την αμοιβαία συνεργασία και τον συντονισμό των εισαγγελέων, της Νομαρχιακής Επιτροπής Δημόσιας Ασφάλειας και των αξιωματικών της δικαστικής αστυνομίας, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους. Αναφέρεται επίσης στο άρθρο 193 παράγραφος 1 σύμφωνα με το οποίο ο εισαγγελέας μπορεί να δώσει απαραίτητες οδηγίες στη δικαστική αστυνομία, καθώς και να θέσει κανόνες για αντικειμενική έρευνα. Τέλος, αναφέρεται στο άρθρο 194 σχετικά με τα πειθαρχικά μέτρα κατά της δικαστικής αστυνομίας στην περίπτωση μη σεβασμού των εισαγγελέων, τα οποία λαμβάνει η Εθνική ή η Νομαρχιακή Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας.

⁷⁰ Βλ. παράρτημα II.

⁷¹ Απόφαση ΕΔΑΔ στην υπόθεση Μοδέστου κατά Ελλάδας, αριθ. 51693/13.

157. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει τη θέσπιση των προηγούμενων μέτρων και την εποπτεία που ασκεί η Εθνική και η Νομαρχιακή Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας επί της δικαστικής αστυνομίας (βλ. παρακάτω).

4.1.2.2 Εποπτεία από τις Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας της αστυνομίας

158. Σύμφωνα με το παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, δύο τύποι επιτροπών ασκούν εποπτεία επί της αστυνομίας. Σκοπός και των δύο είναι η διασφάλιση της δημοκρατικής διαχείρισης και της πολιτικής ουδετερότητας της αστυνομικής διοίκησης.

4.1.2.2.1 Εποπτεία από την Εθνική Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας

159. Το παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας αναφέρει την εποπτεία που ασκεί η Εθνική Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας στην Εθνική Αστυνομική Αρχή. Ο νόμος περί αστυνομίας περιλαμβάνει κατάλογο των καθηκόντων της Επιτροπής, από τον οποίο αντλεί τις εποπτικές αρμοδιότητές της (βλ. άρθρο 5).
160. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου για την αστυνομία, η Εθνική Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας έχει συσταθεί υπό τη δικαιοδοσία του πρωθυπουργού και αποτελείται από έναν πρόεδρο και πέντε μέλη. Το άρθρο 7 προβλέπει ορισμένους περιορισμούς στον διορισμό των μελών της επιτροπής. Η θητεία των μελών της επιτροπής είναι πενταετής και μπορεί να ανανεωθεί μία φορά μόνο, όπως ορίζεται στο άρθρο 8. Επιπροσθέτως, το ιαπωνικό Κοινοβούλιο φαίνεται να έχει ισχυρή εξουσία όσον αφορά τον διορισμό και την απόλυση των μελών της επιτροπής, γεγονός που εξασφαλίζει την ανεξαρτησία της Εθνικής Επιτροπής Δημόσιας Ασφάλειας.
161. Οι εν λόγω νομικές διατάξεις ενισχύουν την πολιτική ουδετερότητα της Εθνικής Επιτροπής Δημόσιας Ασφάλειας.

4.1.2.2.2 Εποπτεία από Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας

162. Οι αστυνομικές διευθύνσεις τελούν υπό την εποπτεία των Νομαρχιακών Επιτροπών Δημόσιας Ασφάλειας που έχουν θεσπιστεί σε κάθε νομό. Σύμφωνα με το άρθρο 2 και το άρθρο 36 παράγραφος 2 του νόμου περί αστυνομίας, οι Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας είναι υπεύθυνες για «την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του ατόμου». Το άρθρο 38 και το άρθρο 42 του νόμου για την αστυνομία απαριθμούν τα καθήκοντα των Νομαρχιακών Επιτροπών Δημόσιας Ασφάλειας. Σκοπός των εν λόγω επιτροπών είναι επίσης η διασφάλιση της δημοκρατικής διαχείρισης και της πολιτικής ουδετερότητας της αστυνομικής διοίκησης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 43 παράγραφος 2, με τη διαβίβαση στις αστυνομικές διευθύνσεις μεμονωμένων υποθέσεων, όταν θεωρούν ότι αυτό είναι απαραίτητο στο πλαίσιο ελέγχου των δραστηριοτήτων των αστυνομικών διευθύνσεων ή παραπτωμάτων του προσωπικού της.
163. Ωστόσο, δεν είναι σαφές εάν οι εν λόγω Επιτροπές έχουν άλλες εξουσίες εκτός του ελέγχου της συμπεριφοράς της αστυνομίας. Το ΕΣΠΔ διερωτάται εάν ο όρος «παραπτωμα» περιλαμβάνει την παράνομη πρόσβαση σε δεδομένα και, στην περίπτωση αυτή, εάν οι εν λόγω επιτροπές είναι σε θέση ή όχι να διατάζουν τη διαγραφή των δεδομένων.
164. Όσον αφορά την ουδετερότητα και την ανεξαρτησία των εν λόγω επιτροπών, όπως αναφέρεται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας⁷², οι Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας συστήνονται υπό τη δικαιοδοσία της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, η οποία πρέπει να διορίσει τα μέλη της επιτροπής με τη συγκατάθεση της νομαρχιακής συνέλευσης. Η θητεία των μελών της Νομαρχιακής Επιτροπής Δημόσιας Ασφάλειας είναι τριετής και μπορεί να ανανεωθεί έως δύο φορές. Το άρθρο 39 του νόμου για την αστυνομία καθορίζει περιορισμούς σχετικά με τον διορισμό των μελών. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας αναφέρεται επίσης στην εποπτεία των αστυνομικών διευθύνσεων από την

⁷² Βλ. σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, σ. 31.

τοπική συνέλευση, κάνοντας μνεία του άρθρου 100 του νόμου για την τοπική αυτονομία. Ωστόσο, ο νόμος αυτός δεν παρασχέθηκε στο ΕΣΠΔ⁷³.

165. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 42 παράγραφοι 2 και 3 του νόμου για την αστυνομία, «Κανένα μέλος της επιτροπής δεν δύναται να είναι ταυτόχρονα μέλος της συνέλευσης ή του προσωπικού πλήρους απασχόλησης τοπικών δημόσιων φορέων ή να εργάζεται υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης σε θέσεις οριζόμενες στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 28 παράγραφος 5 του νόμου για τις τοπικές δημόσιες υπηρεσίες».
166. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρθηκαν παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τη συνεργασία μεταξύ των Νομαρχιακών Επιτροπών Δημόσιας Ασφάλειας και της Εθνικής Επιτροπής Δημόσιας Ασφάλειας, το ΕΣΠΔ συμφωνεί με το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας και επικροτεί την ουδετερότητα και την ανεξαρτησία των μελών των Νομαρχιακών Επιτροπών Δημόσιας Ασφάλειας. Το ΕΣΠΔ έχει διαμορφώσει την άποψη ότι οι Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας έχουν μόνο την εξουσία να ερευνούν τη συμπεριφορά της αστυνομίας και δεν έχουν άλλες εποπτικές εξουσίες, συμπεριλαμβανομένης της διαγραφής δεδομένων που έχουν συλλέξει οι αστυνομικές διευθύνσεις. Επομένως, φαίνεται να απαιτούνται περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με το κατά πόσον επαρκεί η εποπτεία που ασκούν οι Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας σύμφωνα με τα πρότυπα που έχουν θεσπιστεί δυνάμει της νομοθεσίας της ΕΕ.

4.1.2.2.3 Εποπτεία από το ιαπωνικό Κοινοβούλιο

167. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας⁷⁴ και το παράρτημα II⁷⁵ παρέχουν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την εποπτεία που ασκεί το Κοινοβούλιο σε σχέση με την κυβέρνηση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον σύννομο χαρακτήρα της συλλογής δεδομένων από την αστυνομία. Πράγματι, και στα δύο έγγραφα γίνεται αναφορά στο άρθρο 62 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο το Κοινοβούλιο μπορεί να ζητήσει την προσκόμιση εγγράφων και καταθέσεις μαρτύρων. Και τα δύο αναφέρουν επίσης νομικές διατάξεις του νόμου για το Κοινοβούλιο, ιδίως το άρθρο 104 σχετικά με τις εξουσίες του Κοινοβουλίου, καθώς και το άρθρο 74 σχετικά με την υποβολή γραπτών αιτημάτων, στα οποία πρέπει να απαντά το Υπουργικό Συμβούλιο γραπτώς εντός επτά ημερών, όπως καθορίζεται στο άρθρο 75. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας προσθέτει επίσης ότι «ο ρόλος του Κοινοβουλίου να εποπτεύει την εκτελεστική εξουσία υποστηρίζεται επίσης από υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων, για παράδειγμα δυνάμει του άρθρου 29 του νόμου περί υποκλοπών».
168. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει τη συμμετοχή του Κοινοβουλίου στην εποπτεία της κυβέρνησης και της αστυνομίας όσον αφορά τον σύννομο χαρακτήρα της συλλογής δεδομένων.

4.1.2.2.4 Εποπτεία από την εκτελεστική εξουσία

169. Σύμφωνα με το παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, αφενός, ο υπουργός ή ο επικεφαλής κάθε υπουργείου ή οργανισμού έχει την εξουσία εποπτείας και επιβολής της νομοθεσίας με βάση τον νόμο για την προστασία των προσωπικών πληροφοριών που τηρούνται από διοικητικά όργανα (ΝΠΠΤΔΟ)⁷⁶. Αφετέρου, ο υπουργός Εσωτερικών Υποθέσεων και Επικοινωνιών έχει εξουσία έρευνας όσον αφορά την επιβολή του ΝΠΠΤΔΟ από όλα τα άλλα υπουργεία, συμπεριλαμβανομένου του υπουργού Δικαιοσύνης σχετικά με θέματα που αφορούν την Αστυνομία, όπως αναφέρεται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας⁷⁷.

⁷³ Βλ. σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, σ. 33.

⁷⁴ Βλ. σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, σ. 30.

⁷⁵ Βλ. παράρτημα II, σ. 12.

⁷⁶ Βλ. παράρτημα II, σ. 10.

⁷⁷ Βλ. παράρτημα II, σ. 11.

170. Ο υπουργός δύναται να ζητήσει από τον επικεφαλής ενός διοικητικού οργάνου να υποβάλει υλικό και εξηγήσεις σχετικά με τον χειρισμό προσωπικών πληροφοριών από το σχετικό διοικητικό όργανο σύμφωνα με το άρθρο 50 του ΝΠΠΠΤΔΟ. Μπορεί να ζητήσει αναθεώρηση των μέτρων, όταν υπάρχουν υπόνοιες παραβίασης ή κατάχρησης του νόμου, καθώς και να εκδώσει γνωμοδοτήσεις σχετικά με τον χειρισμό προσωπικών πληροφοριών από το σχετικό διοικητικό όργανο σύμφωνα με τα άρθρα 50 και 51 του ΝΠΠΠΤΔΟ.
171. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας και το παράρτημα II αναφέρουν επίσης τη σύσταση 51 κέντρων ολοκληρωμένης ενημέρωσης τα οποία «εξασφαλίζουν την ομαλή εφαρμογή του παρόντος νόμου» σύμφωνα με το άρθρο 47 του ΝΠΠΠΤΔΟ. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι ο ΝΠΠΠΤΔΟ δεν εξηγεί περαιτέρω τον ρόλο και τις εξουσίες αυτών των κέντρων ενημέρωσης, αλλά το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας παρέχει ορισμένες διευκρινίσεις.
172. Επομένως, το ΕΣΠΔ επικροτεί το γεγονός ότι ασκείται εκτελεστική εποπτεία σε υπουργεία και διοικητικά όργανα από τον υπουργό Εσωτερικών Υποθέσεων και Επικοινωνιών όσον αφορά τον ΝΠΠΠΤΔΟ.
173. Συμπερασματικά, η νομοθεσία της ΕΕ και η ΕΣΔΑ, στη νομολογία των αντίστοιχων δικαστηρίων, θεσπίζουν πρότυπα και εγγυήσεις σύμφωνα με τις οποίες η εποπτεία πρέπει να είναι πλήρης, ουδέτερη και ανεξάρτητη. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η ΕΠΠΠ δεν διαθέτει εποπτικές εξουσίες σε θέματα που άπτονται της επιβολής του νόμου. Επιπλέον, παρόλο που η εποπτεία που ασκείται από το Κοινοβούλιο, την Εθνική και τη Νομαρχιακή Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας φαίνεται να είναι ουδέτερη και ανεξάρτητη, είναι απαραίτητες περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με τις εποπτικές εξουσίες των Νομαρχιακών Επιτροπών Δημόσιας Ασφάλειας.

4.1.3 Επανόρθωση στον τομέα του ποινικού δικαίου

174. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, όπως συμπληρώνεται από το παράρτημα II, παρουσιάζει διάφορες οδούς μέσω των οποίων τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να υποβάλουν τις καταγγελίες τους, τόσο ενώπιον ανεξάρτητων αρχών όσο και ενώπιον δικαστών.
175. Αυτοί οι τρόποι και τα βασικά στοιχεία αυτών των διαδικασιών που προκύπτουν από τη διαθέσιμη τεκμηρίωση παρουσιάζονται στη συνέχεια, κατόπιν μιας σύντομης επισκόπησης των διαθέσιμων δικαιωμάτων, ώστε να διασαφηνιστεί τι μπορούν να προσδοκούν τα υποκείμενα των δεδομένων από τις δημόσιες αρχές όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.

4.1.3.1 Διαθέσιμα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών

176. Για την επίτευξη επανόρθωσης, τα υποκείμενα των δεδομένων πρέπει να διαθέτουν δικαιώματα βάσει της νομοθεσίας, ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίξουν ότι αυτά δεν έγιναν σεβαστά. Επομένως, το ΕΣΠΔ εξέτασε επίσης τα διαθέσιμα δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών που παρουσιάστηκαν στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας.

4.1.3.1.1 Γενικοί περιορισμοί στα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων δυνάμει του ΝΠΠΠΤΔΟ

177. Στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, η Επιτροπή αναφέρεται και βασίζεται σε γενικές αρχές προστασίας δεδομένων τις οποίες πρέπει να τηρούν οι δημόσιες αρχές, όταν έχουν συλλέξει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Καθώς αυτές οι αρχές περιγράφονται επίσης συνοπτικά στο παράρτημα II, το ΕΣΠΔ αποφάσισε επίσης να τις σχολιάσει.

178. Όσον αφορά τα διαθέσιμα δικαιώματα, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, ορισμένα από τα γενικά δικαιώματα που παρέχονται σε υποκείμενα δεδομένων στο πλαίσιο της επεξεργασίας δεδομένων από διοικητικά όργανα παραμένουν επίσης διαθέσιμα στο πλαίσιο ποινικών ερευνών. Ωστόσο, επιπρόσθετοι περιορισμοί όσον αφορά τη συλλογή και τον περαιτέρω χειρισμό προσωπικών πληροφοριών σε αυτό το πλαίσιο απορρέουν επίσης από τον ίδιο τον ΝΠΠΠΤΔΟ.
179. Αυτοί οι περιορισμοί, οι οποίοι φαίνεται επίσης ότι ισχύουν στην περίπτωση της συλλογής δεδομένων τόσο βάσει εντάλματος όσο και βάσει δελτίου έρευνας στο πλαίσιο εκούσιας γνωστοποίησης, εγείρουν ερωτήματα σχετικά με διάφορα ζητήματα.
180. Όσον αφορά την αρχή του περιορισμού του σκοπού, παρόλο που κατ' αρχήν τα διοικητικά όργανα πρέπει να προσδιορίζουν τον σκοπό για τον οποίο διατηρούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και δεν πρέπει να τα διατηρούν πέραν του πλαισίου που είναι απαραίτητο για την επίτευξη του προσδιοριζόμενου σκοπού χρήσης, μπορούν να αλλάξουν τον σκοπό, εάν αυτό «μπορεί να θεωρηθεί εύλογα ότι είναι δεόντως σχετικό με τον αρχικό σκοπό».
181. Ο ΝΠΠΠΤΔΟ προβλέπει επίσης την αρχή της μη γνωστοποίησης, σύμφωνα με την οποία ένας υπάλληλος δεν αποκαλύπτει προσωπικές πληροφορίες τις οποίες έχει αποκτήσει σε άλλο πρόσωπο χωρίς βάσιμο λόγο και δεν χρησιμοποιεί τις εν λόγω πληροφορίες για αθέμιτο σκοπό. Ωστόσο, δεν παρέχονται περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την ερμηνεία των περιπτώσεων που θα μπορούσε να καλύπτει ο «βάσιμος λόγος» ή ο «αθέμιτος σκοπός» και, επομένως, είναι απαραίτητες περαιτέρω διευκρινίσεις για την εξέταση του ζητήματος.
182. Το άρθρο 8 παράγραφος 1 του ΝΠΠΠΤΔΟ απαγορεύει επίσης τη χρήση ή γνωστοποίηση δεδομένων «εκτός όπως άλλως προβλέπεται από νομικές και κανονιστικές διατάξεις». Ωστόσο, παρόλο που αυτή η διάταξη δεν αντίκειται, κατ' αρχήν, στο επίπεδο προστασίας που παρέχεται δυνάμει της νομοθεσίας της ΕΕ, το ΕΣΠΔ δεν διαθέτει επιπρόσθετα στοιχεία σχετικά με τον βαθμό άσκησης οποιασδήποτε εποπτείας ή διενέργειας οποιωνδήποτε ελέγχων στις περιπτώσεις γνωστοποίησης βάσει νομικών ή κανονιστικών διατάξεων. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2, ισχύουν επιπρόσθετες εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα στις περιπτώσεις που «η εν λόγω κατ' εξαίρεση γνωστοποίηση δεν είναι πιθανόν να προκαλέσει αδικαιολόγητη βλάβη στα δικαιώματα και τα συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων ή τρίτου». Λόγω της έλλειψης περαιτέρω στοιχείων επ' αυτού, αυτή η εξαίρεση, η οποία βασίζεται στην ασαφή έννοια της «αδικαιολόγητης» βλάβης, χρήζει περαιτέρω διευκρινίσεων, ώστε να είναι επαρκώς οριοθετημένη.
183. Τέλος, το άρθρο 9 του ΝΠΠΠΤΔΟ καθορίζει πρόσθετους περιορισμούς στον σκοπό ή τη μέθοδο χρήσης ή οποιουσδήποτε άλλους περιορισμούς, οι οποίοι επιβάλλονται από τον επικεφαλής διοικητικού οργάνου, στην περίπτωση που διατηρούμενες προσωπικές πληροφορίες παρέχονται σε άλλο πρόσωπο. Καθώς οι φράσεις «οποιουσδήποτε άλλους περιορισμούς» και «παρέχονται σε άλλο πρόσωπο» έχουν πολύ ευρεία έννοια, αυτοί οι πρόσθετοι περιορισμοί στα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων εγείρουν προβληματισμούς λόγω της έλλειψης περαιτέρω διευκρινίσεων σχετικά με το πεδίο εφαρμογής αυτής της διάταξης.
184. Παρόλο που το ΕΣΠΔ έχει πλήρη επίγνωση ότι τα δικαιώματα πρόσβασης και άλλες αρχές προστασίας δεδομένων περιορίζονται επίσης στις ποινικές διαδικασίες δυνάμει του δικαίου της ΕΕ, παρέχονται πρόσθετες εγγυήσεις όταν προβλέπονται τέτοιοι περιορισμοί, μεταξύ άλλων όσον αφορά την επίβλεψη, την εποπτεία και την επανόρθωση. Λόγω της απουσίας επαρκούς νομολογίας σχετικά με αυτούς τους περιορισμούς ή πρόσθετων στοιχείων για τη διευκρίνιση του πεδίου εφαρμογής αυτών των διατάξεων, το ΕΣΠΔ δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει εάν αυτοί οι περιορισμοί στα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων περιορίζονται σε όσα θα θεωρούνταν αυστηρώς απαραίτητα και

αναλογικά δυνάμει του δικαίου της ΕΕ και, επομένως, εάν αυτά θα ήταν ουσιαστικά ισοδύναμα με τα δικαιώματα που παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων της ΕΕ.

4.1.3.1.2 Πρόσθετοι περιορισμοί στα δικαιώματα που προβλέπονται στον ΝΠΠΠΤΔΟ οι οποίοι απορρέουν από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και διατάγματα των αστυνομικών διευθύνσεων

185. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι, παρόλο που ο ΝΠΠΠΤΔΟ φαίνεται να εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων από διοικητικά όργανα στην Ιαπωνία, ορισμένοι σημαντικοί περιορισμοί στα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων απορρέουν από συγκεκριμένα νομοθετήματα. Ειδικότερα, το άρθρο 53 παράγραφος 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας⁷⁸ ορίζει ότι «προσωπικές πληροφορίες που έχουν καταγραφεί σε έγγραφα σχετικά με δίκες και κατασχεμένα αντικείμενα» εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των ατομικών δικαιωμάτων του κεφαλαίου IV του ΝΠΠΠΤΔΟ. Συγκεκριμένα, το ΕΣΠΔ θεωρεί επομένως ότι, στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, τα υποκείμενα των δεδομένων δεν επωφελούνται των δικαιωμάτων ενημέρωσης, πρόσβασης, διόρθωσης ή διαγραφής όσον αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν καταγραφεί σε έγγραφα σχετικά με δίκες και κατασχεμένα αντικείμενα.
186. Όσον αφορά αυτούς τους περιορισμούς, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι εφαρμόζονται στο πλαίσιο συλλογής δεδομένων βάσει ενταλμάτων, καθώς και στο πλαίσιο συλλογής δεδομένων βάσει εκούσιας γνωστοποίησης μέσω δελτίων έρευνας (βλ. παρακάτω). Πράγματι, η νομική βάση των δύο διαδικασιών για την πρόσβαση σε δεδομένα (μέσω εντάλματος και μέσω δελτίου έρευνας), η οποία προβλέπεται στο άρθρο 53 παράγραφος 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, φαίνεται να ισχύει και για τους δύο τύπους συλλογής. Ωστόσο, δεδομένου ότι το άρθρο 53 παράγραφος 2 αναφέρεται σε αντικείμενα που έχουν «κατασχεθεί», θα μπορούσε να διασαφηνιστεί αν οι περιορισμοί στα δικαιώματα που προβλέπονται δυνάμει αυτής της διάταξης εφαρμόζονται επίσης στο πλαίσιο της εκούσιας γνωστοποίησης.
187. Το ΕΣΠΔ εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι δεν έχει λάβει τα διατάγματα των αστυνομικών διευθύνσεων, τα οποία φέρεται να προστατεύουν προσωπικές πληροφορίες, δικαιώματα και υποχρεώσεις ισοδύναμες των διατάξεων του ΝΠΠΠΤΔΟ. Δεδομένης τόσο της ασάφειας σχετικά με την ερμηνεία του ΝΠΠΠΤΔΟ όσο και της μη διαθεσιμότητας των διαταγμάτων των αστυνομικών διευθύνσεων, το ΕΣΠΔ διερωτάται αν τα δικαιώματα που παρέχονται στα φυσικά πρόσωπα σε αυτό το πλαίσιο και οι επιπρόσθετοι μηχανισμοί εποπτείας και/ή επανόρθωσης επαρκούν για την αντιστάθμιση της απουσίας δικαιωμάτων.

4.1.3.2 Επανόρθωση μέσω ανεξάρτητων αρχών

4.1.3.2.1 Διοικητική προσφυγή

188. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι τα διοικητικά όργανα που συλλέγουν δεδομένα, όπως οι αστυνομικές διευθύνσεις, είναι αρμόδια να διεκπεραιώνουν αιτήματα φυσικών προσώπων σχετικά με τα — περιορισμένα— δικαιώματά τους όσον αφορά τα δεδομένα που τα αφορούν και που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο ποινικών ερευνών (βλ. παραπάνω σχετικά με τα διαθέσιμα δικαιώματα), τα οποία φαίνεται να περιλαμβάνουν τη συλλογή δεδομένων τόσο βάσει εντάλματος όσο και βάσει δελτίου έρευνας. Συγκεκριμένα, αυτά τα δικαιώματα φαίνεται να περιορίζονται σε γενικές αρχές, όπως η ανάγκη διατήρησης δεδομένων, σε σχέση με τον σκοπό (βλ. άρθρο 3 παράγραφος 1 του ΝΠΠΠΤΔΟ), την αρχή περιορισμού του σκοπού (άρθρο 4) ή την ακρίβεια των δεδομένων (άρθρο 5), ενώ ατομικά δικαιώματα όπως το δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης, διόρθωσης ή διαγραφής εξαιρούνται στην

⁷⁸ Είναι διαθέσιμο σε αυτόν τον σύνδεσμο

<http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?printID=&id=2283&re=02&vm=02> και παρατίθεται στο παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, υποσημείωση 25.

περίπτωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχουν καταγραφεί σε έγγραφα σχετικά με δίκες και κατασχεμένα αντικείμενα⁷⁹. Παρόλο που αυτά τα όργανα δεν μπορούν να θεωρηθούν ανεξάρτητα και, επομένως, ως όργανα που παρέχουν ανεξάρτητη επανόρθωση ή εποπτεία, το ΕΣΠΔ επικροτεί αυτή την οδό. Ωστόσο, τονίζει ότι οι καταγγελίες που υποβάλλονται σε αυτό το πλαίσιο εξακολουθούν να περιορίζονται σε πολύ λίγα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων λόγω των περιορισμών των δικαιωμάτων που προβλέπονται στον ΝΠΠΠΤΔΟ.

189. Επιπροσθέτως, καθώς «οι προσωπικές πληροφορίες που έχουν καταγραφεί σε έγγραφα σχετικά με δίκες και κατασχεμένα αντικείμενα» εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των ατομικών δικαιωμάτων του κεφαλαίου IV του ΝΠΠΠΤΔΟ σύμφωνα με το άρθρο 53 παράγραφος 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι δυνατότητες αίτησης πρόσβασης σε προσωπικές πληροφορίες περιορίζονται επίσης στις διαδικασίες που προβλέπονται δυνάμει άλλων διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Φαίνεται ότι μόνο θύματα, ύποπτοι ή κατηγορούμενοι μπορούν να ενεργούν σε αυτό το πλαίσιο και, σε κάθε περίπτωση, ανάλογα με το στάδιο της ποινικής διαδικασίας. Επομένως, το ΕΣΠΔ εκφράζει τον προβληματισμό ότι δεν παρέχεται στα υποκείμενα των δεδομένων γενικό δικαίωμα πρόσβασης και/ή διόρθωσης ή διαγραφής πληροφοριών σύμφωνα με το ιαπωνικό δίκαιο στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και ότι όλες οι διαθέσιμες οδοί επανόρθωσης συνεπάγονται είτε ότι το υποκείμενο των δεδομένων είναι θύμα (οπότε πιθανόν να γνωρίζει ότι έχει γίνει συλλογή δεδομένων του) ή ύποπτος ή κατηγορούμενος, είτε αποδεικνύεται η πρόκληση ζημίας, ενώ τα υποκείμενα των δεδομένων θα έπρεπε επίσης να έχουν το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα τους και, πιθανόν, το δικαίωμα διόρθωσης ή διαγραφής των δεδομένων τους, στην περίπτωση που δεν έχουν υποστεί οποιαδήποτε ζημία (ωστόσο, πιθανόν) και/ή όταν δεν είναι θύματα, ύποπτοι ή κατηγορούμενοι, αλλά, για παράδειγμα, μάρτυρες.

4.1.3.2.2 Διοικητική προσφυγή μέσω των Νομαρχιακών Επιτροπών Δημόσιας Ασφάλειας

190. Επιπλέον, οι Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας φαίνεται να είναι αρμόδιες να επιλαμβάνονται καταγγελιών. Με βάση το άρθρο 79 του νόμου για την αστυνομία που αναφέρεται στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να υποβάλλουν καταγγελία για οποιαδήποτε παράνομη ή ανάρμοστη συμπεριφορά αστυνομικού κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.
191. Το ΕΣΠΔ ζητεί να αποσαφηνιστεί το κατά πόσον οποιαδήποτε «παράνομη» επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να χαρακτηριστεί ως «παράνομη ή ανάρμοστη συμπεριφορά αστυνομικού» και να αποδειχθεί τυχόν μειονέκτημα που φαίνεται να απαιτείται από το υποκείμενο των δεδομένων. Πράγματι, η ενημέρωση από την Εθνική Αστυνομική Αρχή προς την Αστυνομία και τις Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας σχετικά με τον ορθό χειρισμό καταγγελιών που αφορούν την εκτέλεση των καθηκόντων των αστυνομικών περιορίζει τις καταγγελίες σε συγκεκριμένες αξιώσεις σχετικά με «την επανόρθωση οποιουδήποτε συγκεκριμένου μειονεκτήματος έχει προκληθεί ως αποτέλεσμα παράνομης ή ανάρμοστης συμπεριφοράς ή μη ανάληψης κατάλληλης δράσης από αστυνομικό κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του» και τη δυνατότητα «υποβολής καταγγελίας/παραπόνου για ανάρμοστο τρόπο εκτέλεσης των καθηκόντων αστυνομικού». Διευκρινίζεται ρητώς ότι «εξαιρούνται καταγγελίες για παράλειψη από αστυνομικό σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα δεν θεωρείται ότι εμπίπτει στα καθήκοντά του και επίσης καταγγελίες που εκφράζουν γενικές απόψεις ή προτάσεις, οι οποίες δεν επηρεάζουν άμεσα τον ίδιο τον καταγγέλλοντα».

⁷⁹ Βλ. ανωτέρω σχετικά με τους περιορισμούς στον ΝΠΠΠΤΔΟ και ιδίως το άρθρο 53 παράγραφος 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (δεν παρέχεται στην παρούσα αλλά παρατίθεται στο παράρτημα II του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας, υποσημείωση 25).

192. Όσον αφορά τις διαδικαστικές απαιτήσεις για την υποβολή καταγγελίας, παρόλο που οι καταγγελίες πρέπει να υποβάλλονται γραπτώς, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι παρέχεται σε αυτό το πλαίσιο συνδρομή για τη σύνταξη της καταγγελίας σύμφωνα με το ιαπωνικό δίκαιο, μεταξύ άλλων και για αλλοδαπούς. Επιπλέον, η ιαπωνική κυβέρνηση φαίνεται να έχει αναθέσει επίσης στην ΕΠΠΠ το καθήκον της παροχής συνδρομής σε υποκείμενα δεδομένων της ΕΕ όσον αφορά τον χειρισμό και την επίλυση περιπτώσεων καταγγελιών σε αυτόν τον τομέα και το ΕΣΠΔ επικροτεί αυτό το στοιχείο. Το ΕΣΠΔ τονίζει ότι θεωρεί πως, σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΠΠΠ θα ενεργεί μόνο ως σημείο επαφής μεταξύ των υποκειμένων δεδομένων της ΕΕ και των αρμόδιων αρχών στην Ιαπωνία.
193. Τα αποτελέσματα του χειρισμού μιας καταγγελίας από την Νομαρχιακή Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας δεν γίνονται γνωστά στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 79 παράγραφος 2 του νόμου περί αστυνομίας, το οποίο περιλαμβάνει την περίπτωση στην οποία ο παρών «τόπος διαμονής του καταγγέλλοντος είναι άγνωστος». Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι η αναφορά στον τόπο διαμονής δεν υποδηλώνει ότι τα υποκείμενα των δεδομένων της ΕΕ θα εξαιρούνται, κατά συνέπεια, σε όλες τις περιπτώσεις από τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων των καταγγελιών τους, για τον λόγο ότι δεν διαμένουν στην Ιαπωνία.

4.1.3.2.3 Ad hoc μηχανισμός μέσω της ΕΠΠΠ

194. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω διαπιστώσεις, το ΕΣΠΔ επικροτεί το γεγονός ότι η ιαπωνική κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξαν σε συμφωνία επί ενός πρόσθετου μηχανισμού προσφυγής, ο οποίος παρέχει σε φυσικά πρόσωπα της ΕΕ μια επιπλέον οδό προσφυγής στην Ιαπωνία, μέσω της οποίας τα φυσικά πρόσωπα μπορούν επίσης να προσφύγουν κατά παράνομων ή ανάρμοστων ερευνών από δημόσιες αρχές. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει επίσης και επικροτεί το γεγονός ότι τα αιτήματα μπορούν να υποβάλλονται στην ΕΠΠΠ και όχι σε έναν άλλον κυβερνητικό υπάλληλο, γεγονός που επεκτείνει το πεδίο αρμοδιοτήτων της ΕΠΠΠ στον τομέα της επιβολής του νόμου και της εθνικής ασφάλειας.
195. Κατά την ανάλυση του νέου μηχανισμού, το ΕΣΠΔ επικεντρώθηκε στην κατανόηση των εξουσιών της ΕΠΠΠ σε αυτό το πλαίσιο.
196. Παρόλο που η γλωσσική διατύπωση δεν είναι απολύτως σαφής, το ΕΣΠΔ έχει διαμορφώσει την άποψη ότι ο επιπρόσθετος μηχανισμός προσφυγής δεν απαιτεί «ενεργητική νομιμοποίηση», με την έννοια ότι ο αιτών δεν υποχρεούται να καταδείξει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν είναι πιθανόν να έχουν αποτελέσει αντικείμενο παρακολούθησης από μια ιαπωνική αρχή. Το ΕΣΠΔ εξακολουθεί να επιθυμεί τη λήψη επιβεβαίωσης από την Επιτροπή.
197. Με βάση την αξιολόγηση που διενήργησε όσον αφορά τον μηχανισμό του διαμεσολαβητή, ο οποίος δημιουργήθηκε δυνάμει της Ασπίδας Προστασίας της Ιδιωτικότητας, το ΕΣΠΔ τονίζει ότι είναι αναγκαίο ο αποδέκτης του αιτήματος, εν προκειμένω η ΕΠΠΠ, να έχει ουσιαστικές εξουσίες, ώστε ο μηχανισμός προσφυγής να θεωρείται ουσιαστικά ισοδύναμος με μία πραγματική προσφυγή κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.
198. Η ιαπωνική κυβέρνηση εξηγεί τον μηχανισμό προσφυγής κάνοντας μνεία του άρθρου 6, του άρθρου 61 σημείο ii) και του άρθρου 80 του ΝΠΠΠ και καθορίζει αυτές τις εξουσίες στο παράρτημα II. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η διαδικασία που περιγράφεται στο παράρτημα II διευκρινίζει ή επεκτείνει τις εξουσίες της ΕΠΠΠ, καθώς η γλώσσα που χρησιμοποιείται στο άρθρο 6, το άρθρο 61 σημείο ii) και το άρθρο 80 του ΝΠΠΠ είναι αρκετά ασαφής και γενική. Στον βαθμό που το παράρτημα II διευκρινίζει ή επεκτείνει τις εξουσίες της ΕΠΠΠ, το ΕΣΠΔ θα επιθυμούσε να ζητήσει διευκρινίσεις σχετικά με το αν οι άλλες υπηρεσίες της ιαπωνικής κυβέρνησης δεσμεύονται από τις εξουσίες αυτές.

199. Με βάση τη διαδικασία του παραρτήματος II, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι οι αρμόδιες δημόσιες αρχές στην Ιαπωνία υποχρεούνται να συνεργάζονται με την ΕΠΠΠ, «μεταξύ άλλων, παρέχοντάς της απαραίτητες πληροφορίες και σχετικό υλικό, ώστε η ΕΠΠΠ να μπορεί να αξιολογήσει αν η συλλογή ή η επακόλουθη χρήση προσωπικών πληροφοριών πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες». Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος, είναι, επομένως, σημαντικό, να ξαναγίνει αναφορά στις εξουσίες που έχουν οι αρμόδιες αρχές με τις οποίες συνεργάζεται η ΕΠΠΠ. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι οι εν λόγω εξουσίες δεν επεκτείνονται μέσω των διασφαλίσεων του παραρτήματος II.
200. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει επίσης ότι, στην περίπτωση εντοπισμού παράβασης των κανόνων, «η συνεργασία των ενδιαφερόμενων δημόσιων αρχών με την ΕΠΠΠ περιλαμβάνει την υποχρέωση αποκατάστασης της παράβασης», η οποία περιλαμβάνει ρητώς τη διαγραφή των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά παράβαση των εφαρμοστέων κανόνων. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι οι υποχρεώσεις της αρμόδιας αρχής απορρέουν από τη «συνεργασία με την ΕΠΠΠ» και όχι από κάποια απόφαση της ΕΠΠΠ.
201. Τέλος, η ΕΠΠΠ θα ενημερώνει τον αιτούντα για το «αποτέλεσμα της αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων τυχόν διορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν, κατά περίπτωση». Επιπλέον, η ΕΠΠΠ θα ενημερώνει τον αιτούντα για τη «δυνατότητα υποβολής αιτήματος για την επιβεβαίωση του αποτελέσματος από την αρμόδια δημόσια αρχή και για την αρχή στην οποία υποβάλλεται το εν λόγω αίτημα επιβεβαίωσης».
202. Επιπροσθέτως, η ΕΠΠΠ έχει δεσμευτεί να συνδράμει τον αιτούντα, ώστε αυτός να προσφύγει εκ νέου σύμφωνα με το ιαπωνικό δίκαιο, εάν είναι δυσαρεστημένος με το αποτέλεσμα της διαδικασίας.
203. Λόγω της ανάγκης ύπαρξης ενός μηχανισμού πραγματικής προσφυγής ουσιαστικά ισοδύναμου με τα πρότυπα της ΕΕ, το ΕΣΠΔ διερωτάται, ωστόσο, εάν η ΕΠΠΠ διαθέτει οποιεσδήποτε ειδικές εξουσίες πέραν του να αξιολογεί αν η συλλογή ή η επακόλουθη χρήση προσωπικών πληροφοριών έχει πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και να καλεί τις αρμόδιες αρχές να ασκήσουν τις αντίστοιχες εξουσίες τους και να επιληφθούν καταγγελιών που τους διαβιβάζει η ΕΠΠΠ. Εάν η ΕΠΠΠ ενεργεί μόνο ως σημείο επαφής για φυσικά πρόσωπα της ΕΕ, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι αυτό δεν επαρκεί για την παροχή ενός μηχανισμού πραγματικής προσφυγής ουσιαστικά ισοδύναμου με τα πρότυπα της ΕΕ. Συνεπώς, το ΕΣΠΔ καλεί την Επιτροπή να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με τα σημεία που αναφέρονται στο παρόν υποκεφάλαιο, ιδίως για το αν και πώς ο μηχανισμός επεκτείνει τις υποχρεώσεις των αρμόδιων αρχών, πώς αυτές δεσμεύονται από αυτόν και πώς η ΕΠΠΠ μπορεί να εξασφαλίσει ουσιαστικά τη συμμόρφωση και να μην ενεργεί απλώς ως σημείο επαφής για φυσικά πρόσωπα της ΕΕ.
- 4.1.3.3 Δικαστική προσφυγή
- 4.1.3.3.1 Μηχανισμός οιονεί καταγγελίας
204. Η αποκαλούμενη διαδικασία «οιονεί καταγγελίας» επιτρέπει τη λήψη μέτρων κατά της υποχρεωτικής συλλογής πληροφοριών βάσει εντάλματος για την ανάκληση ή τροποποίηση μιας παράνομης κατάσχεσης.
205. Αυτή η οδός προϋποθέτει ότι το άτομο γνωρίζει τα δεδομένα που κατάσχονται. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ αντιλαμβάνεται ότι η διαδικασία συλλογής δεδομένων βάσει εντάλματος δεν γνωστοποιείται στο υποκείμενο των δεδομένων. Επίσης, έχει διαμορφώσει την άποψη ότι η εκούσια γνωστοποίηση δεν συνεπάγεται ότι οι εταιρείες στις οποίες έχει υποβληθεί το αίτημα έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τα υποκείμενα των δεδομένων σχετικά με τα αιτήματα που έχουν λάβει και με τα οποία έχουν συμμορφωθεί. Επομένως, παρόλο που στο παράρτημα II τονίζεται ότι «μια τέτοια ένσταση

μπορεί να υποβληθεί χωρίς το φυσικό πρόσωπο να πρέπει να περιμένει να ολοκληρωθεί η υπόθεση», πρακτικά, πέραν των ενταλμάτων που εγκρίνουν υποκλοπή γραμμής, για τα οποία αναφέρεται ότι ο νόμος προβλέπει προϋπόθεση γνωστοποίησης⁸⁰, αυτή η οδός φαίνεται να είναι ουσιαστικά διαθέσιμη αφότου το υποκείμενο των δεδομένων έχει λάβει γνώση της συλλογής μέσω προσφυγής που ασκείται εναντίον του.

4.1.3.3.2 Προσωρινά μέτρα

206. Επιπλέον, για να επιτύχουν τη διαγραφή δεδομένων που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (τα αποκαλούμενα «προσωρινά μέτρα») ή για να λάβουν αποζημίωση, τα φυσικά πρόσωπα μπορούν επίσης να ασκήσουν αστική αγωγή ενώπιον δικαστή.
207. Όσον αφορά την αποζημίωση, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η διαδικασία φαίνεται να περιορίζεται σε περιπτώσεις στις οποίες ένας δημόσιος λειτουργός, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, προκάλεσε παρανόμως και υπαιτίως (σκοπίμως ή από αμέλεια) ζημία στο εμπλεκόμενο φυσικό πρόσωπο. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η ζημία φαίνεται να περιλαμβάνει και ηθική βλάβη. Ωστόσο, δεν καθορίζεται λεπτομερέστερα τι πρέπει να αποδείξει το φυσικό πρόσωπο σε σχέση με τη ζημία που υπέστη. Το ΕΣΠΔ δεν ήταν σε θέση να εξετάσει τη νομολογία σχετικά με τη χορήγηση αποζημίωσης και, επομένως, δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει αν αυτή η οδός επιτρέπει την πραγματική προσφυγή στην περίπτωση ζημίας.
208. Όσον αφορά τα «ασφαλιστικά μέτρα», το ΕΣΠΔ επισημαίνει επίσης ότι, για να υποβάλει αίτηση, το φυσικό πρόσωπο θα πρέπει πρώτα να γνωρίζει ότι πραγματοποιήθηκε συλλογή των δεδομένων του και ότι αυτά εξακολουθούν να διατηρούνται. Επομένως, δεδομένων των περιορισμένων δικαιωμάτων ενημέρωσης και πρόσβασης των φυσικών προσώπων στο πλαίσιο ποινικών ερευνών και διαδικασιών, η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας φαίνεται να είναι επίσης αρκετά περιορισμένη.

4.1.3.4 Συνολική αξιολόγηση των οδών προσφυγής

209. Αφού εξέτασε όλες τις οδούς προσφυγής που έχουν στη διάθεσή τους τα φυσικά πρόσωπα σύμφωνα με το ιαπωνικό δίκαιο, καθώς και τα υποκείμενα δεδομένων της ΕΕ ενώπιον της ΕΠΠΠ, το ΕΣΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τον *ad hoc* μηχανισμό επίλυσης διαφορών στον οποίο συμμετέχει η ΕΠΠΠ. Έχει προστιθέμενη αξία για τα υποκείμενα δεδομένων της ΕΕ, ιδίως διότι τους επιτρέπει να κατανοήσουν τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους για την επίτευξη επανόρθωσης και/ή τη λήψη αποζημίωσης, καθώς και να υποβάλουν τα αιτήματά τους σύμφωνα με τις ισχύουσες διαδικαστικές απαιτήσεις που προβλέπει η ιαπωνική νομοθεσία. Ωστόσο, είναι απαραίτητες περαιτέρω διευκρινίσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά το αν και πώς ο μηχανισμός επεκτείνει τις υποχρεώσεις των αρμόδιων αρχών, πώς αυτές δεσμεύονται από αυτόν και πώς η ΕΠΠΠ μπορεί να εξασφαλίσει ουσιαστικά τη συμμόρφωση, ώστε να εξασφαλιστεί ότι αυτός ο νέος μηχανισμός προβλέπει πραγματική προσφυγή.
210. Η παρούσα εξέταση καταδεικνύει ότι κανένας μηχανισμός προσφυγής σύμφωνα με το ιαπωνικό δίκαιο δεν φαίνεται να επιτρέπει την πρόσβαση σε δεδομένα ή τη διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων για υποκείμενα δεδομένων που δεν είναι θύματα, ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, για παράδειγμα για την επανόρθωση παράνομης συλλογής ή διατήρησης των δεδομένων τους. Καταδεικνύει επίσης ότι όλοι οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες προσφυγής και αποζημίωσης που είναι διαθέσιμες δυνάμει της ιαπωνικής νομοθεσίας για θύματα, ύποπτους ή κατηγορούμενους προϋποθέτουν ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει λάβει γνώση της συλλογής

⁸⁰ Το άρθρο 23 του νόμου περί υποκλοπών αναφέρεται στη σελίδα 33 του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ δεν έλαβε το κείμενο αυτό και, επομένως, δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει σε ποιον βαθμό εφαρμόζεται αυτή η υποχρέωση γνωστοποίησης και σε ποιες περιπτώσεις ενδέχεται να περιορίζεται.

δεδομένων, ενώ πρακτικά αυτό συμβαίνει σε περιορισμένες περιπτώσεις, λόγω των περιορισμένων δικαιωμάτων πρόσβασης και ενημέρωσης που έχουν στη διάθεσή τους τα πρόσωπα αυτά. Επιπροσθέτως, φαίνεται ότι είναι απαραίτητες περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με την απόδειξη μιας παράνομης συμπεριφοράς από μέρους των αρχών, ιδίως του αν η εν λόγω συμπεριφορά περιλαμβάνει παράνομη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή πρόκληση ζημίας στο φυσικό πρόσωπο.

211. Επομένως, ελλείψει περαιτέρω τεκμηρίωσης και στοιχείων, το ΕΣΠΔ εκφράζει τον προβληματισμό του σχετικά με το αν η προσφυγή δυνάμει της ιαπωνικής νομοθεσίας και δυνάμει του σχεδίου απόφασης περί επάρκειας είναι επαρκώς ουσιαστική σε σύγκριση με τα πρότυπα της νομοθεσίας της ΕΕ.

4.2 Πρόσβαση για σκοπούς εθνικής ασφάλειας

4.2.1 Πεδίο εφαρμογής της παρακολούθησης

212. Στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, το κεφάλαιο σχετικά με την «πρόσβαση και χρήση από ιαπωνικές δημόσιες αρχές για σκοπούς εθνικής ασφάλειας» ξεκινά με μια γενική δήλωση, η οποία συνάδει με τη διασφάλιση που παρέχεται από την ιαπωνική κυβέρνηση στο παράρτημα II, σύμφωνα με την οποία κανένας ιαπωνικός νόμος δεν προβλέπει και, συνεπώς, δεν επιτρέπει «υποχρεωτικά αιτήματα ενημέρωσης ή «υποκλοπή γραμμής από διοικητικά όργανα» εκτός του πλαισίου ποινικών ερευνών». Συμπερασματικά, αναφέρεται ότι «για λόγους εθνικής ασφάλειας, πληροφορίες δύναται να λαμβάνονται μόνο από πηγή πληροφοριών στην οποία μπορεί να έχει ελεύθερα πρόσβαση οποιοσδήποτε ή μέσω εκούσιας γνωστοποίησης. Αυτό αποκλείει οποιοσδήποτε δραστηριότητες μυστικής παρακολούθησης στον τομέα αυτόν. Οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν αίτημα εκούσιας συνεργασίας (με τη μορφή γνωστοποίησης ηλεκτρονικών πληροφοριών) δεν υποχρεούνται νομικά να παράσχουν τις εν λόγω πληροφορίες.»⁸¹
213. Με βάση αυτούς τους περιορισμούς, αναφέρονται τέσσερις κρατικοί φορείς που έχουν εξουσία συλλογής ηλεκτρονικών πληροφοριών που βρίσκονται στην κατοχή ιαπωνικών επιχειρήσεων για λόγους εθνικής ασφάλειας. Όσον αφορά το Υπουργείο Άμυνας, το οποίο είναι ένας από τους εν λόγω τέσσερις φορείς, αναφέρεται ότι «έχει μόνο την εξουσία να συλλέγει (ηλεκτρονικές) πληροφορίες μέσω εκούσιων γνωστοποιήσεων»⁸².
214. Για την αξιολόγηση της γενικής οργάνωσης της συλλογής δεδομένων για σκοπούς εθνικής ασφάλειας, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να υπενθυμίσει την πρώτη από τις τέσσερις αποκαλούμενες «βασικές εγγυήσεις», σύμφωνα με την οποία «η επεξεργασία θα πρέπει να βασίζεται σε σαφείς, ακριβείς και προσβάσιμους κανόνες»⁸³. Συγκεκριμένα, το ΕΔΑΔ ήταν πολύ σαφές ότι τα προγράμματα παρακολούθησης είναι «σύμφωνα με τον νόμο» μόνο εάν τα μέτρα παρακολούθησης «στηρίζονται σε κανόνα του εσωτερικού δικαίου». Το δικαστήριο διασαφήνισε ότι, για λόγους συμβατότητας με το κράτος δικαίου, η νομοθεσία που επιτρέπει το μέτρο πρέπει να είναι προσβάσιμη και προβλέψιμη όσον αφορά τα αποτελέσματά της. Αναφερόμενο στον κίνδυνο αυθαιρεσίας, το δικαστήριο απαιτεί «σαφείς, λεπτομερείς κανόνες σχετικά με μέτρα μυστικής παρακολούθησης» «επαρκώς σαφείς ώστε να παρέχουν στους πολίτες ικανοποιητική ένδειξη των περιστάσεων και των προϋποθέσεων υπό τις οποίες οι δημόσιες αρχές είναι εξουσιοδοτημένες να προσφύγουν σε οποιοδήποτε τέτοιο μέτρο»⁸⁴.

⁸¹ Απόφαση περί επάρκειας, παράγραφος 151.

⁸² Απόφαση περί επάρκειας, παράγραφος 153.

⁸³ Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, WP 237: Έγγραφο εργασίας 01/2016 σχετικά με τη δικαιολόγηση παρεμβάσεων στα θεμελιώδη δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας δεδομένων μέσω μέτρων παρακολούθησης κατά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ευρωπαϊκές βασικές εγγυήσεις).

⁸⁴ Βλ. π.χ. Big Brother Watch κ.λπ. κατά Ηνωμένου Βασιλείου, σκ. 305.

215. Όσον αφορά την εφαρμογή αυτών των βασικών εγγυήσεων στο νομικό σύστημα της Ιαπωνίας, το ΕΣΠΔ γνωρίζει όχι μόνο ότι, σε θέματα εθνικής ασφάλειας, τα κράτη έχουν ευρύ περιθώριο εκτίμησης το οποίο αναγνωρίζεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αλλά και ότι οι εξουσίες στον τομέα της εθνικής ασφάλειας αποτυπώνουν τις ιστορικές εμπειρίες των εθνών. Συνεπώς, το ΕΣΠΔ έχει διαμορφώσει την άποψη ότι, όπως τονίζεται από την ιαπωνική κυβέρνηση, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, δόθηκαν στις ιαπωνικές εθνικές υπηρεσίες πληροφοριών πιο περιορισμένες εξουσίες σε σύγκριση με άλλα κράτη.
216. Με βάση την ανάλυση του ΕΣΠΔ, το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, σύμφωνα με τις διασφαλίσεις της ιαπωνικής κυβέρνησης, υποδηλώνει ότι οι ιαπωνικοί κρατικοί φορείς δεν εφαρμόζουν προγράμματα τα οποία παρακολουθούν στρατηγικά ή επιτηρούν ευρέως τις (διαδικτυακές) επικοινωνίες. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η ιαπωνική κυβέρνηση παρείχε διασφαλίσεις, σε επιστολή την οποία υπογράφει ο υπουργός Δικαιοσύνης, ότι «για λόγους εθνικής ασφάλειας, πληροφορίες δύναται να λαμβάνονται μόνο από πηγή πληροφοριών στην οποία μπορεί να έχει ελεύθερα πρόσβαση οποιοσδήποτε ή μέσω εκούσιας γνωστοποίησης».
217. Όσον αφορά τη νομική βάση του Υπουργείου Άμυνας, το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας περιλαμβάνει γενικές πληροφορίες σχετικά με τις εξουσίες του και παραθέτει αναφορά στην αποστολή του «να διεκπεραιώνει κάθε εν λόγω σχετική υπόθεση έτσι ώστε να διασφαλίζει την εθνική ειρήνη και ανεξαρτησία, καθώς και την ασφάλεια του έθνους». Ωστόσο, το ΕΣΠΔ δεν έχει λάβει αγγλική μετάφραση της νομικής βάσης.
218. Ταυτόχρονα, το ΕΣΠΔ έχει λάβει γνώση εκθέσεων που δημοσιεύθηκαν σε διάφορα μέσα ενημέρωσης, οι οποίες αναφέρουν ότι προγράμματα παρακολούθησης εκτελούνται από τη Διεύθυνση Πληροφοριών Σημάτων του Υπουργείου Άμυνας της Ιαπωνίας⁸⁵. Η έκθεση ισχυρίζεται επίσης ότι το ιαπωνικό Υπουργείο Άμυνας, ενώ αρνήθηκε να συζητήσει συγκεκριμένα στοιχεία της έκθεσης, «παραδέχθηκε ότι η Ιαπωνία διατηρεί «γραφεία σε όλη τη χώρα» που υποκλέπτουν επικοινωνίες» και ότι αυτά «επικεντρώνονται σε στρατιωτικές δραστηριότητες και απειλές στον κυβερνοχώρο» και «δεν συλλέγουν πληροφορίες για το ευρύ κοινό». Η τελευταία δήλωση (ότι το Υπουργείο Άμυνας δεν συλλέγει πληροφορίες για το ευρύ κοινό) αποτελεί μέρος της νέας δήλωσης που πραγματοποίησε η ιαπωνική κυβέρνηση.
219. Ισχύει ότι η ιαπωνική κυβέρνηση επανέλαβε, σε επιστολή η οποία υπογράφεται από τον υπουργό Άμυνας, ότι το Υπουργείο Άμυνας δεν συλλέγει πληροφορίες για το ευρύ κοινό.
220. Η γενική εκτίμηση των ενδεχόμενων δυνατοτήτων της ιαπωνικής κυβέρνησης να πραγματοποιεί παρακολουθήσεις δεν εμπίπτει στα καθήκοντα του ΕΣΠΔ. Οι εν λόγω δραστηριότητες είναι σημαντικές για την αξιολόγησή του μόνο εάν αφορούν τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ της ΕΕ και της Ιαπωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΣΠΔ θα επιθυμούσε να επαναλάβει την προσέγγισή του, την οποία ακολουθούσε ήδη ο προκάτοχός του, όταν κλήθηκε να γνωμοδοτήσει επί της Ασπίδας Προστασίας για την Ιδιωτικότητα. Γνωμοδοτώντας επί της Ασπίδας Προστασίας για την Ιδιωτικότητα, η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 συμπεριέλαβε στην ανάλυσή της τις εξουσίες που διέθεταν οι ΗΠΑ και τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειντο για την παρακολούθηση δεδομένων που βρίσκονταν «καθ' οδόν» προς τις ΗΠΑ⁸⁶. Εφαρμόζοντας το ίδιο

⁸⁵ Τον Μάιο του 2018, το ηλεκτρονικό ενημερωτικό έντυπο «The Intercept» δημοσίευσε έκθεση με τίτλο «The untold story of Japan's secret spy agency» (Η κρυφή ιστορία της μυστικής υπηρεσίας κατασκοπείας της Ιαπωνίας).

⁸⁶ Βλ. WP 255, EU-U.S. Privacy Shield –First annual joint review (Ασπίδα Προστασίας για την Ιδιωτικότητα – Πρώτη ετήσια κοινή επανεξέταση), η οποία εκδόθηκε στις 28 Νοεμβρίου 2017, σ. 16: «Η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 θεωρεί ότι η ανάλυση της νομοθεσίας της τρίτης χώρας της οποίας εξετάζεται η επάρκεια δεν θα

πρότυπο για την απόφαση περί επάρκειας της Ιαπωνίας, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις εξουσίες των ιαπωνικών αρχών να παρακολουθούν δεδομένα που βρίσκονται «καθ' οδόν» προς την Ιαπωνία έχουν σημασία. Εάν υφίστανται τέτοιες εξουσίες παρακολούθησης, σύμφωνα επίσης με την απόφαση του ΕΔΑΔ στην υπόθεση Big Brother Watch, οι εν λόγω εξουσίες θα πρέπει να ρυθμίζονται σύμφωνα με τους κανόνες που έχει θεσπίσει το ΕΔΑΔ.

221. Κατά συνέπεια, εάν οι υποκλοπές περιορίζονται στη «συνδρομή της στρατιωτικής δράσης», μπορεί κάλλιστα να μην έχουν σημασία για την αξιολόγηση της απόφασης περί επάρκειας. Επομένως, το ΕΣΠΔ ενδιαφέρεται να λάβει διευκρινίσεις σχετικά με τα μέτρα παρακολούθησης που εφαρμόζουν ιαπωνικοί κρατικοί φορείς. Από αυτή την άποψη, οι εν λόγω διευκρινίσεις θα ήταν ευπρόσδεκτες προκειμένου να προσδιοριστεί αν οι ιαπωνικές αρμόδιες αρχές στον συγκεκριμένο τομέα θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση για λόγους εθνικής ασφάλειας στα δεδομένα που διαβιβάζονται δυνάμει του παρόντος πλαισίου επάρκειας.

4.2.2 Εκούσια γνωστοποίηση σε περιπτώσεις που άπτονται της εθνικής ασφάλειας

222. Το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας αναφέρει ότι οι τέσσερις κρατικοί φορείς έχουν μόνο την εξουσία να συλλέγουν (ηλεκτρονικές) πληροφορίες μέσω εκούσιας γνωστοποίησης. Σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης και το παράρτημα II, υφίστανται ορισμένοι περιορισμοί για νομικούς λόγους, γεγονός που σημαίνει ότι η συλλογή δεδομένων περιορίζεται σε ό,τι είναι απαραίτητο για την εκτέλεση των καθηκόντων των φορέων αυτών.
223. Στον τομέα του ποινικού δικαίου, όπως αναφέρεται στο σημείο σχετικά με την επιβολή της νομοθεσίας, η εκούσια γνωστοποίηση επιτρέπεται μόνο στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και, επομένως, προϋποθέσει συγκεκριμένη υπόνοια ότι έχει τελεστεί ήδη κάποιο έγκλημα. Οι έρευνες στον τομέα της εθνικής ασφάλειας διαφέρουν από τις έρευνες στον τομέα της επιβολής του νόμου. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι, σύμφωνα με το παράρτημα II, οι κεντρικές αρχές της «αναγκαιότητας της έρευνας» και της «καταλληλότητας της μεθόδου» εφαρμόζονται παρομοίως στον τομέα της εθνικής ασφάλειας και πρέπει να τηρούνται, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των ειδικών περιστάσεων κάθε υπόθεσης⁸⁷. Εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι δεν διασαφηνίζεται περαιτέρω η εφαρμογή, μεταξύ άλλων με περαιτέρω αναφορές στη νομολογία. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ αναφέρει ότι η χρήση αυτής της διαδικασίας πρέπει να είναι αναλογική ή απαραίτητη.
224. Σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, όταν συλλέγονται («λαμβάνονται») προσωπικές πληροφορίες, ο χειρισμός τους διέπεται από τον ΝΠΠΠΤΔΟ, με εξαίρεση τις αστυνομικές διευθύνσεις⁸⁸. Το παράρτημα II αναφέρει ότι ο χειρισμός προσωπικών πληροφοριών από τις αστυνομικές διευθύνσεις διέπεται από νομαρχιακά διατάγματα που καθορίζουν αρχές για την προστασία προσωπικών πληροφοριών, δικαιώματα και υποχρεώσεις ισοδύναμα του ΝΠΠΠΤΔΟ⁸⁹. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμες αγγλικές μεταφράσεις αυτών των διαταγμάτων, το ΕΣΠΔ δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει αν οι αρχές αυτές είναι ισοδύναμες των αρχών του ΝΠΠΠΤΔΟ.

πρέπει να περιορίζεται στη νομοθεσία και την πρακτική που επιτρέπουν την παρακολούθηση εντός των φυσικών συνόρων της εν λόγω χώρας, αλλά θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης ανάλυση των νομικών λόγων που προβλέπονται στη νομοθεσία της εν λόγω τρίτης χώρας οι οποίοι της επιτρέπουν να διεξάγει δραστηριότητες παρακολούθησης εκτός της επικράτειάς της, όσον αφορά δεδομένα της ΕΕ. Όπως έχει ήδη τονιστεί στην προηγούμενη γνώμη της, «θα πρέπει να είναι σαφές ότι οι αρχές της Ασπίδας Προστασίας για την Ιδιωτικότητα θα εφαρμόζονται από τη στιγμή που λαμβάνει χώρα η διαβίβαση των δεδομένων, γεγονός που σημαίνει ότι περιλαμβάνονται και τα δεδομένα που βρίσκονται «καθ' οδόν» προς την εν λόγω χώρα».

⁸⁷ Βλ. παράρτημα II, σ. 23.

⁸⁸ Απόφαση περί επάρκειας, παράγραφοι 118 και 157.

⁸⁹ Βλ. παράρτημα II, σ. 3.

225. Για τις άλλες παρατηρήσεις σχετικά με την εκούσια γνωστοποίηση, γίνεται μνεία στην ενότητα σχετικά με την επιβολή του νόμου.

4.2.3 Εποπτεία

4.2.3.1 Γενικές παρατηρήσεις

226. Οι τέσσερις κρατικοί φορείς που έχουν εξουσία συλλογής ηλεκτρονικών πληροφοριών που βρίσκονται στην κατοχή ιαπωνικών επιχειρήσεων για λόγους εθνικής ασφάλειας είναι οι εξής: i) η Υπηρεσία Πληροφοριών και Έρευνας του Υπουργικού Συμβουλίου· ii) το Υπουργείο Άμυνας· iii) η αστυνομία (η Εθνική Αστυνομική Αρχή⁹⁰ και οι αστυνομικές διευθύνσεις)· και iv) η Υπηρεσία Πληροφοριών Δημόσιας Ασφάλειας.
227. Σύμφωνα με το σχέδιο απόφασης περί επάρκειας, αυτοί οι κρατικοί φορείς τελούν υπό αρκετές βαθμίδες εποπτείας από τρεις κλάδους της κυβέρνησης⁹¹. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι μηχανισμοί εποπτείας υφίστανται εντός του νομοθετικού κλάδου (Κοινοβούλιο της Ιαπωνίας) και του εκτελεστικού κλάδου (Υπηρεσία Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή, Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας και Επιτροπή Εξέτασης Θεμάτων Δημόσιας Ασφάλειας). Το ΕΣΠΔ τονίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να διασαφηνίσει τη δικαστική εποπτεία (αυτεπάγγελτα/εγγύηση C του εγγράφου WP 237· υπάρχει χωριστό κεφάλαιο για την προσφυγή στο σχέδιο απόφασης περί επάρκειας και παρέχεται επιπρόσθετη εγγύηση στο έγγραφο WP 237) των ανωτέρω αναφερόμενων κρατικών φορέων, καθώς δεν είναι σαφές αν ασκείται τέτοια δικαστική εποπτεία στον τομέα της συλλογής προσωπικών πληροφοριών για σκοπούς εθνικής ασφάλειας χωρίς υποχρεωτικά μέσα.

4.2.3.2 Εποπτεία από το Κοινοβούλιο της Ιαπωνίας

228. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι το Κοινοβούλιο της Ιαπωνίας δύναται να διεξάγει έρευνες σε σχέση με τις δραστηριότητες δημόσιων αρχών και, επομένως, για όλους τους προαναφερθέντες κρατικούς φορείς. Επιπροσθέτως, το Κοινοβούλιο μπορεί επίσης να ζητήσει την προσκόμιση εγγράφων και καταθέσεις μαρτύρων (άρθρο 62 του Συντάγματος της Ιαπωνίας, άρθρο 104 του νόμου για το Κοινοβούλιο). Το ΕΣΠΔ παρατηρεί επίσης ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 75 του νόμου για το Κοινοβούλιο, τα μέλη του Κοινοβουλίου δύνανται να απευθύνουν γραπτές ερωτήσεις προς το Υπουργικό Συμβούλιο στις οποίες δύναται να δοθεί τελικά απάντηση από αυτό (άρθρο 75 του νόμου για το Κοινοβούλιο). Τέλος, επισημαίνεται ιδιαιτέρως ότι υφίστανται συγκεκριμένες υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων, π.χ. για την Υπηρεσία Πληροφοριών Δημόσιας Ασφάλειας [άρθρο 36 του νόμου για την πρόληψη ανατρεπτικών δραστηριοτήτων (SAPA)/άρθρο 31 του νόμου για τον έλεγχο οργανώσεων που έχουν διαπράξει αδιακρίτως μαζικές δολοφονίες (ACO)], μέσω ετήσιας έκθεσης προς το Κοινοβούλιο. Τέτοια έκθεση δεν παρασχέθηκε στο ΕΣΠΔ.

4.2.3.3 Εποπτεία από την Υπηρεσία Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή

229. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι υπάρχει φορέας εποπτείας του Υπουργείου Άμυνας με την ονομασία Υπηρεσία Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή. Το ΕΣΠΔ δεν έλαβε τον νόμο για τη σύσταση του Υπουργείου Άμυνας, αλλά μόνο τις δηλώσεις στο παράρτημα II του σχεδίου απόφασης. Σύμφωνα με το παράρτημα II, η Υπηρεσία Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή είναι μια ανεξάρτητη υπηρεσία στο Υπουργείο Άμυνας, η οποία τελεί υπό την άμεση εποπτεία του υπουργού Άμυνας, σύμφωνα με το άρθρο 29 του νόμου για τη σύσταση του Υπουργείου Άμυνας. Η Υπηρεσία Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή έχει την εξουσία να ελέγχει τη συμμόρφωση των

⁹⁰ Ωστόσο, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουν ληφθεί, βασικός ρόλος της Εθνικής Αστυνομικής Αρχής είναι να συντονίζει τις έρευνες των διαφόρων τμημάτων των αστυνομικών διευθύνσεων και οι δραστηριότητες συλλογής δεδομένων που διεξάγει περιορίζονται σε ανταλλαγές πληροφοριών με αρχές του εξωτερικού.

⁹¹ Βλ. παράρτημα II, σ. 39.

υπαλλήλων του Υπουργείου Άμυνας με τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις (έλεγχοι αποκαλούμενοι «επιθεωρήσεις άμυνας»), σε όλο το υπουργείο, συμπεριλαμβανομένων των Δυνάμεων Αυτοάμυνας.

230. Σύμφωνα με το παράρτημα II, η Υπηρεσία Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή εκτελεί τα καθήκοντά της ανεξάρτητα από τα επιχειρησιακά τμήματα του Υπουργείου Άμυνας. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η Υπηρεσία Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή αποτελεί φορέα εσωτερικής εποπτείας.
231. Οι επιθεωρήσεις οδηγούν σε διαπιστώσεις και μέτρα με σκοπό την εξασφάλιση της συμμόρφωσης, τα οποία αναφέρονται απευθείας στον υπουργό Άμυνας. Με βάση την έκθεση της Υπηρεσίας Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή, το Υπουργείο Άμυνας δύναται να εκδίδει διατάγματα για την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Ο αναπληρωτής υπουργός Άμυνας είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή αυτών των μέτρων και πρέπει να υποβάλλει αναφορά στον υπουργό Άμυνας σχετικά με την κατάσταση όσον αφορά την εφαρμογή τους.
232. Αναλύοντας το παράρτημα II και χωρίς να έχει λάβει τις νομικές διατάξεις (τον νόμο σύστασης του Υπουργείου Άμυνας) σχετικά με τα ζητήματα αυτά, το ΕΣΠΔ επικροτεί τη δυνατότητα να δίνεται εντολή λήψης των απαραίτητων μέτρων συμμόρφωσης με σκοπό την αντιμετώπιση της κατάστασης. Ωστόσο, το ΕΣΠΔ εκφράζει αμφιβολίες σχετικά με την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή, καθώς πρόκειται για υπηρεσία εντός του Υπουργείου Άμυνας και τελεί υπό την άμεση εποπτεία του υπουργού Άμυνας σύμφωνα με το παράρτημα II (σύμφωνα με το έγγραφο WP 237, «η λειτουργική ανεξαρτησία αυτή καθ' αυτή δεν επαρκεί για την προστασία της εν λόγω εποπτικής αρχής από κάθε εξωτερική επιρροή»).
233. Σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΑΔ και το έγγραφο WP 237, αντιστοίχως, με βάση τα ζητήματα που τίθενται το παράρτημα II, ο Γενικός Επιθεωρητής μπορεί να ζητά αναφορές από τη σχετική υπηρεσία (έγγραφα, τοποθεσίες, εξηγήσεις). Το ΕΣΠΔ θεωρεί απαραίτητο να δοθούν διευκρινίσεις σχετικά με το αν οι σχετικές υπηρεσίες υποχρεούνται να ανταποκριθούν σε αυτά τα αιτήματα ή όχι και αν τα έγγραφα που ζητούνται περιλαμβάνουν απόρρητο υλικό ή όχι, όπως αναφέρει το έγγραφο WP 237.
234. Παρόλο που το ΕΣΠΔ επικροτεί το γεγονός ότι επικεφαλής της Υπηρεσίας Νομικής Συμμόρφωσης του Γενικού Επιθεωρητή είναι πολύ ανώτεροι νομικοί εμπειρογνώμονες (ο πρώην Επικεφαλής Εισαγγελέας), θεωρεί απαραίτητη τη λήψη διευκρινίσεων σχετικά με τον τρόπο διορισμού αυτού του εποπτικού οργάνου.

4.2.3.4 Εποπτεία από την Επιτροπή Εξέτασης Θεμάτων Δημόσιας Ασφάλειας

235. Σύμφωνα με το παράρτημα II (σελίδα 25), η Υπηρεσία Πληροφοριών Δημόσιας Ασφάλειας διενεργεί τακτικούς και ειδικούς ελέγχους στις δραστηριότητες των επιμέρους γραφείων και υπηρεσιών της (Γραφείο Πληροφοριών Δημόσιας Ασφάλειας, Υπηρεσίες και Τοπικές Υπηρεσίες Πληροφοριών Δημόσιας Ασφάλειας κ.λπ.). Για τους σκοπούς του τακτικού ελέγχου, ένας βοηθός γενικός διευθυντής και/ή ένας διευθυντής ορίζονται ως επιθεωρητές. Οι εν λόγω επιθεωρήσεις θα πρέπει να αφορούν επίσης τη διαχείριση προσωπικών πληροφοριών.
236. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 163 του σχεδίου απόφασης, η Επιτροπή Εξέτασης Θεμάτων Δημόσιας Ασφάλειας λειτουργεί ως ανεξάρτητος φορέας εκ των προτέρων εποπτείας για την

Υπηρεσία Πληροφοριών Δημόσιας Ασφάλειας, όσον αφορά θέματα που άπτονται του ACO⁹² και του SAPA⁹³. Το ΕΣΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός αυτό.

237. Παρόλο που στον δικτυακό τόπο του ιαπωνικού Υπουργείου Δικαιοσύνης παρέχονται ορισμένες πληροφορίες⁹⁴, το ΕΣΠΔ δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει πιο προσεκτικά την ανεξαρτησία της Επιτροπής Εξέτασης Θεμάτων Δημόσιας Ασφάλειας, καθώς δεν του δόθηκε ο νόμος για τη σύσταση της Επιτροπής Εξέτασης Θεμάτων Δημόσιας Ασφάλειας⁹⁵ και ο κανονισμός της Επιτροπής Εξέτασης Θεμάτων Δημόσιας Ασφάλειας⁹⁶.

4.2.3.5 Εποπτεία από την Εθνική Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας, τις Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας και τον ΝΠΠΠΤΔΟ (εκτελεστικός κλάδος)

238. Βλ. σημεία 3.1.2.2.1 (Εθνική Επιτροπή Δημόσιας Ασφάλειας), 3.1.2.2.2. (Νομαρχιακές Επιτροπές Δημόσιας Ασφάλειας) και 3.1.2.2.4. (Εκτελεστικός κλάδος).

4.2.3.6 Εποπτεία από την ΕΠΠΠ

239. Το ΕΣΠΔ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είτε να αναφέρει στην αιτιολογική σκέψη 164 ότι η ΕΠΠΠ δεν αποτελεί εποπτικό όργανο για τους ανωτέρω αναφερόμενους κρατικούς φορείς και ότι είναι μόνο αρμόδια για υποθέσεις προσφυγής φυσικών προσώπων ή να μεταφέρει το απόσπασμα της αιτιολογικής σκέψης 164 που αφορά την ΕΠΠΠ στο σημείο για την ατομική προσφυγή.

4.2.4 Μηχανισμός προσφυγής

240. Για την ανάλυση του μηχανισμού προσφυγής που αποτέλεσε πρόσφατα αντικείμενο διαπραγματεύσης, γίνεται μνεία στην ενότητα σχετικά με την επιβολή του νόμου.
241. Επιπλέον, είναι αξιοσημείωτο ότι η ιαπωνική νομοθεσία προβλέπει συγκεκριμένη οδό ατομικής προσφυγής, διαθέσιμη στον τομέα της εθνικής ασφάλειας. Το ΕΣΠΔ έχει διαμορφώσει την άποψη ότι όλα τα φυσικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών προσώπων της ΕΕ, μπορούν γενικά να ζητήσουν από τα διοικητικά όργανα τη γνωστοποίηση, διόρθωση (συμπεριλαμβανομένης της διαγραφής) ή αναστολή της χρήσης των δεδομένων τους, ακόμα και στην περίπτωση που η επεξεργασία τους πραγματοποιείται για σκοπούς εθνικής ασφάλειας. Στην περίπτωση που ένα τέτοιο αίτημα «απορρίπτεται με την αιτιολογία ότι οι σχετικές πληροφορίες θεωρούνται μη ανακοινώσιμες», μπορεί να κατατεθεί προσφυγή με την οποία ζητείται επανεξέταση και πρέπει να ζητηθεί η γνώμη του «Συμβουλίου Επανεξέτασης Θεμάτων Γνωστοποίησης Πληροφοριών και Προστασίας Προσωπικών Πληροφοριών». Το Συμβούλιο αποτελείται από μέλη που διορίζει ο πρωθυπουργός με τη συναίνεση και των δύο σωμάτων του Κοινοβουλίου, τα οποία έχουν εξουσίες έρευνας, και εκδίδει τελικά γραπτή έκθεση για το εμπλεκόμενο φυσικό πρόσωπο, η οποία δεν είναι νομικά δεσμευτική, αλλά τα συμπεράσματά της εφαρμόζονται σχεδόν πάντα.⁹⁷ Σύμφωνα με το

⁹² Νόμος για τον έλεγχο οργανώσεων που έχουν διαπράξει αδιακρίτως μαζικές δολοφονίες (νόμος αριθ. 147 της 7ης Δεκεμβρίου 1999).

⁹³ Νόμος για την πρόληψη ανατρεπτικών δραστηριοτήτων (νόμος αριθ. 240 της 21ης Ιουλίου 1952).

⁹⁴ Βλ. <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/MEOM/meom-01.html> (Σεπτέμβριος 2018): το εξω-υπουργικό όργανο «αποτελείται από έναν πρόεδρο και έξι μέλη. Αυτοί επιλέγονται μεταξύ προσώπων με ήθος τα οποία είναι σε θέση να διατυπώνουν ορθή κρίση σχετικά με τον έλεγχο οργανισμών και προσώπων τα οποία έχουν ευρεία γνώση και πείρα στη νομοθεσία και την κοινωνία. Διορίζονται από τον πρωθυπουργό και πρέπει να εγκριθούν και από τα δύο σώματα του Κοινοβουλίου. Όσον αφορά την εφαρμογή των προαναφερθέντων νόμων (SAPA/APO), τα μέλη εκτελούν τα καθήκοντά τους επαρκώς ανεξάρτητα, ελεύθερα από κάθε καθοδήγηση ή εποπτεία του πρωθυπουργού ή του υπουργού Δικαιοσύνης.»

⁹⁵ http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?re=&vm=2&id=613 (Σεπτέμβριος 2018).

⁹⁶ Άρθρο 28 του ACO.

⁹⁷ Παράρτημα II, σσ. 25 και 26. Νόμος για τη σύσταση του Συμβουλίου Επανεξέτασης Θεμάτων Γνωστοποίησης Πληροφοριών και Προστασίας Προσωπικών Πληροφοριών, άρθρα 4, 9 και 11.

παράρτημα II, μόνο σε δύο από 2000 υποθέσεις η σχετική διοικητική αρχή έλαβε απόφαση που διέφερε από το συμπέρασμα του Συμβουλίου⁹⁸.

242. Συμπεραίνεται από την παρεχόμενη επεξήγηση ότι δεν παρέχεται δυνατότητα επανεξέτασης αν οι πληροφορίες μπορούν να «ανακοινωθούν» αλλά το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είναι δυσαρεστημένο με το αποτέλεσμα. Το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει αυτή την οδό προσφυγής, αλλά θα επιθυμούσε περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με αυτό το τελευταίο ζήτημα, το οποίο περιορίζει σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της.

Για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Η Πρόεδρος

(Andrea Jelinek)

⁹⁸ Παράρτημα II, υποσημείωση 35.